

ARGIA

MAZEDONIA

Balkanetako
erraldioen
pasagune
arantzatsua

GIZARTEA

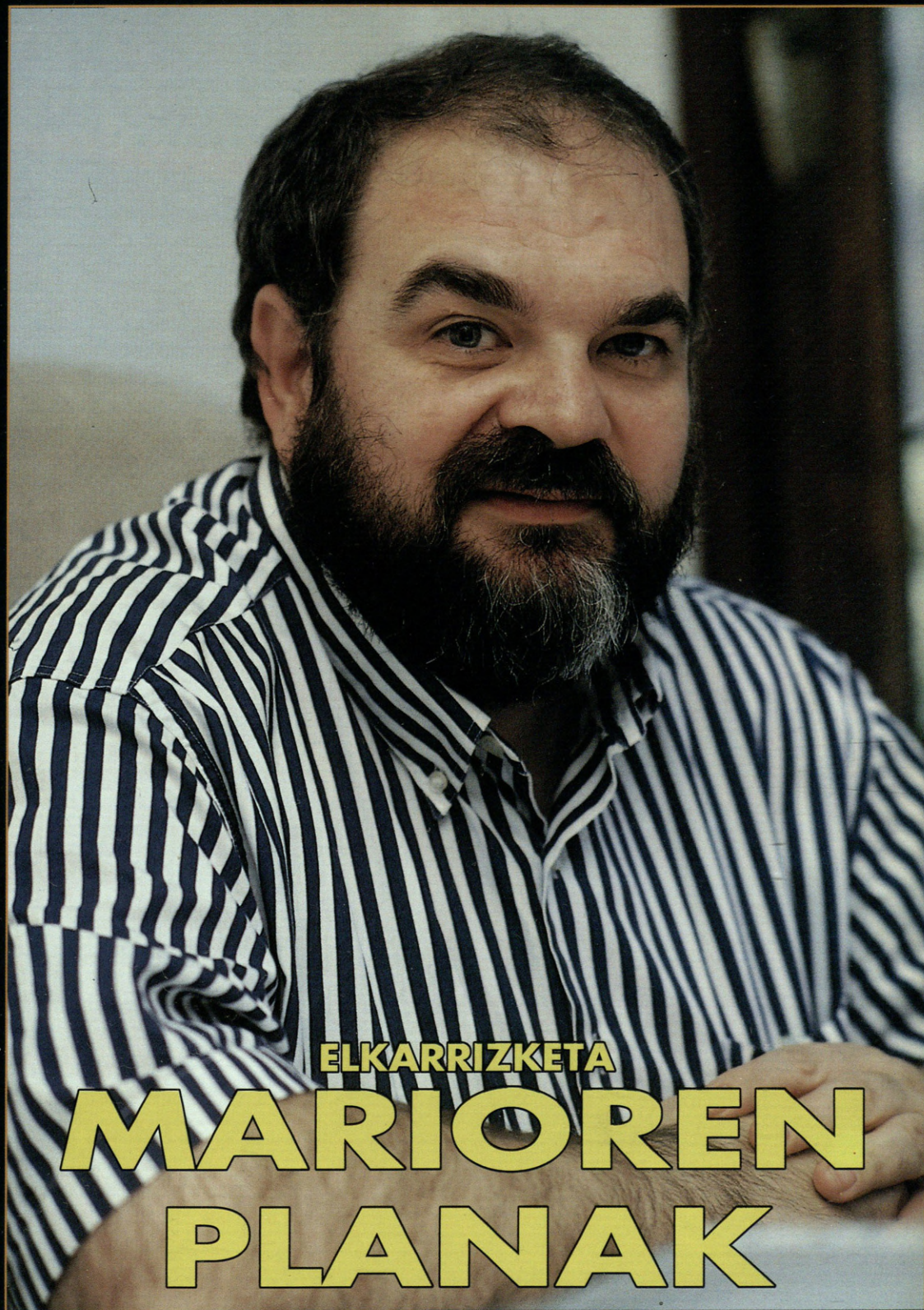
Donostia
zezen plazako
harean

HELENA PIMENTA

«Euskal antzerkia
osasuntsu dago,
nahiz eta dena
distiratsua
ez den»

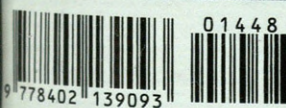
MUSIKA

Trikitilariak
dantza
sueltoan

ELKARRIZKETA

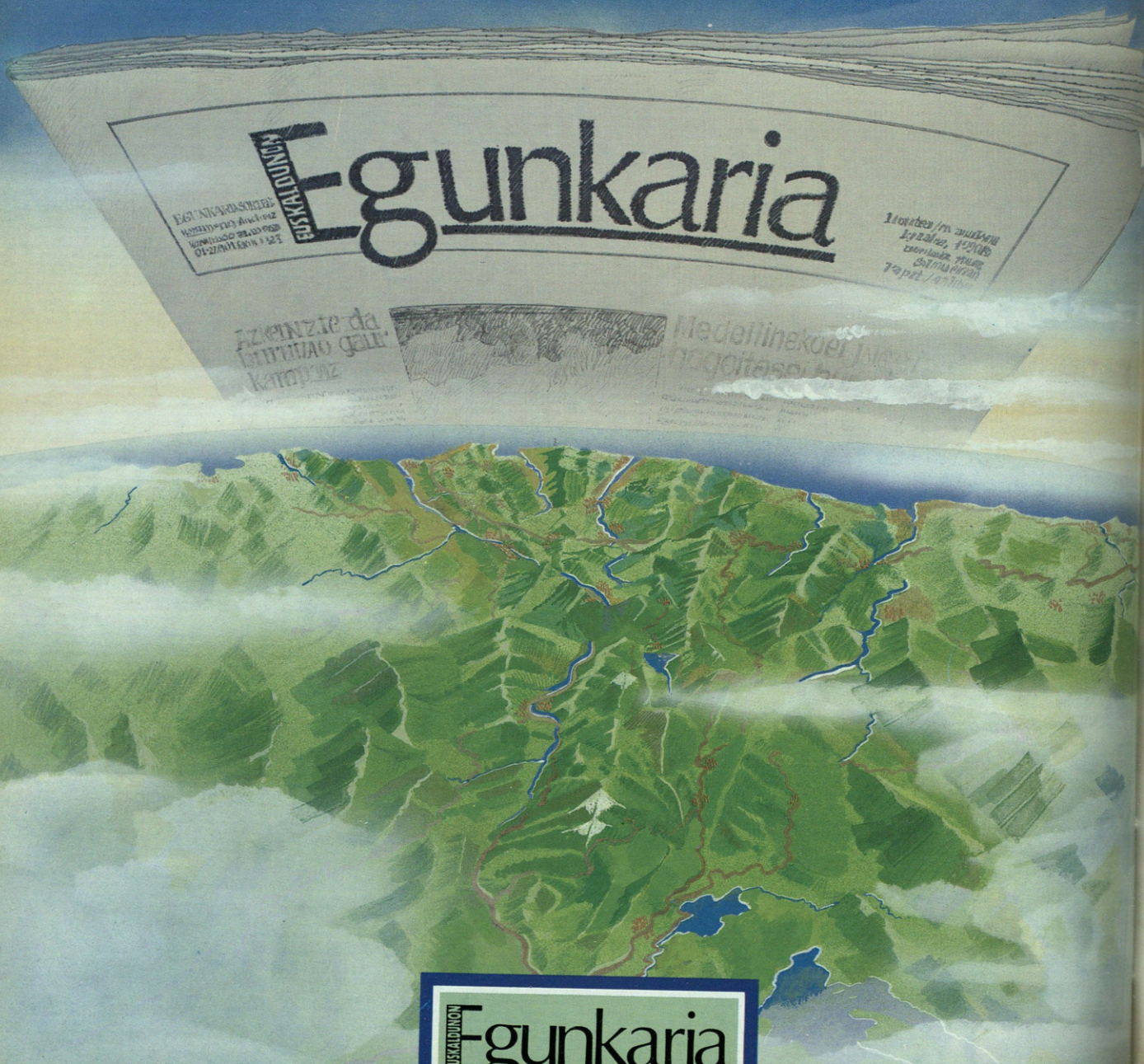
MARIOREN PLANAK

HAU MARKA! BERRIRO ESKOLARA

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKALDUNON
Egunkaria

**Odon, on señor don,
agur t'erdi:**

BATEK daki. Ezkondu, bizitzan behin izaten da, eta okasioaren larritasunak eraginda edo, zeharo nahastuta agertu zaigu donostiarron alkate jaun txit gorena ezkon-bidaia ondorengo agerraldi publikoetan. Ezkontz-sindromea, batzuei zuzenezuzenean jotzen diena, omen. Eta jakina, horrelakoetan barruko egonezina norabait kanporatu behar izaten da.

«Eta alkatea naizenez, zein hobeto menpeko udal langileak baino? Gainera, udaltzaintan aspalditik nere oso gustukoak ez diren lagunak egonda, areago: ideologikoki nere koadrilakoak ez baitira!

Eta oinezko donostiarroi zalantza ugari sortzen zaizkigu. Gure udalean demokratikoki aukeratutako kargu politikoa zeinen zerbitzuan ari dira, komunitate osoaren zerbitzuan ala beren ideologia partikularren mesedetan? Nola ulertu, bestela, udaltzain eta udal langile batzuen askatasun sindikal eta politikoei buruz esandakoak, edota Aste Nagusian txosnekiko erakutsitako fijazioa, edota Trebiño artzapezaren kartzela zigor gehiketari buruz egindako tokiz kanpoko adierazpenak? Hau degra-

dazio politikoa, denbora hiriarentzat onuragarriak liratekeen mila zereginetarako aprobetxatu beharrean, norbere promozio politikoko hutsa baino bilatzen ez duena.

Bitartean, esate baterako, Musika Hamabostaldiaren atarian, «La Traviata» operaren dekoratua ziplo sabaitik behera Victoria Eugenia antzokian... edota harrera ofizialetan euskaraz irakurtzeko alkatearen ezintasuna oraindik ere agerian.

Eta bitartean ere, alkatearen adierazpen uholdeak etengabe jarraitu du. Udalean bame kontrola indartuko duela ziurtatu berri du gainera. Eta «salatariak, alferrak eta gaizkileak» soberan omen leudeke. Baina inork uler al dezake alkate demokratikoa izan asmo duenak ideologian oinarritutako bazterkeria burutu dezakeenik?

Akaso aurrerago, gauzak bide okerretik abiatuz gero, udalak egin ohi duen lanpostu

eskaintza publikoan ezarri ohi dituen oinarrietan beste bat gehituko dutela pentsatzen hasi beharko dugu, alkate jaunaren agindu zuzena betez; eta ohizko titulazio eta betebeharrekin batera ideologikoki bere koadrilakoak direnak bakarrik aukera izango dute oposaketa horietan parte hartzeko. Lastima, infiltratuen sindromea.

Mingarria da, arrazoi ideologikoengatik horrelako bazterkeriara iristea. Areago, ezarri nahi diguten demokraziaren eredu bihurtu nahi izanez gero. Berau zentzurik estuenean hartzen baitu. Eta norberaren kultura ideologikoaren pluraltasunaren indize ezin eskasagoa agertuko luke gainera.

Gaizki sentitu behar du alkate jaunak ezkon-berritan honelako neurrietara iristeko. Itsua ez baita ikusten ez duena bakarrik, baita ikusi nahi ez duena ere. Betaurreko berriak oparitutako nizkieke, Donostian egosten diren hainbat konturi hobeto errepara diezaion eta horrelako kuestioei kasurik egin ez diezaien. Nik dakidala, askatasun ideologikoa demokraziaren oinarria delako; eta alkateak, bestelakorik gertatuko balitz, bermatu ere egin beharko lukeelako gainera. Zer gutxiago!

**Patxi Sarriegi
(Donostia)**

H I R U G A R R E N B E G I A

Sindromea etxean utzita

FIRRINDAN etorri zitzaizkigun hitzok, borborka, jario etengabea. Sindromearen kontuak. Gure ortopediko zorrotz eta zaurigarriak nori zuzendu ere aurreratu genuenez ez gara luzamendu horretan gehiago ibiliko, ez da onegia izaten eta norberaren baratz gehiegi aitzurtzea. Egia esan, okerragoa izango litzateke nork bere burua aitzurtzea.

Atsedanaren ondorengo lehena izateko txukuna ikusi dugu haurra. Gaixotasun larriegirik gabea. Jolastia gainera. Eskutik helduta ekarri dizkigu asteburuetako dantzak eta lapurtutako (sic) amodioak. Ez zetozen irudiz

txukunegi apainduta, aipa dezagun. Lehenaren egiteak lana eta nekea eman zizkion inondik ere kazetariari. Erreportaia bukatzen ari zela bera ezagutzen ere nahiko lan izan genuen: begizulo ikaragarriak, kilo pare bat galduta, kotoi ortopedikoak belarrietan egindako auditmetriak jaisiera nabarmena erakusten zuela eta... Porru eginda, alegia. Ez da harritzekoa. Guk ere ikusiak ditugu gazteak hainbat orduz gerri eta gerriondoak mugitu eta bazterrak nahasten musika atsegin eta melodiko baten erritmora (ordu erdia nahikoa da musika hori entzuten buru barnea mailuz

txikitzen ari zaizuen irudipena izateko), denak matrailezurak solte, ia zintzilik, ur botila eskuan eta beginini bikoiztutakoak ostadarrean galduta —ostadarra, eskuarki, aldamenekoaren begi are galduagoak, jakina—. Guk ere bakailaoa gustuko, baina ondo egina, dela pil-pil edo bizkaitar erara. Lurrezko ontzian ahal dela.

«Amodioaren elixirra so egilearen estrategian oinarritzen da». Hori lehen ere bagenekien. Taktika, teknika zehatzak dira behar ditugunak. Hala ere, amodioaren kontu horretan hasieran hori bururatu bazaigu ere,

egia aitortzera aurrera jarraitzeak hoztu egin gaitu apurka. Hiru zentzumen sistema mota daudela, bisuala eta auditiboa dela... Galdu egin gara. Gure batez-ere-so-egile estrategiari jarraituko gaitzaizkio, ikastaroekin hasi eta laster maitemintzeak, sexuak eta denak ordenagailuz egingo dizkigute eta. Galderatxo bat: ikastaroak ematen dituzten aditu eta espezialista hauek neskatan/mutiletan egiten al dute hain erraz?, edo hau guztia ere *ni arlo teorikoaz arduratzen naiz* familiakoa? On egin diela!

MIKEL ELORZA

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Mario Onaindia, PSE-EEko lehendakariordea: «Egunkaria'rekin astakeria egin da, beharrezkoa da berehala betoa jasotzea». AITZIBER YARZA.

12. Politika ttantaka.

14. Nazioarte kronika. LUKAS MARTINEZ.

16. Gerra txinpartetatik ihesi Mazedonia. XABIER LETONA.

20. Nazioarte ttantaka.

22. Luis Felipe Hernandez, Donosti Gas-eko lehendakariordea: «Gas fabrikatzaile izatetik, saltzaile izatera pasatuko gara». MYRIAM GARTZIA.

24. Donostia zezen plazako hondar gainean. AMAGOIA IBAN.

28. Mozart doktorearen kontsulta. MYRIAM GARTZIA.

30. Hilaren 13an 300.000tik gora ikaslek ikasturte berria hasiko dute: Hau marka! Berriro eskolara. ALBERTO IRAZU.

36. Helena Pimenta: «Euskal antzerkia osasuntsu dago, nahiz eta dena distiratsua ez den». ALBERTO IRAZU.

42. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

44. Trikitilariak dantza suetoan. JOXI GOIKOETXEA.

48. Ali Iriart, argazkilarien biltzeko xedea bultzatu nahian: «Gure herria ezagutzeko tresna ederra da argazkia». IXABEL ETXEBERRIA.

51. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.

52. Kultura Agenda.

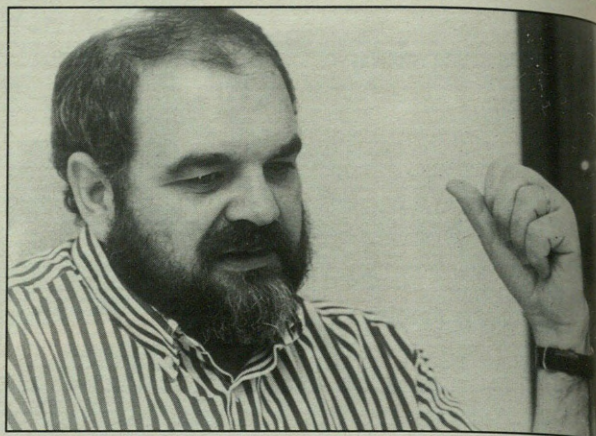
54. Argitalpenak.

56. Kultura ttantaka.

58. Aukeran.

64. Denborapasa.

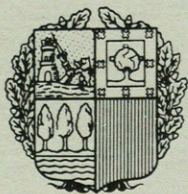
66. Crisis, what crisis? ASIER ARANGUREN.

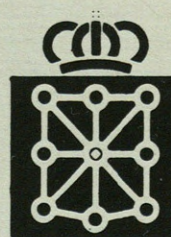
MARIO ONAINDIA: Urte batzuk Madrilén politikagintzatik at igaro ondoren, berriro ere politika mundura itzuli zen PSE eta EEren arteko elkartearekin batera. Alderdi berrian gauzak aldatu nahi ditu Onaindiak, euskararen munduari ateak zabalduz eta baita ezker abertzalearekiko zubiak eraikiz ere. Baita bere alderdikide guztiak ez dira bere ideiekin bat etorri. Hala ere, bera aldaketa lortuko duela ziur da eta horretan dihardu. **8**

MAZEDONIA: Jugoslavia ohian gerra gabe independentzia eskuratu duen Errepublika bakarra. Itsas Beltza eta Adriatikoaren arteko pasabide historikoa. Muga geografiko zehatzik gabea. Osaketa etniko nahaspilatukoa (Balkanetako inongo estatu berrietan onartu ez zaien onarpena jaso dute, haatik, gutxiengotzat hartzen). Mazedonia, arazo ekonomiko larria ezagutzen ari da, egoera politiko eta sozialaren tira-biren artean. **16**

Eusko Jurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

HEZKUNTZA: Hilaren 13an, Euskal Herrian, milaka ikasle eta irakasle udan hutsik egondako geletara itzuliko dira. Aurtan ere, dena den, azken urteotako bilakaerari jarraiki, jaiotze tasaren beherakadaren ondorioak nabariak izango dira berriro. Euskal hezkuntza ereduaren gorakada, nahiz eta herrialdeka bilakaera ezberdina izaten ari, ukalezina da bestalde. Orriotan urtero errepikatzen den gertakariak ari gara, bätzuen poza eta besteen buruhausteen oinarrian dagoena. /30

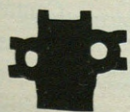

HELENA PIMENTA:

Salamancan jaioa, hamasei urte daramatza Euskal Herrian. Antzerkia munduan, baina, lehenago hasi zen. Hizketa azkar eta atseginetako, bere zuzendaritzapean Errenteriako Ur taldea euskal antzerkiarentzat haustezinak ziruditen mugak gainditzen ari da. Ez da txantxa, inolaz ere, Errenteriako taldearen «Sueño de una noche de verano» obrak Espainiako antzerki sari nazionala irabazi izana. Europa eta Ameriketako antzokietan arrakasta izatea txantxa ez den bezalaxe. /36

MUSIKA: Dantza sueltotan dabilta trikitilariak, bakoitza bere kasa. Esteban Larrañagak, Trikitilarien Elkarteko lehendakariak kargua laster uzteko asmoa daukanean Martin Aginagalde soinu-joleak elkarte berria sortu du duela gutxi. Beste ekimen bat ere abiatu da ere orain dela gutxi, arlo ezberdinetako jendea bildu eta denon artean trikiti munduaren arazoei aurre egin ahal izateko irtenbideak aurkitzen saiatuko dena. /44

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Maite Artola, Myriam Garcia, Maite Iriondo, Xabier Letona, Maite Lizarraga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Nere Portillo, Idoia San Sebastian, Lierni Uribarren, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.

Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrion, Ixiar Rozas, Iñigo Herce, Ander Usabiaga.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Iñaki Agirresarobe, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Elhuyar, Joxan Elozegi, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Martin, Xabier Mendiguren, Bego Montorio, Imanol Murua, Jaione Ogiza, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Joxe Mari Ostolaza, Bota Punttuba, R.M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uriarte, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Iñaki Zarata, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Hizkuntz arduraduna: Mikel Elorza.

Argazkiak: Aitor Bayo, Leire Arzuaga.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Josu Martikorena.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria, 114 Postakutxa Bilbo, Iratxe Monastegia 70 3.ezk 31011 Iruñea.

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63, (948) 17 80 78

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

euskal kultur

BIDEAN:

Errezitaldi ezin hobe Trinitate enparantza Donostia

georges

NOVIAK

paco

IBANVEZ

Irailak 17 Sept
1993

21:00

Salneurria: 1.500 pta.

Aurrez: Bilintx eta Okendon.

EUSKO JAURLARITZA

Donostiako
Udala

KULTUR
UDAL
PATRONATUA

C.A.T.

Centre
culturel
basque
PARIS

Nori sinistu asmatu ezinik

AZKENEKO urtean etengabe aritu gara transferentziei buruzko berriak entzuten. Transferentziak lortzear zeudela entzuten genuen egun batean, hurrengoan arazoak zeudela entzuteko. Legebiltzarrak 54 transferentzien inguruan eztabaidatu behar zela erabaki zuela esan zuten. Horrela, transferentzia bakoitzaren gainean hitz egitea besterik ez zen geratzen.

54 transferentziena aipatu zenetik hilabete batzuk igaro direnean oraindik motorra martxan jarri gabe dago eta antza, batzuk motorra trukaturik dagoela ere esaten hasiak dira. Joseba Zubia, lehendakari zuzenburua, eta Jon Azua, lehendakariordeak, 54 transferentziak urtebetean lor daitez-

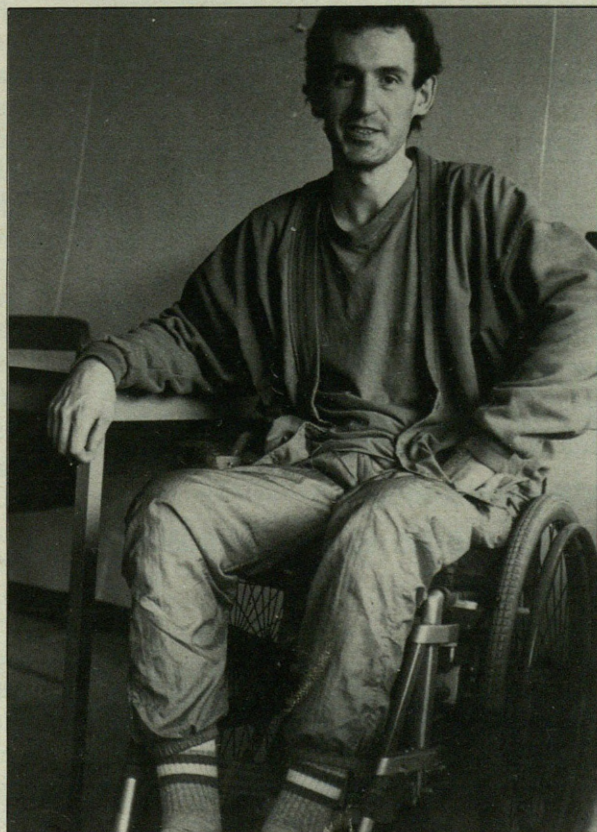
keela dioten bitartean Fernando Buesa, lehendakariordeak negoziatu beharreko transferentziak 54ak diren ere zalantzan jartzen du, bi administrazioen artean akordio politikorik ez dagoela argudiatuz.

Transferentziak PSOEK gidatzen duen Espainiako gobernuarekin erabaki behar direnez, Fernando Buesaren adierazpenak sinesgarriagoak dirudite. Baina PSE-EEren barruan badago bestelako iritzirik. Mario Onaindiari eginiko elkarrizketan azaldu digunez «Estatutua betetzeko prozedura legegintzaldi honetan itxiko da». Horrela zalantzak sortzen dira, Fernando Buesari edo agian Zubia eta Onaindiari egin behar ote die-

gun jaramon. Denborak esan beharko du, baina argi dago bi alderdietako jendea ados jartzen ez den bitartean gutxienez, beste zazpi urte igaro daitezkeela transferentziaren lehortearekin amaitu baino lehen. Horrela jarraituz gero, lehorteak dirauen heinean gero eta behar gehiago izango da. Besteik etengabe transferentziak politikoen ahoan izatean, hauek ere jendearen buruetan egongo dira eta agian desertuan ura bezala transferentziak ere ez dauden lekuan ikusten hasiko gara.

POLITIKARIEN buruetan jendea mobilizatzeko ahalmena gauzarik garrantzitsuena ere bilakatzen ari dela dirudi. Autobidearen aferarekin eta bakearen inguruan gertatu zen bezala oraingoan ere errepikatuko da. Astebeteko tartean bi manifestaldi burutuko dira leku berean eta seinu guztiz ezberdinekin. Manifestaldien antolatzaileek ahalik eta jende gehien biltzeko ahalegina egingo dute. Eta balorazioaren orduan, beste kasuetan gertatu dena ikusita, balorazioaren egilearen arabera aldatuko da jendearen kopurua. Bestetik, antolatzaileek nahi zituzten emaitzak lortu ezean, hori azaltzeko arrazoi bat bilatuko dute. Horregatik, nori sinetsi behar zaion jakin ezean ibiliko gara. Errebindikazio kaleratzeko baino indarren arteko neurketa egiteko balio duten manifestaldi hauek ez dute behintzat alderdiek hainbestetan aipatzen duten normalizaziorako inolako mesederik egiten. Hala ere, badirudi dinamika hau gero eta erabilagoa bihurtzen ari dela.

Frantziako
espetxeetan dauden
IK-ko kideek
errepresio gogorra
jasaten ari dira. Joan
den astean Filipe
Bidart espetxez aldatu
eta isolatu zutela jakin
bagenuen, orain
Ttote Etxebesten
egoera aipatu behar.
Ttote Etxebeste
egoera larrian dago
eta 12 kilo galdu ditu
jada. Baina hala ere,
espetxe
heritxetetik
Fresnes-eko espetxera
eramatean hankak ere
kateatu zizkioten.

Aiztiber Yarza

Mario Onaindia, PSE-EEko lehendakariordea:

«'Egunkaria' rekin astakeria egin da, beharrezkoa da betoa berehala jasotzea»

Urte batzuk politikagintzatik kanpo igaro ondoren PSE eta EEn elkartearekin batera itzuli zen politika mundura. PSE-EEko lehendakariordea iritsi zenetik etengabe ibili da guztien ahotan. Oraingoan euskara, euskal kultura eta ezker abertzalearekiko zubiak egitearen alde azaldu da. Honek eztabaida handia sortu du bere alderdian, eta baita alderditik kanpo ere.

ARGIA. Azken aldian euskara eta euskal kultura-rekiko hurbiltzea bultzatzen ari zara. Zer dela eta?

MARIO ONAINDIA. Euskal Herrian zenbait gauza jendea elkarren aurka jartzeko erabiltzen direla uste dut. Euskara, adibidez. Euskara, beste hizkuntzak bezala, arma politiko bezala erabili da eta maiz banakuntza sortzeko. Alderantziz egin beharko genuke, demokrazia zaintzeko erabili.

Ajuria Eneko Itunak politika bat darama «Egin» buruz eta politika bera darama «Egunkaria»-ri buruz. «Egin» aukeratzen duen euskaldun batek beste hamar aukera ditu eta bat hartzen du. Instituzioek ez diote propaganda instituzionalik ematen. Nik ez dakit hori on den ala ez, baina hala da.

Hau bera egiten da «Egunkaria»-rekin, eta nire ustez hori Euskal Herriarentzat kaltegarria da. «Egunkaria»-rekin egin dena astakeria da, eta ez dakit zergatik egin den. Beharrezkoa da lehenbailehen «Egunkaria»-ri betoa jasotzea. Bestetik, eta ez horren truke,

egunkari edo aldizkarietan; euskarak plus bat ematen digu elkar gehiago errespetatzeko.

Orain asmoa euskal munduan dauden hainbat aldrebeskeria, batez ere elkar ezagutzen ez dugulako ematen direnak, lehenbailehen konpontzea.

■ **«HBrekiko Ajuria Eneko Itunak duen isolamendu planteamendua aldatzeko, baliagarria ez dela demostratu beharko dugu» ●**

«Egunkaria» berarentzat ere komenigarria litzateke, euskal egunkari bakarra denez, euskaldun guztien egunkaria izateko, zabaltzea. Hau ez litzateke posible beste

A. Zer gertatuko da «Egunkaria»-rekin?

M.O. Nik uste dut ez dagoela arrazoirik hori ongi ez ateratzeko. Niretzat ongi ateratzea, betoa jasotzea,

publizitate instituzionala jartzea eta hori euskaldunok egunkari bakarra dela onartzea da, beste proiektuak zakarrontzira botata. Nola? «Egunkaria» nahi dugun eta tabaidatu eta ez mahai batera inguruan baizik eta «Egunkaria»-n bertan. Nik «Egunkaria»-ko jendea osazabalik ikusten dut horrela: ko gauza bat egiteko eta Joseba Arregi ere bai. Gero bien artean ez da hain erraz elkarriketa, baina hala gauza bat egin beharko genuke lehenbailehen.

A. Aipatzen duzuna baina ere kulturala da, baina arlo politikoan ere zabaltze behar beharra ikusten al duzu?

M.O. Ni kanpoan egon naiz hainbat urtetan eta agian horregatik gauza batzuk besteek baino errezago sumatzen ditut. Nire ustez, aldaketa batzuk eman dira, agian ez oso sakonak, baina baztertu behar ez direnak. Zenbait akordio eman dira eta horrelako gauzak bultzatu behar dira. Zergatik? Nire iritzian euskaldunok ez dugu elkar ezagutzen, batez

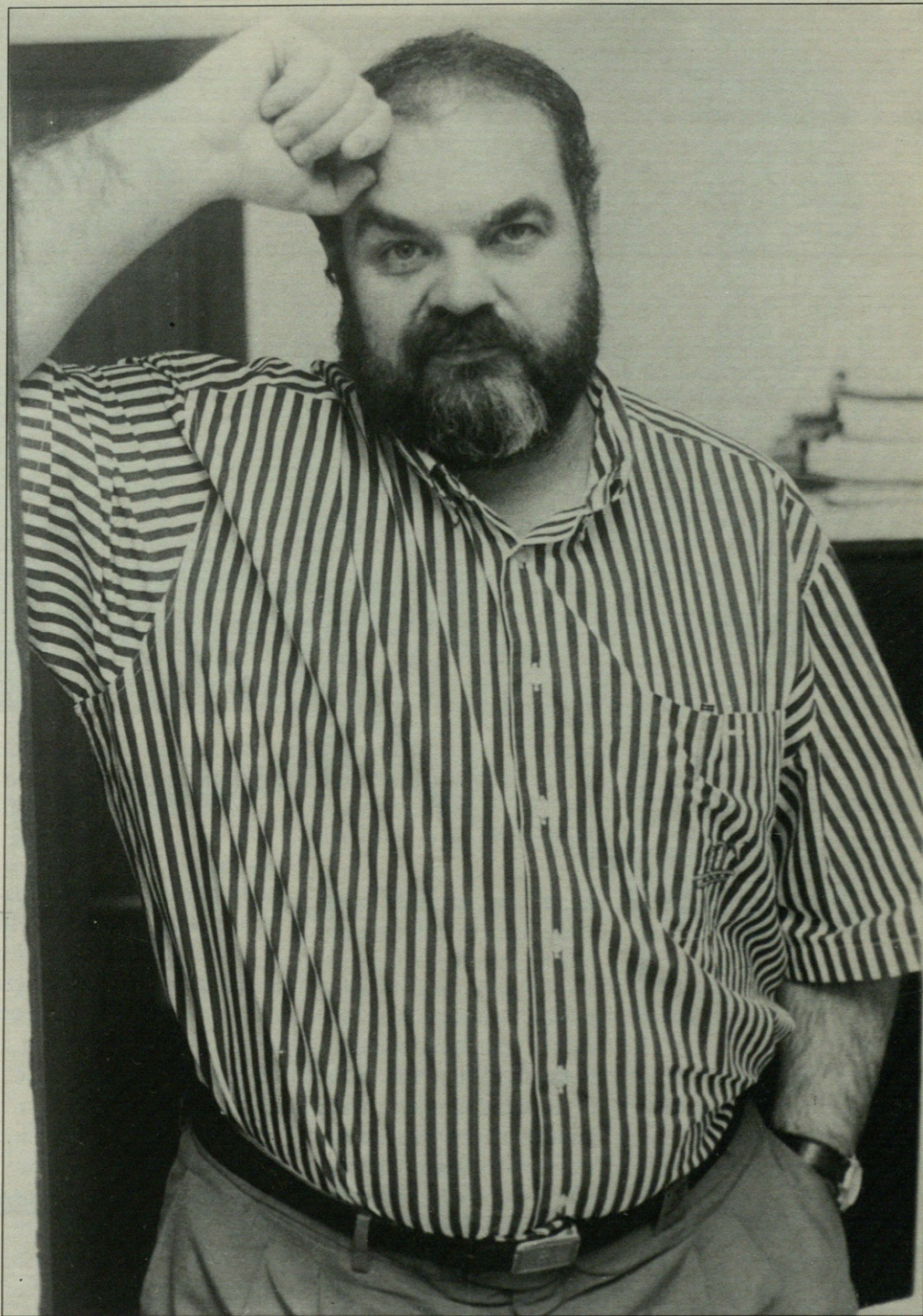
ere politika alorrean ari den jendea. Izugarritzko ezezagutza dago HBren munduari buruz eta uste dut berdin gertatzen dela HB-PSE, PSE-EAJ eta baita EA-PSEren artean. Orain, udan, ikusi da arazo asko ez direla euskaldun eta Madrilen artean, baizik eta euskaldunen artekoak soilik. Euskaldunok ez gara gai izan denontzako sistema politiko demokratiko bat gure buruari emateko. Batzuk joko demokratiko bat sortu dugu, baina demokraziak funtziona dezan denontzako funtzionatu behar du.

A. Adiskidetzea legegintzaldi bonetan etorriko dela aipatu izan duzu. Nola etorriko da adiskidetze hori?

M.O. Datorren legegintzaldian gertaera politiko bat eman daiteke, Estatutu a erabat lortzea, prozedura autonomikoa ixtea. Ikuspegi historiko batetik autonomia hasi zenean euskaldunen arteko batasun bat lortu zen, lehenago Konstituziarekin lortu ez zena. Batasun hori batasun demokratikoa izan zen, baina ez zen euskaldun guztiona izan. Jende askok, eta bere arrazoiak bazituen, autonomi prozesua inoiz ez zela amaituko uste zuen. Baina behin hori ixten bada, eta nire ustez ez da hipotesia -errealitate bat bihurtuko da-, hori ez dadila izan soilik euskaldunen eta Estatuaren arteko gatazka ixteko, baita euskaldunen arteko konpontzeko ere.

Indarkeria politikoa gizarate batean arazo historiko sakonak daudenean sortzen da, baina hori konpontzea gure eskutan dago, ez Madrilen esku. Madrilek daukan indarra polizi bideak erabiltzea edo euskaldunok dioguna onartzea izango da.

A. Estatutua beneta lege-

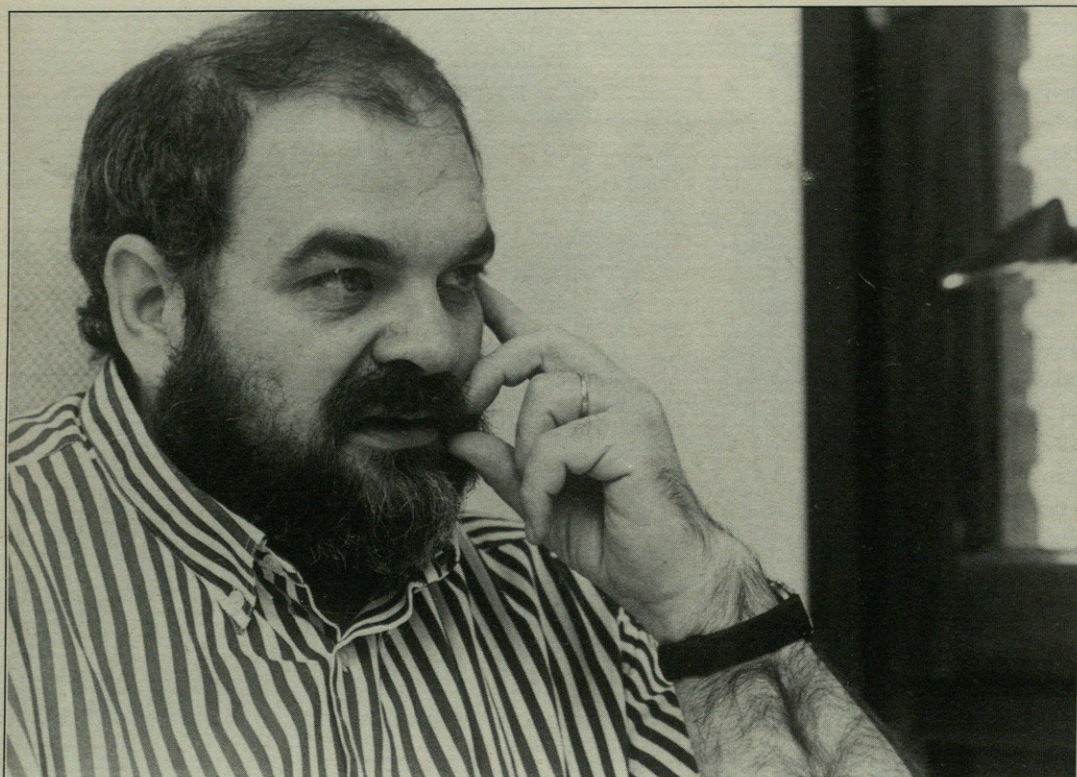
gintzaldi bonetan amaituko al da, zazpi urte transferentziarik jaso gabe igaro ondoren?

M.O. Parlamentuan onartu da transferentzien irakurketa guztiz zehatz bat. Orain badago oinarri sendo bat adostasuna lortzeko. Komenigarria da PSOEk Madrilen gehiengo ez izatea, negoziatu behar izatea eta

EAJ negoziatzeko prest egotea. Baina autonomiaren izaerak ez du EAJ eta PSOEren arteko akordioa izan behar, euskaldun guztien arteko akordioa izan behar du.

A. Aipatu izan duzu Baakearen Aldeko Koordinakundea eta Senideak-en arteko harremanak ongi ikusten dituzula. Baina hau

«Orain, asmoa euskal munduan dauden hainbat aldrebeskeria, batez ere elkar ezagutzen ez dugulako ematen direnak, lehenbailehen konpontzea da»

«Ez gara lortzen ari euskaldunek eta erdaldunek bakea lortzea, baizik eta herritar guztiak euskaldun eta erdaldun izatea. Ez da Belgikan bezala, hemen denak flandiarrek eta walloniarrek gara, batzuk gutxiago beste batzuk gehiago».

ongi ikusita ez al zenuke zure alderdiaren barruan ere HB eta bere inguruarekiko hurbiltzea bultzatu behar?

M.O. Bai, ni prest nago edozeinekin elkartzeko. Esaten duzuna logikoa da, oso garrantzitsuak dira harreman hauek, batez ere egoera politikoa aldatzen bada, eta aldatuko da. Aldatu behar dugu autonomia lortuz eta baita konstituzioa aldatuz Senatuaren funtzioa aldatzeko. Nire alderdiaren baitan gauzak ez dira horrela ikusten, baina harreman pertsonalak normaldu eta gero alderdikoak bultzatu behar dira. Harremanak izan behar dira, alderdiek berez duten garrantziagatik. Gu botoa eman diguten euskaldunak ordezkatzen ari gara, eta HB beste batzuk. Guk ordezkatzen ditugunen artean eta HBk ordezkatzen dituenen artean zubiak egin behar dira egoera normaltzeko.

A. Aipatzen dituzun zu-

biak haustura sortzeko ala historikoki eman den injustizia bat konpontzeko al dira?

M.O. Ez bata ez bestea. Politikan ez dugu Maquiavelo txikiak izan behar. HB Euskal Herrian dagoen errealitate politikoa bat da eta indar demokratikoek hori

■ «Guk ordezkatzen ditugunen artean eta HBk ordezkatzen dituenen artean zubiak eraiki behar dira» ●

onartu behar dugu. Gure politika ez da errealitate hori ukatzea, gure burua engainatzea pentsatuz indarkeriak irauten duelako dago hori hemen, eta indarkeria desagertzen bada desagertuko da.

A. Indarkeriarekin amaierak ere elkarbiziriketaren bidean etorri beharko luke

M.O. Nik elkarbiziriketaren bidean sinesten dut, baina elkarbiziriketaren bidean arazo politikoa dagoenez, batez ere alderdi politikoen artekoa izan behar da. Hori baita alderdi politikoen guztiak onartuz. Hemen errealitate bat dago eta onartu behar da. Ahaleginak egin behar ditugu hemengo errejimen politikoa denok berrikuntza izan dezagun. Oraingoz ez dugu lortu eta horregatik

dirau indarkeriak. Nire usteetan, indarkeria sukarrak bezalakoa da, gizartea gainetik dagoenez indarkeria badago. Egin beharra gizartearen konpontzea da. Agian poliziaren bidez biolentzia amaitu daiteke, baina gizartearen ez litzateke sendatzea eta askoz ere hobea litzateke gizartearen konpontzea. Ni oso baikorra naiz. Euskal Herrian, Franco hil eta gero normalena Jugoslaviaren ohian gertatzen ari dena jantziz zotzea zatekeen, baina orain arazo etnikoak konpontzen ari gara eta autonomi prozedurak ez du parerik munduko beste inon. Ez gara lortzen ari euskaldunak eta erdaldunak bakea lortzea, baizik eta herritar guztiak euskaldun eta erdaldun izatea. Ez da Belgikan bezala, hemen denak garrantzitsuak dira, flandiarrek eta walloniarrek batzuk gutxiago besteak gehiago.

A. Azaltzen ari zarenean planteamentu guzti baten tan alderdiko sektore bat or-

dezkatzen al duzu?

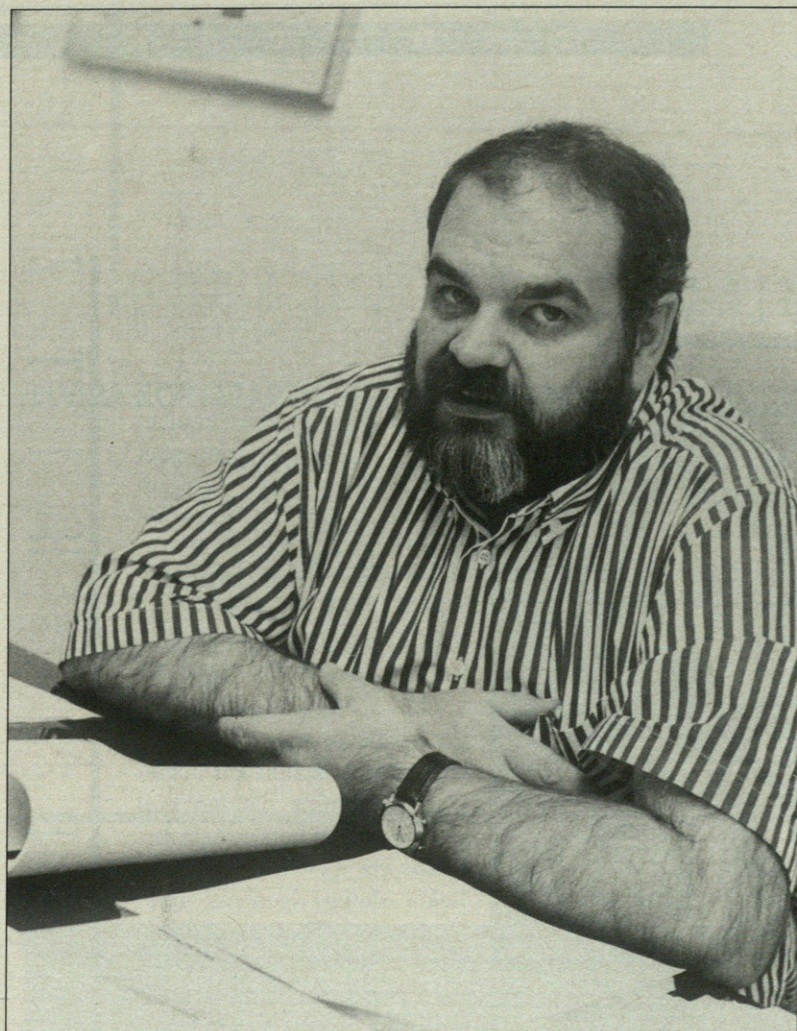
M.O. Horrelako planteamenduetan gauza batzuetan alderdi osoa ordezkatzeko dut eta beste zenbait gauza pertsonalak dira. Garrantzitsua da hori egiteko prest nagoen ala ez, eta ni prest nago. Gauzak ikusi baino lehen zaila da adostasunik ematea. Jendea ez dago ados hortik ezer positiboa sortuko den zalantzan jartzeko. Baina adostasuna ez izateak ez nau kezkatzen.

A. Jonan Fernandezek zurekin egindako bileraren ondoren, zuk planteatzen zenuen arazoaren amaiera eta Elkarri-k planteatzen duen bidea antzekoak direla azaldu zuen. Hala al da?

M.O. Ez dakit zenbateraino. Bi mutur ezberdinetan gaude. Ni berarekin bildu nintzen Elkarri-k zer planteatzen duen jakiteko. Berak paper batzuk eman zizkidan eta irakurri nituenean ondorio bat atera nuen: komenigarria dela Euskal Herriarentzat horrelako elkarrizketak aurrera eramatea. Hortik ondorioak atera. Norbaitek HB inguruan elkarrizketaren kultura bultzatu nahi badu, ikusi eta babestu egin behar dugu.

A. Zure alderdikide asko zuk emaniko pausoen aurka azaldu da. Horregatik aipatu izan da lehenbaiterorde postua bi alderdien batzea azaltzeko besterik ez zitzazula eman, alderdian inolako indarrik gabe.

M.O. Nik beste era batera ikusten ditut gauzak. Batzea politika berri bat aurrera eramateko egin zen. Politika hau ez litzateke bi alderdiak gure aldetik jarraituta. Gauza berri horretan ni prest nago lan egiteko, eta hor zeregin bat daukat.

«Jonan Fernandezek Elkarri-ren paper batzuk eman zizkidan eta irakurri nituenean ondorio bat atera nuen: komenigarria dela Euskal Herriarentzat horrelako elkarrizketak aurrera eramatea».

A. Zuk planteatzen duzun elkarrizketa behar hori Ajuria Eneko Itunaren planteamentuen aurkakoa da. Akats bat al da isolamenduen planteamentua?

M.O. Demostratu egin beharko dugu ez dela baliagarria. Ajuria Eneko Ituna guztiz positiboa izan da Euskal Herrian demokrazia zabaldu eta sendotzeko.

■ «Euskaldunak ez gara gai izan denontzat den sistema demokratiko bat gure buruari emateko» ●

Isolamendua dela eta HB barruan zenbait jarrera berri azaldu dira eta hori bultzatu eta babestu egin behar da. Horiek zenbait eta garrantzitsuagoak izan, agian Ajuria Eneko Ituna aldatu egin beharko da; baina ez oraindik. Beste fase batean gaudela ikusten dugunean aldatu beharko da. Gauzak ez dira txuri eta beltz. Gustatuko litzaidake jada egoera horretan egotea.

HBren portaerak gauza batean bakarrik aldatu behar du. HBn indarkeria-politikoak bakarrik egiten du enbarazo, beste gauzek bere logika dute, HBk bide historiko bat izan baitu.

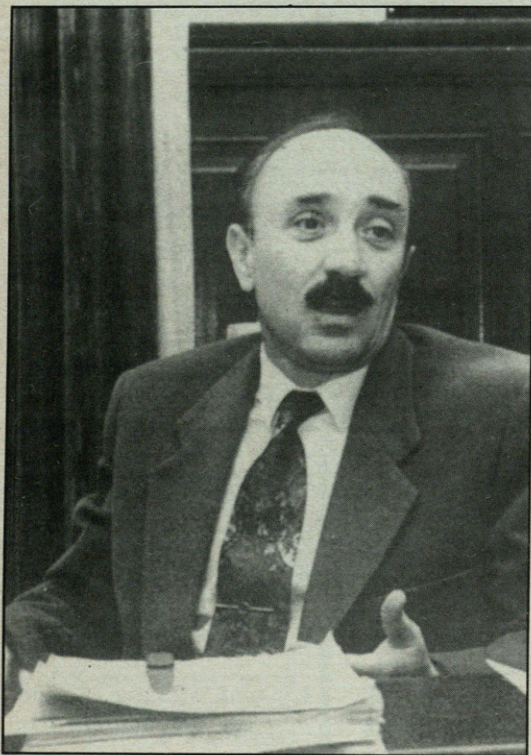
A. Azken aldian ikusi da alderdi demokratikoek, PSE-EEk ere, bere aldarri-

kapenak aurrera eraman dituztela festetan. Hau bera leporatu izan zaio ezker abertzaleari. Nola da posible orain alderdi demokratikoek hori egitea?

M.O. Arrazoi duzu. Baina onerako eta txarrerako ikusi beharra dago. Nire ustez, jende askok amesten zuen, neu barne sartuta, indarkeriaren arazoa epe laburrean amaituko zela benetan, modu onean, elkarrizketaren bidez. Ilusio horiek bahiketarekin eta Madrilen egin zen atentatuarekin apurtzean, jendeak gogorago erantzun du. Ez alderdi politikoez, baizik eta jendeak. Horrek bultzatu izan du egoera horretara.

Aitziber Yarza

E Z P A L A K

■ TORTURAZ SALATUTAKO ERTZAINEN AUZIAK AURRERA DARRAI

JOSE Miguel Martinez epaileak ez du Andoni Murelaga torturatzeaz salaturiko hiru ertzainen defentsak ezarri zuten errekurtoa onartu. Ondorioz, hiru ertzainen aurkako epaiketak aurrera egingo du. Defentsak martxoaren 3an aurkeztu zuten errekurtoa, ikerketa ixtea erabakitzen zuten autoa ez zitzaiola erakutsi argudiatuz. Jose Miguel Martinez epaileak, berriz, ez da iritzi berekoa, berme guztiak eman zirela uste baitu. Eskari honen atzean «ezjakintasuna, zabarkeria edo fede txarra egon direla» ere gaineratu zuen.

Andoni Murelaga 1990eko apirilaren 4ean atxilotu zuen Ertzaintzak eta hiru egun egin zituen Arkauten. En-

tzutegi Nazionalera eraman zutenean bertako forenseak ubeldurak aurkitu zizkion saihests, bular eta besoetan. Ezkerreko masailean ere uso baten arraultzaren tamainako hantura bazuela azaldu zuen. Hau dela eta lau aldiz deklaratu du jada Madril zein Gasteizko auzitegi ezberdinetan eta guztietan tratatu txarrak jasau zituela azaldu du. Tratatu txarrez salatuak dauden hiru ertzainak Goikoetxea Asla sarjentua eta 3.250 eta 1.358 zenbakia duten agenteak dira. Goikoetxea Aslak Garaikoeetxea EAKo lehendakariaren telefonoa legez kanpo entzuteagatik zigorra jaso zuen duela hilabete batzuk.

■ EPAIKETA BERRIA ETXARRI ARANAZGO ALKATEARI

MANOLO Campos Etxarri Aranazgo alkatea berriro epaitu dute udaletxean ikurrina jartzeagatik. Duela urtebete burutu zen epaikaren errepikapena izango da, epaiketa hura Auzitegi Gorenak baliogabetu baitzuen. Baliogabetze honen arrazoia euskarazko itzultzaileak ez egotea izan zen, era honetan Manolo Campos babesik gabe geratu zela ikusten baitzuten Auzitegiak. Fiskalak hiru hilabete eta egun bateko atxiloteta eta isuna jartzea eskatzen du ikurrina jartzeagatik. Ez da hau Manolo Campos auzitegian den lehen aldia, alkatea sei urtez kargu publikoetarako ezgaitu baitzuen epaileak, Udalaren osozko bilkuran erabakitakoari jarraiki armadarekin ez kolaboratzeagatik.

«Ni laxo gorriena naiz. Jada bitan hitz egin dut laxo gorria neramala, baztertu guztiekiko solidaritatearen zeinua. Laxo urdina ordeztu bat da, herri honek gebiegi atsegin ez duen kolore batekin gainera, hemen mundu guztiak baitaki falangistak urdinak bezala ezagunak zirela».

Patxi Zabaleta, HBren bozeramailea Nafarroan. Deia, 93-VIII-29

«Borondate politikoa baldin badago, urte hau bukatu baino lehen geratzen diren 53 transferentziak ez badira ere, 30 edo 40 transferentzia lortuko dira. Hauek berebala etor daitezke».

Jon Azua, EAEko lehendakariordea. El Mundo, 93-VIII-30

G O R D E T Z E K O A K

«Ertzaintzari erasotzea polizia gerra batean sartzea da eta gizarteak era naturalizat joko du polizia irtenbidea».

Xabier Albistur, EA-EUEko diputatua Madrilgo Kongresuan. Egunkaria, 93-VIII-29

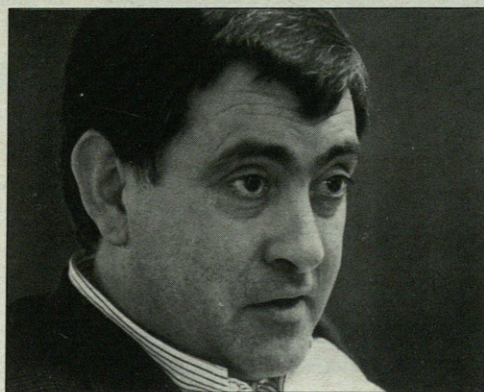
ELVIRA KORTAJARENA ERE AUTO OFIZIALEAN JOAN ZEN OPORRETARA

GIPUZKOAKO Foru Aldundiko Zerbitzu Sozialetako diputatua zen Gemma Zabaleta kargutik kendu zuten. Kargutik kentze hau oporretara joateko auto ofiziala erabili zuelako gertatu zen. Zabaletaren ordezkio gisa Elvira Kortajarena izendatu du PSE-EEK, orain arte Ongizate Sozialeko zuzendaria zena. Baina jakin ahal izan denez, Kortajarena Zabaletarekin batera joan zen auto ofizialean oporretara. Hala ere, hau ez da arazo izan PSE-EErentzat postua berari eskaintzeko.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

JOSE ELORRIETA

ELA sindikatuko idazkari nagusiak Ikusi enpresara egin zuen bisitaldian bertako langileekin hitz egiteaz gain LAB sindikatuaren aurkako hitzak ere izan zituen. Elorrietaren ustez, «Julio Iglesias Zamoraren babiketak ezberdintasunak sor ditzake ELA, CCOO eta LABen artean eman zen akordioan, batez ere azken sindikatu honekin». Hala ere, Elorrietak akordioak aurrera jarrai dezan nahi duela esan zuen. Elorrietak azaldu zuenez, «LABek babiketa hau ez gaitzesteak lan harremanen egitura autonomikoa sortzeko bidean atzerakada bat suposatzen du. Argi dago babiketa, zoritxarrez, bereizi eta ezberdintzen gaituen elementu bat dela» ●

RAFA DIEZ

LAB sindikatuak gaitzetsi egin egin zituen Jose Elorrietak eginiko adierazpenak eta azterketa arintzat jo zuen LAB eta ELAren arteko banaketaren faktore bezala ikustea. LABen ustez, «ELAkoengan ikusten da gizartea, sindikalgintza eta euskal langileak bizi diren errealitate politikoari ez diotela inoiz aurre egiten». LABen esanetan, «akordio sindikala pauso positibo bat izan baina Euskal Herritik sindikatuak parte hartu behar dugu, gobernu eta UGT eta CCOOren arteko bilerei begira egon gabe». LABek azaldu zuenez, ELAk ez du langileak defenditzeko aukerarik, eta errealitate hori ez da Julio Iglesiasen bahiketarekin aldatzen ●

«Babiketaren inguruan argitaratu den guztia irudimenaren ondorioa besterik ez da. Duela gutxi buruturiko atxilotetek babiketan eragina izan dutela esatea ere egunkari baten irudimenaren ondorioa izan da. Denok dakigu ETAk elkarrekin erlazonaturik ez dauden komandoen bidez funtzionatzen duela, eta ondorioz uste dut zerga iraultzailea kobratzen zuen komandoak ez duela inolaz ere babiketarekin zerikusirik»

Antonio Elozegi, Iglesias familiaren bozeramailea. Egin, 93-IX-2

«Atentatuak, niri telebistan keexatzen azaltzen diren borietako batzuei baino min handiagoa ematen didate».

Jon Idigoras, HBren bozeramailea. Entren, 93-IX-6

Bai baina ez. Horretan labur liteke Bosniako negoziaketan egoera. Genebako mahaitik altxatu ondoren, ofentsiba desberdinen zain geratzen dira fronteak. Batez ere musulmanena. Serbiarrak nazioarteko bitartekarien bake plan berria onartu ondoren, negoziaketan hurrengo urratsei —Sarajevo alegia— itxaroteko prest daude. Kroaziarrek, ordea, gehiago nahi dute, euren esanetan ez baitira alferrik borrokatu, mahai gainean irabazitakoaren zati batzuk uzteko. Bidearen bukaeran argia ikusten da dagoeneko. Denbora kontua besterik ez da jada.

Gerra zibilaren atarian

MENDE erdiko gatazkak, munduan dagoen luzeenetakoa, israeldar eta arabiarrenak alegia, amaiera ezagutu dezake epe laburrean. Edo gatazka hori herri palestinarren baitan birsortuko da indarrez, eta beraz baita herri arabiarren baitan ere. Bi aukera horietatik edozein gauzatu daiteke Israel eta PAEren (Palestinaren Askapenerako Erakundea) zuzendaritzaren arteko akordioak aurrera egiten badu.

Gaza eta Zisjordaniako Jericotik hasita eraiki gura du Iasir Arafatek etorkizuneko estatu palestinarra, Jerusalem hiriburu moduan, Israeldarrekin 1967an okupatutako lurraldeetan kokatua. Guzti hori, noski, Israel estatu moduan onartuz. Arafatek hori

gura duela nabarmena da. Horren argi ez dagoena, oster, Israelek gaur berbera gura duen, funtsean NBEko 242. eta 338. ebazpenak eskatzen duten legez.

Horrenbeste urtetan eta horren jarrera desberdinetatik borrokan aritu diren herriak hurbiltzea ez da lan makala. Apurka eginda ere oztopo franko izango dituen seguruenik.

—Diplomaziaren presioz Israel Jerusalem uzteko gai dela, oraingoz askotxo sinestea da ●

Alabaina, ikusteko dago oraindik, Yithzak Rabinen gobernu laboristak apurkako bide horri ekiteko lehengo urratsa eman duen ala, aitzitik, urrats bakarreko bidea den eta helburua palestinarren arteko erabateko banaketa den. Baina hori denboraren kontua da eta gaur egun palestinarrek hartu ala utzi beharrean daude. Bigarren urratsean israeldarrek gainerako lurralde okupatuak itzultzea sinagarria izan likeke. Baina diplomaziaren arrazoiak bakarrik Jerusalem uzteko gai izango direla askotxo sinestea da, areago, esanak esan, oraindik EEBBen babes erabatekoa dutenean.

ISRAELEK iragan hamarkadaren hasieran Libano inbaditu eta PAE

Bahiketak

bertatik egotzi zuenetik, palestinar herriak garai latzak ezagutu ditu. Garai honen unerik larrienetakoa, Arafatek Golkoko Gerran Saddam Hussein lagunduz egin zuen estrapozoa izan zen. PAErentzat ez da herri arabiarrek palestinaren inguruan bat egiten zuten sasoia. Berbaz ez baina ekintzaz herri arabiarrek Israelekin zituzten arazoak banaka konpontzeko joera nagusitu izan da. Horrez gain, Iraki emandako laguntza moralagatik, Golkoko monarkia arabiarrek diru iturria itxi ondoren egoera ekonomiko larrian zegoen PAE.

Zangarik handiena, dena den, familia barrukoa izan da, Hamas talde fundamentalistaren sorrera hain zuzen. Hamarkadetako gatazkak eta palestinarek denbora guzti horretan jasotako makilkada etengabeak eta ordura arteko irtenbide ezaren bideak izan dira Hamasen elikagairik garrantzitsuenak. Guzti horrez gain, PAEn bertan ere gero eta eztabaidatuagoa izan da Iasir Arafaten politika iluna. Batetik, garai bateko indarra ez duten FPLP eta FDLP moduko erakunde erradikalak; eta bestetik lurralde okupatuak buruzagiak, arabiar eta israeldarren arteko bake elkarriketetan herri palestinarraren ordezkari direnak. Arafatek eskuloturik zituela eta, Faisal Husein eta beste buruzagi batzuen kexuak gehiagora jo dute azken hilabeteotan.

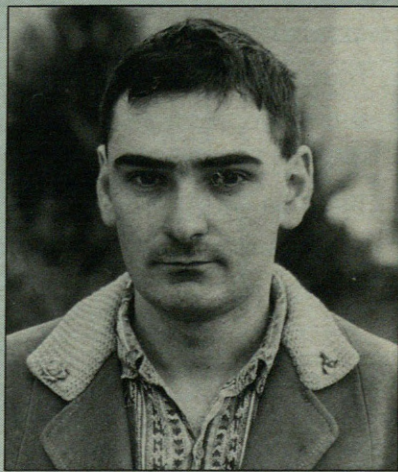
Arafatek ez du bere unerik indartsuenean negoziatu, eta akaso horregatik egin du. Baina bestetik, aukerak ez dira oso anitzak: hau onartu eta aurreragorako utzi gainerako lurralde okupatuak eta Jerusalem, edo gerran jarraitu. Ez sinatzeak garai batean mundu mailan zuen abegitasuna, azken urteetan murriztua, gutxitzea lekarkioke seguruenik. Bestalde, akordioa sinatuz gero ere palestinarrek ados jartzen nahiko lan izango du. Aurretik ere badaki Hamasekin ez duela zereginik. Zelanbait, palestinarek gerra zibilerako ateak zabalik dituzte.

Lukas Martinez

SERBIAR eta Kroaziarrek Europako komunitate musulman handiena, Bosniakoa, indarrez bahitu zutenean, Mendebaldeak ez zuen lazo urdinik atera. Asko pentsatu ondoren, kasko urdinak atera zituen, eta 'laguntzera' bidali zituzten. Bikaina jokaldia: orain, Mendebaldeak ezin die bestelako presiobiderik ezarri kroaziar edo serbiarrei, bertan dauden kasko urdinak arriskuan egongo lirakeelako. Mendebaldearen politika bahitua geratu da.

Gero, musulmanek kasko urdin talde bat bahitu dute, eta kasko urdinak kexatu egiten dira. Beren umeei tiro egin diezaieten harrapatu dituzte musulmanek kasko urdinak: parapeto hutsa dira. Lubakiak

betetzeko egiten diren hareaz beteriko zaku astun horien gisako tropa hauek ezer gutxirako balio dute. Batzuei, tiroetatik zerbait babesteko balio diete, eta Mendebaldeari erasorik planeatzeko orduan traba egiten diote. Gauzak honela, kasko urdinak bahituta daudela, Mendebaldearen balio demokratikoak, askatasunaren defentsa eta hori guztia da bahituta dagoena, ez musulmanen kulpagatik, Mendebaldearen kulpagatik baizik. Mendebaldearen balio sakratuak: huskeriak, propaganda gezurtia besterik ez. Petroliorik ez dago jokoan, beraz, 'mus' edo 'paso', jokoan sartu nahi ez.

LUIS FERNANDEZ

Kazetaria

BLOKE demokratikokoek diotenez, Julio Iglesias bahitzea, Euskal Herri osoa bahitzea bezala da, denon borondatea bahitu nahi izatea bezala. Ez dakit hori hala izango ote den, baina Bosniaren kasuan, behintzat, badirudi gerra zikin hori ezker-eskuineko ideia guztien bahitzaile bihurtu dela. Eskema politikoek ez dute funtzionatzen, denuntzia hutsalean geratzen gara denok: kontzientzia bahitu digu Bosniak, eta oraindik ez dakigu zein izango den ordaindu beharreko txantaia. Garesti ordainduko dugula, gauza segurutzat joko nuke, eta ordainketa non gertatuko den igartzea ere ez da zailegia: Sobiet Batasuna zeneko parajeren batean, Kaukasoan edo Erdialdeko Asian akaso, Ukraina europar eta nuklearrean bestela...

ETA-K Iglesias bahitu zuen. Rekонтrek delegazio bat bahitu zuten, eta sandinistek politikari kontra-zaleak bahitu zituzten. Bosnian denak bahituta, denak gatibu. Ez da estrainatzekoa, beraz, extralurtarrek «Mars Observer» espazio-untzia bahitu izana, eskaintzen dizkiegun etsenplu argigarriekin. Euren kasuan, sikira, ondo egiten dutela esango nuke, hobe dutela gurekin ez nahasterik.

Gerra txinpartetatik ihesi Mazedonia

Gerra barik Jugoslavia ohian independentzia lortu zuen Errepublika bakarra izan zen Mazedonia. Duela hilabete batzuk NBEk onartuta, apurka, munduko gainerako estatuen onespena jasotzekotan da. Mazedonia izena dela eta Greziak EKren onespena oztokatzen dio etengabe eta, oraingoz, Bulgaria eta Turkiaren laguntza du. Ez da mazedoniar lurralde bakarra, ostera; beste zati bat Bulgarian dago eta handienak Greziako iparralde osoa hartzen du.

BOSNIAKO irtenbidea negoziazio bidean sartu ondoren, nahiz eta oraindik gerra ez den amaitu, serbiarrek Kroaziarantz begiratu-ko dute berriro, eta behin hura gainditu ondoren ere ezin esan Balkanetako egoera guztiz baretua izango denik. Kosovoko albaniarren egoera larriak hantxe jarraituko du eta behin eta berriro aipatzen da serbiarrek garbiketa etnikoa lurralde hartara eramango dutela. Horrez gain, hor dago Mazedonia, eta bertan oso serbiar gutxi egonagatik ere (populazioaren % 2,2), ezin da atzera bota hango serbiarren izenean beste Karadzicen bat agertzea.

Mazedonia eta Kosovo Balkanetako bakearen giltzarrietarikoak dira, batipat Serbia, Grezia, Bulgaria, Hungaria eta Turkiarekiko dituzten loturengatik, ur-

teetarako gerra bat eragin dezaketelako. Bosniakoa ikusi ondoren horrelakorik gertatzea ez da erraza, baina gogorarazi behar da Bosniakoa Kroaziako gerra bortitza eta gero gertatu dela. Ez da ahortzi behar, halaber, Mazedoniaren osaketa etniko nahaspilatuak oso egoera gatazkatsuak piztu ditzakeela. Printzipioz, dena den, Mazedoniako estatu berriak gutxiengoei Jugoslavia ohiko inongo estatu berrietan onartu ez zaien onarpenera eman die eta hori, gutxienez, bada oreka garantia

■ Mazedonia herri eta kultura ezberdin askoren pasabide eta kokagune izan da ●

bat. Ez da samurra Mazedoniar berba egitea, ez baita nazio zehatz bat ezta lurralde historiko homogeneoa ere, ez du inoiz batasun politiko-administratiborik izan eta ez ditu muga geografiko zehatz batzuk. Mazedoniaren izendapena bera ere iragan mendean hasi ziren erabiltzen eta zenbaitek kanpotik hartutako izendapentzat jotzen zuten. Tradizionalki, Balkanetako ekialdeko hiru probintziak deitzeko Mesia, Trazia eta Mazedonia erabili izan da.

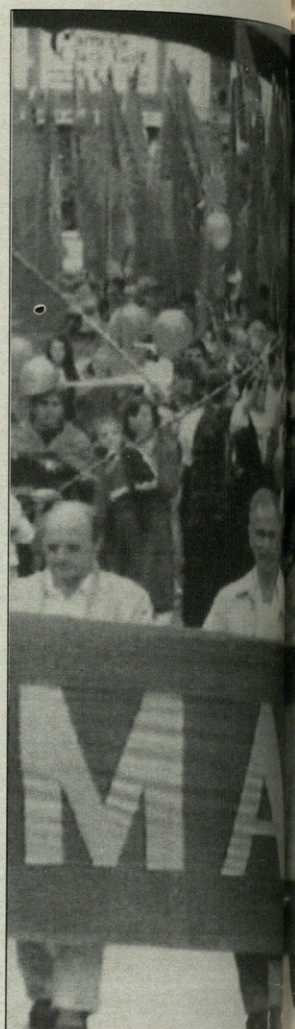
Egeo Itsasoa eta Danubioaren artean, Itsas Beltza eta Adriatikoaren arteko ezinbesteko pasabide, Mazedonia geografikoa hiru zatitan banatzen da: Vardarreko Mazedonia, Jugoslavia ohiko errepublika eta egun estatua dena, iparrekialdean; Egeoko Mazedonia greziarra, hegoaldean;

eta ekialdean Bulgariako Mazedonia, txikiena.

Uda giro honetan maiz jaten da mazedonia deitzen dugun postre freskoa, era guztietako fruituekin egindakoa. Mazedonia horixe izan da, era guztietako herrien pasabide eta kokagune: eslavo-bulgariarrak, turkiarrak, kuruk eta koniarsak, albaniarrek, tzinganak, romsak, valacsak, juduak, zeltiarrak, frakoak...

I Independentzia baketsua

Slovenia eta Kroaziak independentzia aldarrikatu eta denbora gutxira euren atzean abiatu ziren Bosnia eta Mazedoniako Errepubli-

Greziarren
ustez,
Jugoslavia
ohiko
Mazedoniako
Errepublikak
Mazedoniaren
nortasuna
lapurtu gura dio
kultura
helenikoari.
Horrez gain,
beldur da
noizbait bere
lurralde
mazedoniarrek
erreibinda-
katuko dizkion.

ka. 1990eko azaroaren 2an burutu ziren Mazedoniako historiako lehenbiziko hauteskunde libreak; 1991ko irailaren 2an populazioaren % 74, erreferendumean, independentziaren alde agertu zen. Independentzia modu bake-tsuan lortu duen Jugoslavia ohiko errepublika bakarra izan da. Alabaina, oraindik ez du lortu nazioarteko estatu gehienaren onarpena zuzena. Hegoaldeko Mazedoniari (Greziako estatuan dagoena) lurralde eskakizunak egingo dizkiola eta kultura helenikoa lapurtzen diola argudiatuz, Greziak EKren onespena oztopatu dio hasieratik.

Bulgaria, Errusia, Turkia, Eslovenia, Bosnia, Lituania eta Filipinak hasiera batetik

Grezia eta Turkia, txakurra eta katua

MENDE bukaera honetan aldagaketaen sukarrak gogor astindu du Europa. Balkanetan, arazo, gatazka, eta gerraren zabalkunde orokorraren mehatxupear bizi dira oraindik. Egoera horretan, inguruko estatu garrantzitsuenek lekua gogor finkatzera jo dute. Horien artean, historikoki aurrez aurre izan diren bi estatu, Grezia eta Turkia. Berez, Txipreraren auzia dela eta azken hamarkadetan bien artean loskarrek izan badira ere, orain Balkanetako istiluekin bien arteko harremanen tenperatura zenbait gradu jaitsi da.

Batetik, sozialismo errearen porrotaren ondoren, biak saiatu izan dira Bulgariarekin harreman gozoen eraikuntzan. Badirudi Turkiak aurrea hartu diola lan horretan, Albania eta Bosniarekin gertatu zaion bezala. Baita Mazedoniaren kasuan ere, Greziak aurkitutako azken mamua.

Turkia, SESBen desagertpena eta gero,

Ekialde Erdian bere eragina handitzeko ikusi zuen aukera aproposaz gain, Balkanetako nahaspilatik ere zerbait atera dezakeelakoan dago. Historikoki Balkanetako herriak eta turkiarrak etsaiak izan badira ere, egungo saltsa-maltsek etekinak ateratzeko aukera ederrak eskaintzen dizkiote. Serbiarren politika erasotzailearen aurrean, Bosniako musulman eta Kosovoko gehiengo albaniarren defendatzaile sutsu gisa aurkeztu du bere burua. Bestetik, Mazedoniaren kasuan, Bulgariarekin batera, Serbia edo Greziaren aurrean defenditzeko prest agertu da. Grezia, bestalde, Errusiarekin batera, serbiarren isolamendua baretu duen estatu bakarrenetakoa izan da. Guztia erdian, EK eta NATO. Turkia eta Grezia, biak dira NATOko kide; bestalde, Grezia EK-ko kidea da eta Turkia estatu asoziatua.

Egoera ekonomiko larria dela eta, Kiro Gligorov lehendakaria gero eta egoera larriagoan dago.

onartu zuten estatu berria. Azkenean, aurtengo apirilaren 9an, NBEk erakunde-ko kide gisa onartu zuen, honek dakarren guztia-ekin. Greziak, hala ere, EKren onespina oztokatzen jarraitzen du.

Mazedoniak arazo eko-

nomiko oso larriak bizi ditu. Lehen ere Jugoslaviako errepublikarik txiroena zen, baina orain, Serbiari egin beharreko bloketarekin, itoago ageri da, estatu horrekin baititu harreman komertzial sendoenak. Biztanleko errenta 2.490 dolarrekoa da (350.000 pezeta inguru eta 14.525 libera inguru); Bulgaria (2.420 dolar) eta Albania (1.200) baino ez daude bere azpitik Balkanetako eremu osoan. Greziak, bere etsairik zuzenenak, esaterako, 5.350 dolarreko errenta du. Mazedonia ekonomikoki ia bakarturik dago eta egoera larrienetakoa argindarra eta erregaien eskasiak eragindakoa da. Honen ondorioz, industria ia geldirik dauka eta iragan neguan, esaterako, bost orduz egunean mazedoniarrak ez dute argi indarririk izan.

Egoera ekonomiko larri hau agintarien egoera ere kili-kolo jartzen ari da. Agintaritza lehengo sistema komunistan jardun eta gaur egun birziklatu diren pertsonen osatua dago nagusi-

ki. 1991z geroztik Kiro Gligorov da estatu berriko lehendakaria eta nazionalista (VMRO) eta sozialdemokraten (komunistak) ohiak) eusten dute botearean.

Kiro Gligorov ez da inongo alderdiko kide, baina nazionalista eta sozialdemokraten laguntzarekin agintzen du, eremu ekonomikoan kudeaketa oneko ospea izan duelako batipatua. Gobernu sozialdemokraten esku dago, baina, orain tsu arte, Peter Gocev lehendakari ministro ohiak izan du gutxiengo albaniarra (% 21) laguntza ere. Berez, Kiro Gligorov Serbiako Milosevic lehendakariaren estilo populistakoa da eta honek etxeko egoera ekonomiko larriarekin ekarri dizkiote jada lehendakariaren biziko arazoak diputatu nazionalistekin. Politikari antinazionalak eta gizarte manipulatuak salatzen dute. Desadostasun hauetarako arabera nazionalistek Ivan

Albania eta Bulgaria ondoren, Mazedonia da Balkanetako lurralde txiroena

Andonov lehendakari ministro dimititzera behartu zuten eta lehendakari ministro berria izendatu, Banko Cervenkovski.

Egoera politikoa dinbilitan balakoa bada, sozialdemokraten da gutxiago. Berez horren beste etnien arteko oreka mantentzea samurra ez bada, are gutxiago biziraupeneko egoera ekonomikoarekin. Egoera larri horretan babesturik eta albaniarren kontrolpean, gero eta indar handiagoz dihardute mafia

Mazedonia, izen gatazkatsua

MAZEDONIAK, eremu historiko-geografikoari dagokionez, Bulgariako hego-mendebaldeko zati bat eta Greziako ia iparralde osoa hartzen du. Egungo estatuak Jugoslaviak zituen mugak mantentzen ditu. Bulgariarekin ez du arazorik, baina bai Greziarekin, bere nazioarteko onarpenaren giltzarriarekin. Greziak ez du inolaz ere onartzen estatu berriak Mazedonia izena erabiltzea, Mazedonia kultura helenikoaren parte garrantzitsutzat jotzen baitu. Horrez gain, beldur da orain ezetz esan arren, uneren batean Mazedoniak Greziako lurralde mazedoniarren aldarrikapenik egingo ote duen.

Batetik, egia da Mazedoniak bere konstituzio berrian (49. artikuluan), gainerako estatuetakoa mazedoniarrekiko babes ardura antzerako eskubidea azpimarratzen dela. Alegia,

kultura mazedoniarren monopolioa hartzen duela. Baina bestetik, Mazedoniako agintariek behin eta berriro adierazi dute ez dutela lurralde eskakizunik egiteko inongo asmorik. Horrez gain, arrazoi historiko desberdinak direla eta, Mazedonia greziarrear 1.800.000 pertsona inguru bizi dira eta mazedoniarrek ez dira 80.000tik gora biztanle izango, nahiz eta Giza Eskubideen Aldeko Mazedoniar Batzordeak kopurua 230.000 dela esan.

Mazedoniak ez du nazio nortasun garbirik eta hau dela eta azken urteetan Alexander Handia (k.a. 356-323) eta bere inperioaren sinbologia berreskuratu du indar handiz. Greziarrek ez dute horrelakorik onartzen, eta egia da, greziarrek dioten legez, Alexander Handiaren garaiko mazedoniarrek zerikusi gutxi

dutela egungo estatu berriko mazedoniar eslavoekin. Baina joko horri ekinez gero, berdin esan liteke ekialdeko erromatar inperioaren oinordekoak diren egungo greziarrez ere. Mazedoniak salatzen duenez, Alexander Handiaren inguruko sinbologia berak independentzia aldarrikatu eta gero hasi zen erabiltzen Grezia.

Galtzen atera dena, hala ere, Mazedonia bera da, Greziak EKren onarpena oztopatzen baitio. Kiro Gligorov Mazedoniako lehendakariak aurtengo martxoan egindako adierazpen batzuetan, prest agertu zen bitarteko irtenbideren bat onartzeko, eta horretarako, estatu berriari «Jugoslavia ohiko Mazedoniar Errepublikak» deitzea proposatu zuen. Greziak, hala ere, ez du amore eman, eta korapiloa askatzeko aterabide argirik ez da ikusten.

Erlizioz mazedoniarrek kristau ortodoxoak dira, baina mazedoniar elizak ez du ez greziarra ez serbiarraren onarpena.

Mazedonia izenari uko egiten ez dion bitartean, Greziaren oztopoak ere. Alabaina, bere etorkizunaz inoiz ez bezala erabakitzeak aukera du. Serbiarren menpe egon zenean Hegoaldeko Serbia zen Mazedonia, eta mazedoniera (antzinako bulgariera) erabat debekatuta zegoen.

Horrela jarraitu zuen Tito agintera iritsi eta Jugoslaviako Errepublika eratu arte. Titok eskuzabal jokatu zuen mazedoniar nazionalismoarekin, besteak beste, serbiarrari galga jartzeko, eta 1945etik aurrera mazedoniera da Mazedoniako hizkuntza ofiziala. Bulgariar eta Grezian gutxiengo mazedoniarrek eta mazedoniera ez dira 'existitzen', hots, ez dute inongo onarpenik. Gaur egun, dena den, nahikoa dute Bosniako gerra txinpartak behar bezala itzaltzearekin.

Xabier Letona

talde desberdinek, eta honek xenofobia korronteak bultzatzen ditu. Horrez gain, Kosovoko albaniarrek bizi duten egoera latzak eraginda, hauek Mazedonia aldera joko duten beldurra gero eta

handiagoa da, eta azkenik, hor jarraitzen du Serbia Handiaren mamuak, oraindik zein ondorio gehiago izango dituen jakin barik ere, mehatxu tentela ez dena.

Gainerako Balkanetako errepublikek bezala, Mazedoniak ez du etorkizun errazik. Barne arazo ekonomiko-politiko-sozialez gain, Bosniako gerraren eragina hor du eta baita,

HISTORIA ETA GERO

BIKINIEN DEBEKUA

DANIMARKAN, Zirkulazio Zuzendaritza Nagusiak, hirietan bizikletaz doazen emakumezkoak bikiniak edota 'jantzi arinak' eraman ditzaten debekatu gura du. Ez ei da moral estuaren kontua baina, istripuena baizik. Aipatu zuzendaritzak argudiatzen duenez, jadanik frogatua du gizonezko gidariak leloturik geratzen direla eta bidera adi egon beharrean, nesken izter edo dena delakoari begira geratzen direla, istripuak eraginez. «Uda egun beroetako ohizko istripuak» deitzen diete. Neurri berriekin istripuak saihestuko balira, hirietako errepideetan zein aldameneko espaloietan doazen emakumezkoak buzoarekin ibiltzera behartu beharko lituzkete.

ALEMANIAKO TXIMUAK BANANA BARIK

NEKAZARI eremuan Europako Komunitatea ezartzen ari den gero eta neurri protekzionista handiagoak gogor astindu dituzte Alemaniako Frankfurt-eko zooko tximu, gorila eta orangutanen urdailak. «Wall Street Journal Europe»-k jakinarazi duenez, uztaila baino lehen animalioak, besteak beste, bost banana jaten zituzten egunero. Uztailaren hasieran, EK-k Latinoamerikatik etorritako bananen sarrerei debekua jarri ondoren, bananen prezioa bikoiztu egin da Alemanian eta Frankfurteko tximuok banana murrizketa gogor samarra ezagutu dute: jadanik hiru banana besterik ez eguneko. Animalion esperantza bakarra Europako Justizia Gortea da, aurki Alemaniak kuota sistema berriaren aurka jarritako errekurtsioa aztertuko baitu.

123.957.458 JAPONIAR

JAKIN badakigu nolakoak diren baina horregatik ere, aurrerantzean, ez gaituzte harridura keinu barik utziko. Izan ere, horretarakotxe ei dira munduko azkarrenetakoak, ez? Irletan hazkunde demografikoaz inoiz egin den tasarik zehatzenean jakinarazten denez, Japonian 123.957.458 japoniar daude. Aurten 370.000 pertsonatan hazi da, hots, iaz baino % 0,3 gehiago. «Asahi Shimbun» egunkariak argitaratu duenez, 1992an 16.000 jaiotza izan ziren eta familia bakoitza 2,88 pertsonaz osatua dago, 1992an baino zertxobait gutxiago.

E L E M E L E

«Espainian iparraldeak ordaindu egiten du eta hegoaldea haren bizkar bizi da».

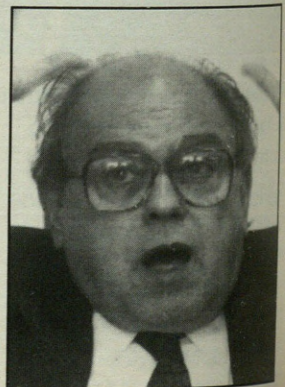
Angel Colom, Kataluniako ERČko buruzagia.

«Colomek tentelkeriak, lelokeriak eta arrunkeriak besterik ez ditu esaten, eta nabarmena da iparra aberatsa dela, hegoa txirra delako».

Juan Carlos Rodriguez Ibarra, Extremadurako Juntako lehendakaria.

«Oso kezkatuta nago Katalunia eta Estatuaren arteko gai bat erabakitzeke Estatu guztiak hori onartu behar izanaz».

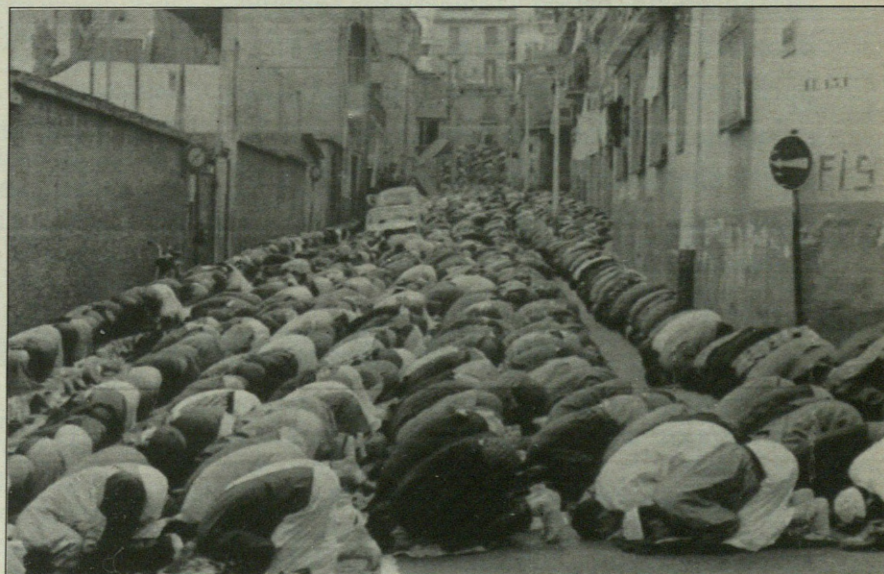
Jordi Pujol, Generalitateko lehendakaria.

O I H A R T Z U N A K

MEDITERRANIOKO EZTANDA DEMOGRAFIKOA

HERRIALDEEN eza eta hazkunde demografiko erraldoiak lotura estuak dituzte, eta bien arteko lege proportzionalaren arabera, 2020. urterako Mediterranioko populazioak 166 biztanle berri izango ditu. Itsasoaren iparraldeak, oster, Europako aldeak, hazkundearen % 6 besterik ez dio eskainiko kopurutzar horri. 1950ean Mediterranioko populazioaren bi heren Europako aldekoa bazen, gaur egun % 42 eskasa baino ez da, eta 2020. urtean herena besterik ez da izango. Europan hazkunde tasak zerora jotzen duen bitartean, Mediterranioko hegoaldean 2,3koa da. Garapen ezaz gain, erlijio eragileak ere zeresan handia du, Islamak jaiotzak bultzatzen baititu, eta adituen ustez, joera horretan aldaketak aurrizkusten badira ere, ezin da asmatu hori noiz gertatuko den.

EK 2. MUNDU GERRAZ GEROZTIKO KRISI LATZENEAN

AZKEN boladan atzerakada ekonomikoa bere azkenetan dagoela behin baino gehiago aipatu bada ere, EK-ren azken buletin estatistikoaren arabera Komunitateak bizi duen krisia 2. Mundu Gerraz geroztik bizi izandako handiena da. 70eko hamarkadako petrolioaren krisiarekin bizi izandakoa baino garratzagoa. Txostenaren arabera, 1992ko laugarren hiruhilabeteak jarduera ekonomikoa- ren jaitsiera baietsi zuen, eta berdin aurtengoaren lehenengo hiruhilabeteari buruz. Aurtengorako eta 1994erako antzerako joera aurrizkusten da, eta EKren zerbitzuen esanetan, aldaketa gaitza izango da estatuek ekonomien koordina- ziorako trabak askatzen ez dituzten bitartean.

«Gaza eta Zisjordaniako zati bat behar ditut, berdin zait Jerico ala besteren bat den, borrela inork ezingo bainau salatu Zisjordania saltzeaz».

Isir Arafat, PAEko buruzagia.

«PAE, erakunde terrorista bat da baina ez da inolako mehatxua Israelentzat».

Yithzak Rabin, Israeleko lehen ministroa.

«Zoritxarrez gerrari etekin handiena atera diotenak —kroaziar eta serbiarrak— orain ez dira eskatzen ditugun gutxieneko konpromezuak betetzeko gai».

Alia Izetbegovic, Bosniako lehendakaria.

Luis Felipe Hernandez, Donosti Gas-eko lehendakariordea

«Gas fabrikatzaile izatetik, saltzaile izatera pasatuko gara»

Sortu zenetik, 1861ean, Donostiako Gas Udal Lantegiak erronka askori aurre egin behar izan dio, baina 1990ean gas naturalaren «estandarrekin» batera, lantegia zena saltzaile bihurtu da. Euskal Herriko gas naturalaren horniketak txikiak badira ere, Donosti Gaseko arduradunek hedatze eta handitze prozesu batean murgildurik daudela esan digute. Gaur egun 30.000 abonatu dituzte eta 50.000ra heltzea espero dute.

ARGIA. Donosti Gas, historia handiko lantegia, nola egiten dio aurre gas naturalaren erronkari?

L.F. HERNANDEZ. Ez da zaila. Laburtuz esan genezake, orain arte gas fabrikatzaile izan bagara ere, bi urteren buruan gas saltzaile izango garela. Hau da, lantegi bat izatetik, zerbitzu enpresa bihurtuko gara. Frabrikatzaile mentalitatea aldatzea zaila da baina berez gure zeregina ez da oso konplexua izango. Egokitze prozesua ez da eroso izango, baina baditugu beste hiri batzuetako ereduak, eta alde positiboak hartu eta aka-

tsak konpontzeko aukera baliatuko ditugu. Prozesu horretan gabiltza, hau da, 1990etik gas naturala jasotzen dugu eta hiri gasa bihurtzen, nahiz eta zonalde batzuek gasbidea izan eta zuzen-zuzenean gas naturala kontsumitu.

Bestetik, hiri gasarekin funtzionatzen duten sukaldeetan konponketa txiki batzuk egin behar ditugu. Hori da momentuz gure ara-

zo nagusia, 30.000 abonatuaren sukaldeak moldatzea, eta 30 hilebeteetan burutzea espero dugu.

A. Zein da gas naturalak izan dezakeen garrantzia etorkizunean?

F.H. Gas naturala etorkizuna da. Donostia Hiri Plangintzan, adibidez, 14.000 eraikuntza berriko etxebizitza aurrikusten dira. Beraz, 1996rako 45.000-50.000 abonatu berri izatea ekarriko du horrek. Hori gehitzen badiogu Tolosa, Hernani eta Pasaiaiko udaletako gas taldeak, non kapitalaren zati bat badugun, eta inguruko beste udal batzuk kontaun izanik, abonatu kopurua inportantea izan daiteke.

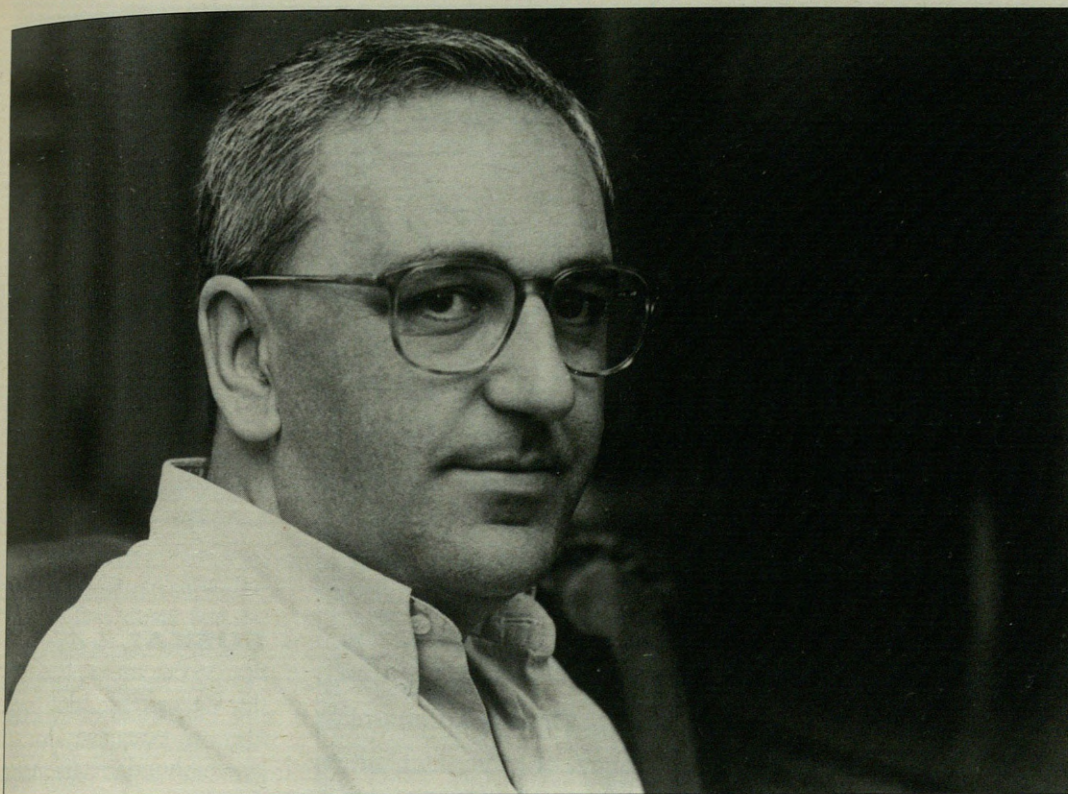
A. Beraz, kualitatiboki aldaketa handiak ikusten dira gaur egungo funtzionamenduari alderatuz.

F.H. Azken batean gasa produzitzeari uzten diogu

eta saltzaile bihurtzen gara. Euskadi Gas-i erosten diogu eta gero guk saldu, horrek esan nahi du mozkin margena izango dugula. Salmentak eta abonatuak gehiago badira, gero eta margen gehiago izango dugu. Horregatik interes handia dugu abonatu integralengan, hau da, bere etxeko berogailua, ur berogailua eta sukaldea gas naturalarekin dutena. Zorionez, abonatu berri ia gehienak integralak dira. Esan beharra dago, halaber, gas naturalak eskatzen dituen aldaketa guztiak enpresak ordaintzen dituela. 800 milioi pezetako (40 milioi libera inguru) aurrekontua dugu etxeko azpiegitura zaharrak aldatzeko. Egia, Altza, Intxaurren, Loiola eta Antiguoa auzuneetan sartzen ari gara. Egunero deiak jasotzen ditugu beste auzune batzuetara noiz helduko garen galdezka.

A. Leben Hernani, Tolosa eta Pasaia aipatu dituzu. Aurrikusten duzue enpresa bonen bedadura beste es-

■ «Donosti Gas beti izango da publikoa; orain arte informazioa eskatu duen bakarra Eusko Jaurlaritza izan da» ●

Luis Felipe Hernandezek esan digunez, «50.000 abonatu izatera hel gaitzek».

kualde batzuetara?

F.H. Ez, oso zaila dugu. Usurbil, Astigarraga, Aduna, Ibarra eta beste udal batzue-tatik deitu digute, baina egia esan daukagun erronkare-kin nahikoa dugu. Agian hi-ruzpalau urteren buruan, al-daketa guztiak burututa di-

tugunean, hitz egingo dugu, baina oraingoz...

A. Dena den, kritikatu izan da udal enpresaren eredu-a ez dela egokiena Donosti Gasen helburuetarako.

F.H. Erabateko desados-tasuna adierazi behar dut.

Zehazki, Donosti Gas dugu eredu argiena horri aurka egiteko. Udal enpresa hau % 100 publikoa izanda, funtzionamendu oso ona, perfektua dugu. Egia da udal enpresa batzuek defizita dutela, baina eredu asko daude kontrakoa frogatzen

dutenak. Gainera aski ezagunak gara abo-natuen artean udal enpresa bezala.

A. Beraz, ez duzue aurrikusten aldake-tarik horri dagokio-nez.

F.H. Aldaketak? Ez, Donosti Gas beti izango da publikoa. Ez dago arrazoirik enpresa hau pribati-zatzeko: funtziona-mendua ona da, dirua ematen du eta Uda-letxeari puntualki la-guntza ematen diona. Orain arte informa-zioa eskatu duen ba-karra Eusko Jaurleri-tza izan da, gas talde guztietan sartzeko interesa duelako. Bai-na hala eta guztiz ere, oso zaila ikusten dut enpresaren partizipa-

zioak saltzea, eta hala bada, Eusko Jaurlaritza dugu ho-rretarako aukeratuko genu-keen bakarra. Donosti Gas enpresa publikoa da eta pu-blikoa izaten jarraituko du.

Myriam Gartzia

LEHIATILATIK

Kontsumoa apaldu denean

BALLADUR-ek Frantzian —ba al zenekien armeniar jatorrikoa dela, eta abizena berez Balladurian zuela?— Mendebaldeko gizartearen muina dela-koan klase ertaina sendotzeko politika aldarrikatu du, eta Pirinioen hegoalde-tik horren demandan hasi zaizkio Feli-pe Gonzalezi: kontsumoa mugitzean ekonomia berotuko den itxaropenean. Laurehun urtetik gora daramatza Es-painiak zorpean itota, eta Frantzian ir-a-gartzen den zerga jaistea Penintsulan ezingo da aplikatu. Ordainetan, interes tasan jaitsieraren zain denak.

Kreditu hipotekarioen gerrarekin interesen jaitsieran sinesten zutela ja-

kinarazi ziguten bankuek joan den udaberrian, eta oporretatik bueltan Es-painiako Bankuak dirua puntu erdian merketzeko oparia egin digu. Baina ekonomiak promesei neurrian egiten die kasu egiten die. Ekonomiaren izoz-tea erakusten duen albiste errosarioan ale berri bat erantsi da aste honetan: Espainiako banatzaile katerik nagu-sienen artean dagoen Digma hondora-tzeko zorian dagoela jakin da. Iaz 70.000 milioi pezetako salmentak egin zituen kate honek —bere atala da bes-teren artean Compre Bien denda sai-la— 15.000 milioi zor dizkie bere hor-nitzaileei, eta bere zuloratzeak haue-

tako handienei kalte handiak egiteaz gain enpresa ttiki asko eramán litzake erre-kara.

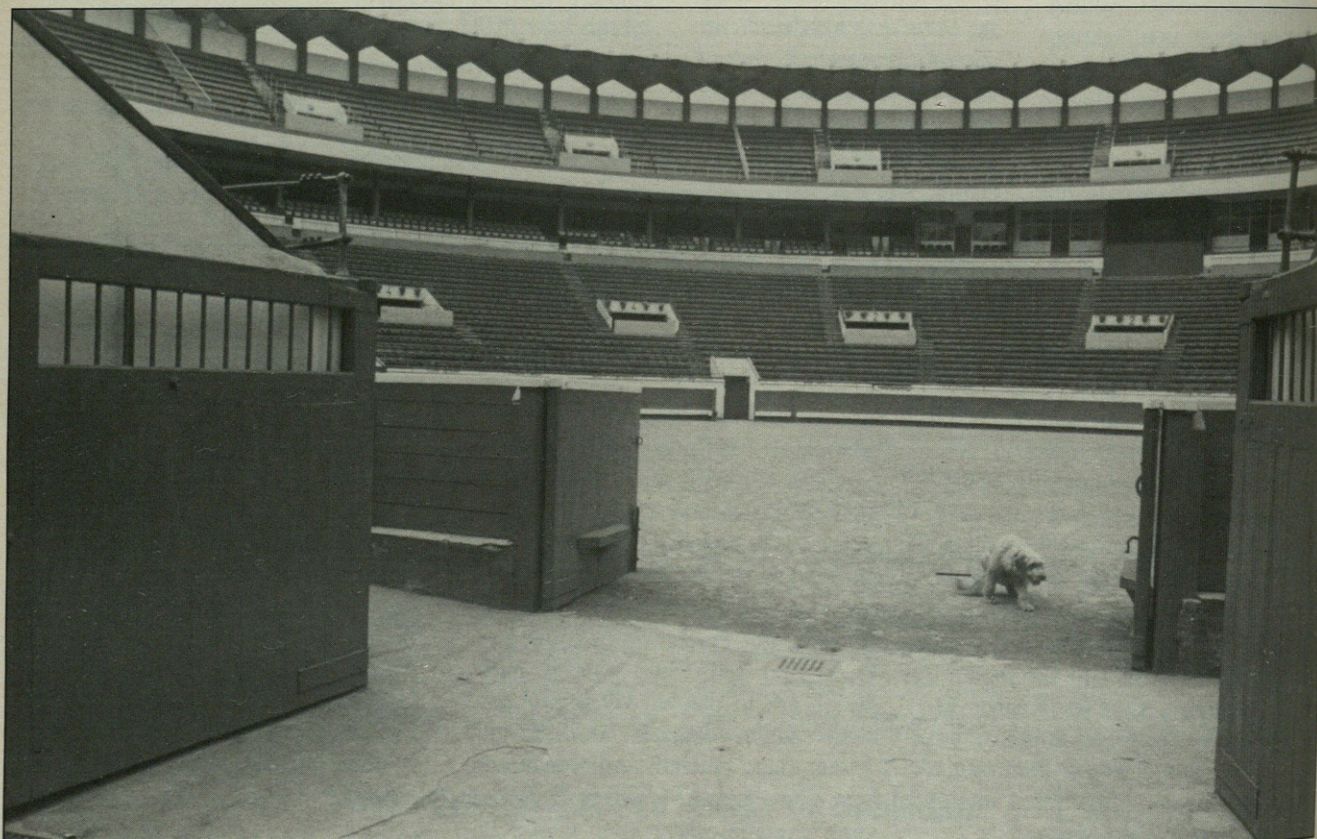
Baretu zaizkie sindikatuei lehengo grebak eta mehatxuak. Langabezia jaisten nondik has daitekeen inork ez du sumatzen, eta interesen jaitsieraren ondorioak ikusteko epea zabaldu da. Azken aldi honetan ekonomia mailako berotasun bakarra, Hegoaldeko eus-kaldunok aspalditik kudeatzen dugun PFEZen %15 baten polemikak erakarri baitu.

Pello Zubiria

DONOSTIA ZEZEN PLAZAKO HONDAR GAINEAN

Altamirako kobazuloetan paper nagusia hartu zuten zezenek. Bai egileen garaian, bai gurean ere. Animalia honen inguruan kultura osoak osatu izan dira. Baita jaialdiak ere. Zezenketa izan da gure artera indar handienarekin heldu dena. Artelanak batzuentzat, basatiak eta ankerrak besteentzat, aldiro agertzen zaigu gai honen inguruko eztabaida. Azken urteotan, ordea, Donostiako zezen plaza berri baten eraikuntzarako proiektuak jaso ditu aurkako iritzi ugariak.

EUSKAL Herrian, guztira, 35 bat zezen plaza dauka. Zezenketen alde egon ala ez, errealitate bat da zezena hondarretara irteten denean gainezka dauden foroak topatzen dituela inguruan. 35 esan dugu, baina bat gehiago izango dira las-

Zezen plaza berri bat eraikitzeak 1.000 milioi pezetako aurrekontua izan dezakeela dio ikerketa batek. (Argazkia: Simal).

ter irailaren 9an Donostiako Udaletxea sinatzeakoa den bi hitzarmenak burutzen badira. Hor izango du argi berdea Donostiako zezen plaza berriaren proiektuak. Eta hor izango du berriro argi berdea aspaldidanik datorren polemikak ere.

Zaharra baita Donostiak zezen plaza berri bat izatearen hika-mika. 1974era arte irekia egon ondoren Txofreko zezen plazaren atek hertsu zirenetik, aldiro agertu izan da. Bere historian zehar bost zezen plaza desberdin izan dituen hiria, Ramon Labaien alkate zen garaitan ere agertu zen gaia, baina garai hartan «balizko plazaren eraikuntzari buruzko ikerketara zuzenduriko dirua beste helburu publiko batzuetara, ur depuratzailer bat edota beste edozertara, bideratzea» proposatu zen. 1985. urte inguruan zen hau. Urte horretan sortu zen Zezenketaren Aurkako Gipuzkoako Koordinakundea.

Noiztik?

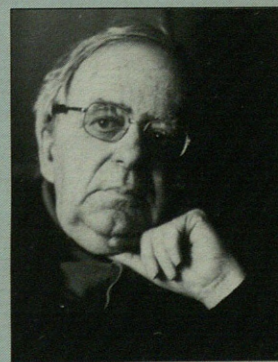
Labier Albistur izan zen hurrengo alkatea, eta 10.000 sinadura iritsi zitzaizkion zezen plazaren proiektuaren aurka. Karguan jarraitu dionak ezin beste zoririk izan, eta jada hamaika eskutitz bidali dizkiote. Hala ere, irailaren 9an dira ustez proiektua ahalbidetuko duten bi ekimena sinatzekoak. PPrena izan da ekimena. Gregorio Ordoñez izan da, Donostiako Hirigintza sailleko arduraduna eta alderdi honetakoa, proiektuaren aldeko iritzirik sutsuena erakutsi duena. Nuevo Desarrollo Anoeta eraikuntza enpresa eta Eroski Koope-
ratiba izango dira konbenioen sinatzaileak.

Euskal Herriak 35 bat zezen plaza biribil ditu. Baionakoak 100 urteak ere beteak ditu.

Zezenketaren Aurkako Koordinakundeko Gabi Isasak dionez, «konbenio baten aurka gaude, zezen plaza baten eraikitzea ahalbidetzeaz gain oso modu traketsen egin delako dena». Trakets hitzaren esanahia, nahiko korapila-

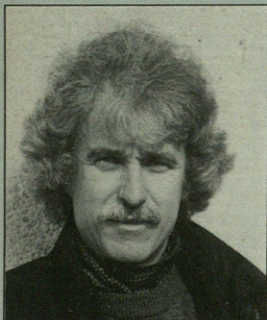
tsua suertatzen ari den prozesuari atxikitzen zaio. Eroskik oraindik ezezaguna den diru kopuru bat ordainduko du Ilunbeko lurren-gatik. Isasaren esanetan, Eroskiko arduradunek onartu diete Altza auzoko Garbera saila eskuratzea

RAMON LABAIEN

Donostiko alkate ohia

1985 inguruan zezen plaza berri bat eraikitzeko proposamena egin zitzaidan Donostiako alkate nintzela. Asociacion Taurina delakoarena izan zen. Gure erantzuna izan zen norbaitek dirua ekartzen bazuen bazitekeela Udaletxeak eraikitzeko lur saila ematea, baina Udaletxeak ez zuela xentimorik ere gastatuko plazaren ekintzan. Pentsatu ere egin genuen Miserikordiko lurretan kokatzea, Zorroagan. Baina elkarte bat sortu zen, elkarte anonimoa zen. Berak egingo zuela plaza... Inork ez zuen han txakur txikirik ere sartu. Krokis bat ere egin zen zezen plaza Anoetako estadioaren alboko maldan nola sartu ikusteko. Orduko kontuak alde batera utzita, zezenketen aurrean mitifikazio handia dagoela uste dut. Astakeria hutsa dela uste dut, baina hainbeste astakeria daude bizitza honetan! Beste ikuskizunak ere... Kirol bezala tratatzea futbol partidu bat... Horiek profesionalak dira eta kitto. Horregatik pentsatzen dut zezenzaleak baldin badira, egin dezatela. Baina beraiek egin dezatela beren poltsikoetatik. Hori ez da lehentasuna Donostian. Ezin da pezeta bat bera gastatu horretan.

J.M. IRIGOIEN

Idazlea

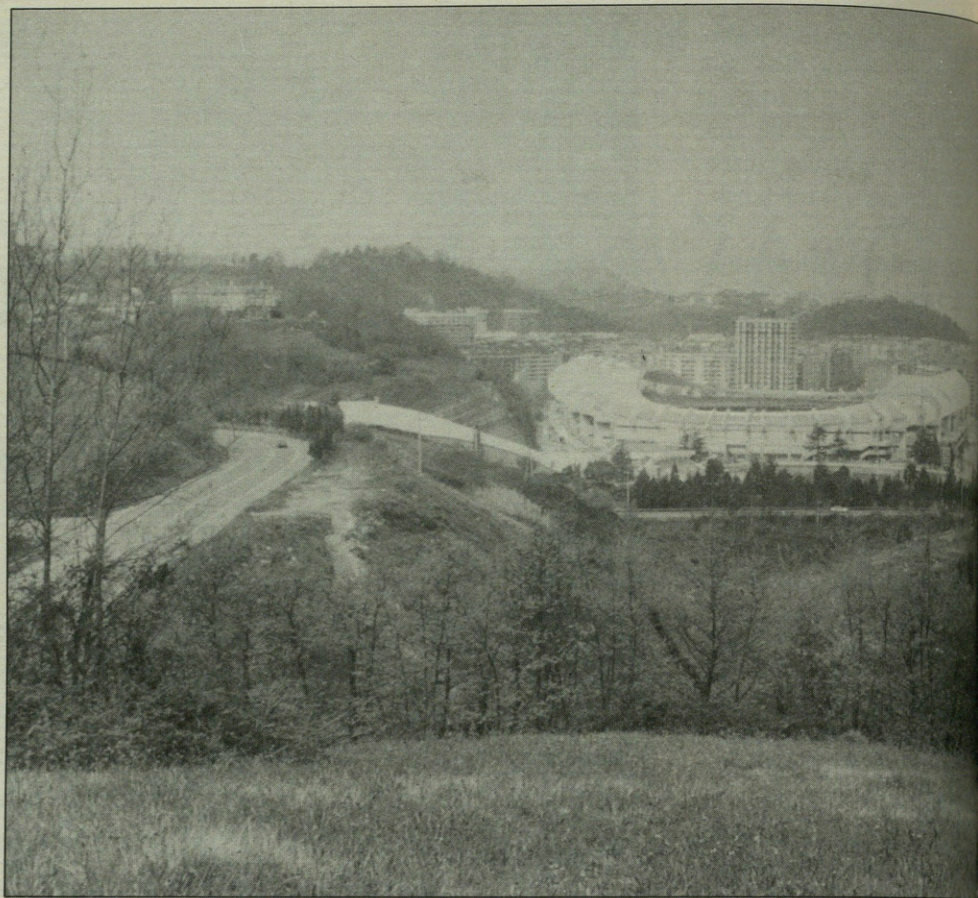
AURREKO zezen plaza bota izanaren aurkakoa naiz, garrantzi arkitektoniko eta historikoko erakuntza zela uste baitut, baina berria eraikitzearen kontra nago guztiz. Zezenketa artea dela diote batzuek, baina horren gainetik jartzen dut nik zezenaren sufrimendua. Gainera, Altzakoa izanik, Eroskik zezen plazaren bitartez Garberan eraiki behar duen hipermerkatuaren erakuntza ez dut bidezkoa ikusten.

JOXEAN ALDALUR

Kirolaria

EUSKAL Herrian zaletasun handia dago, baita Donostian ere. Ez dakit zezen plaza berri bat beharrezkoa den ala ez, baina egingo balitz beste gauza askotarako izan beharko luke, ez zezenketarako bakarrik. Plaza estali eta kontzertuetarako eta beste gauza batzuetarako erabiltzeko moldatu beharko lukete.

Anoetako estadioaren atzealdea zezen plaza berri bat eraikitzeko gorde nahi dutela diote Zezenketen Aurkako Gipuzkoako Koordinakundeek. (Argazkia: Ikor Kotx).

dela helburua. Hipermerkatu bat egin nahi dutela bertan eta Udaletxearekin hitz egitean, sail hori eskuratzeko Ilunbeko lurrak (Anoetako estadioaren alboan) erosi beharko zituztela. Nuevo Desarrollo Anoetarenak dira lur horiek. «Gero, Ilunbeko lurrak Udaletxearekin eman behar dizkio Eroskik, hiperra egin ahal izateko. Ordoñezek berak esan omen zien Eroskikoei bertan zezen plaza bat eraikitzea zutela helburua, gero komunikabideetan aparkaleku gehiago egiteko direla esan arren», gehitu du Isasak.

Tramite guztia zenbaitan jarrita, 75.000 m²ko hiperrak eraikiko du Eroskik. 900 milioi pezetako (39 milioi libera inguru) aurrekontuarekin. Diru guzti hori

Donostiako Udalak jasoko du. Horrez gain, Ilunbeko lur saila ere Udalarentzat izango da. Sail honen prezioa ezezaguna den arren —Odon Elorzak ere ez dakiela esana dio komunikabideei—, irailean sina dai-

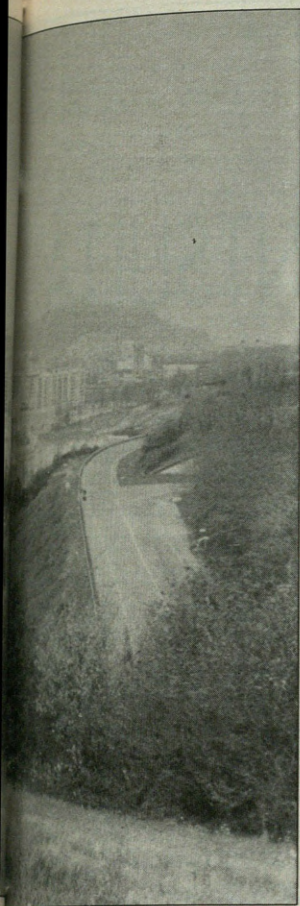
tekeen konbenioan jartzen duenaren arabera, Garberako hiperra egingo ez balitz Udaletxeak Eroskiri 120 milioiko kalte-ordaina emango lioke Ilunbeko lur sailen galeratik. Ondoren, proiektuaren aurka-

Kontu zaharrak berraurkituz

AZKEN bi urteotako kontua dela dirudien arren, proiektu hau ez da oraingoa. Aspaldidanik izan dute donostiarrek —batzuek behintzat— zezenketetarako grina. Artxi- bo zaharretan begiratzea nahikoa da horren kontatazio anitz topatzeko. Donostiak, bere historian zehar, bost zezen plaza desberdin izan ditu. Ba-

koitza hiriko leku desberdin batean. Lehena, Plaza Zaharra bezala ezaguna. XVI. mende erdialdeko mapa batean ageri da, hiriko harresien kontra.

Bigarrena Plaza Berria izan zen, egun Konstituzio Plaza bezala ezagutzen duguna. 1722an eraiki zuten. Hirugarrena, eta zerrrendako lehena forma birribilarekin, San Martingo

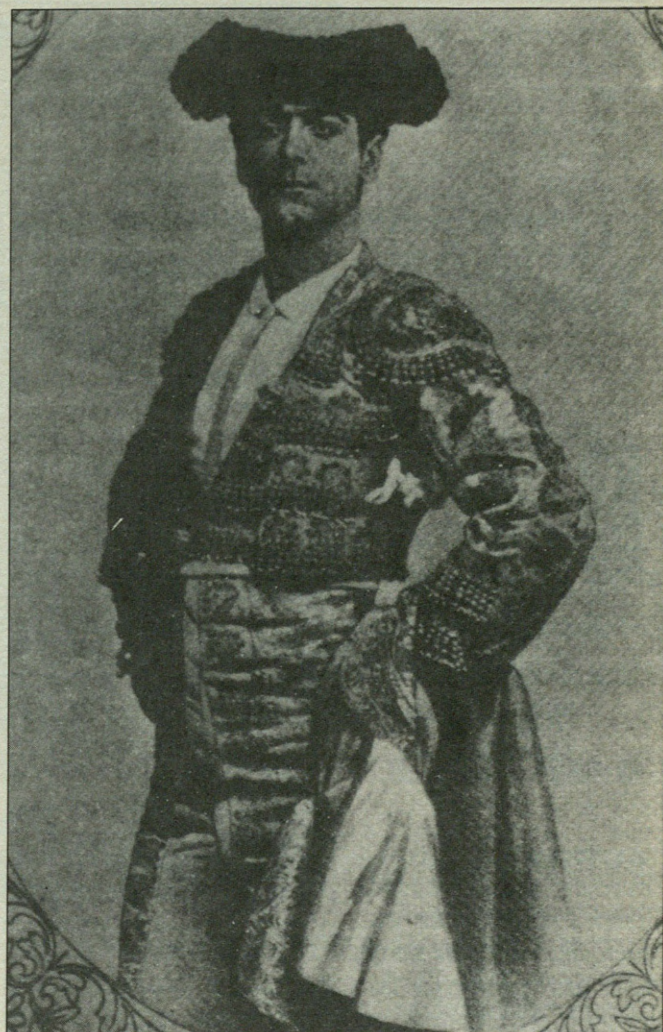
ematearen aurka zegoela adierazi zuen arren, badi-rudi konbenioak sinatzeko prest dagoela orain. Odon Elorza sozialista ere aldekoa agertu da.

Rafael Agirre Franco, KTEko (Kultur eta Turismo Ekintzetxea) zuzendariak aitortu digunez, «zalan-tza-

■ Iaz 400.000 pertsona inguru joan ziren Euskal Herrian egin ziren 81 zezen jaialdietara ●

rik ez hiriaren eskaintzen artean gauza bat gehiago egotea beti dela interesgarria. Zezenketen inguruan, gainera, beti mugitzen da dirua. Beste gauza bat da alde edo aurka egotea. Prozesua nabasi xamarra dela? Beti esan izan dut inongo erreparorik gabe horrelako gauzak ordenantzak errespetatuz eraman behar direla, eta inbertitutako diruak pribatua izan behar duela».

Iñaki Azkune zezenzale eta «Zezenak Euskal Herrian» liburuaren egileak inolako polemikatan sar-

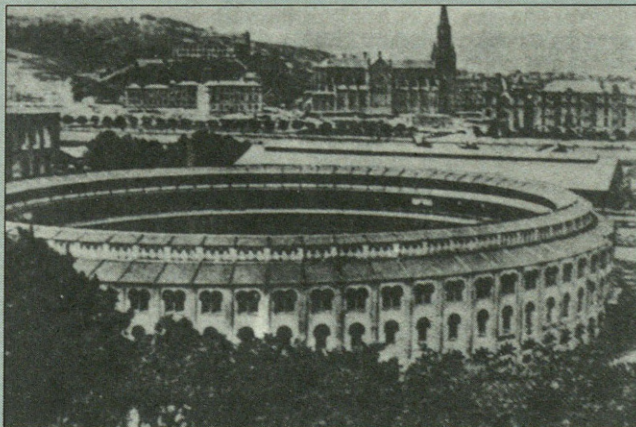

Luis Mazzantini. Atotxako zezen plazan ere arrakasta lortu zuen toreatzaile elgoibartarrak 1883an.

tzeko gogorik ez duela dio. «Iaz, hemen egin ziren nobillada eta korridak batuz, 81eraino goaz. 46 korrida,

eta gainontzeko 36ak nobilladak eta zaldizko zezenketak izan ziren. 400.000 sarrera inguru salduko ziren gutxi gorabehera, 1.400 bat milioi pezeta gastatuz. Uste dut polemikak ez duela lekurik. Esan beharrekoak esanda daude».

Irailaren 9an emango da lehen urrats ofiziala. Bitartean, iaz 300 milioi pezeta (1.305.000 libera ingurua) zezenak hazteko inbertitu zituztenak aurren ere beste hainbeste egiteko prest daude. Ea nork heltzen dion orain adarretatik Donostiako zezen honi.

Atotxako zezen plaza XIX. mendearen amaieran.

koen ustez, Nuevo Desarrollo Anoetak aukera polita izango luke kobratutako 120 milioiekin, ikerketa baten arabera zezen plaza berri bat eraikitzeko beharrezkoak diren 1.000 milioi pezetako (43'5 milioi libera inguru) zenbakia betetzen hasteko. Iazko urrian EAJK Ilunbe Garberaren truke

azoka dagoen eraikuntza izan zen. Jose Aranak egin zuen. Enpresaria eta hainbat proiekturen bultzatzailea, zezenzale amorratua izanik burutu zuen bere nahia.

Ondoren etorri zen Atotxako zezen plaza. 1876. urtean egin zuten. 1903ra arte ez zen eraiki Txofreko zezen plaza. Egun ez da bere arrastorik geratzen, 1974ean hauts bihurtu baitzen.

A magoia | ban

MOZART DOKTOREAREN KONTSULTA

Askotan entzun izan dugu musikak piztiak lasaitzeko ahalmena duela. Egia izan ala ez, musikoterapia izeneko espezialitateak gero eta kide gehiago biltzen ditu inguruan, eta emaitzei dagokienez, terapien mundura iraultza ekarri duela ere badiote hainbatek. Bi eskola nagusi ditugu Euskal Herrian, Bilbon eta Gasteizen.

AURREKO uztailen nazioarte mailako musikoterapia jardunaldiak egin ziren Gasteizen, eta bertan aditu garrantzitsuenak izan genituen. Espezialitate honetako eskola bat bertan dago, eta beste bat Bilbon.

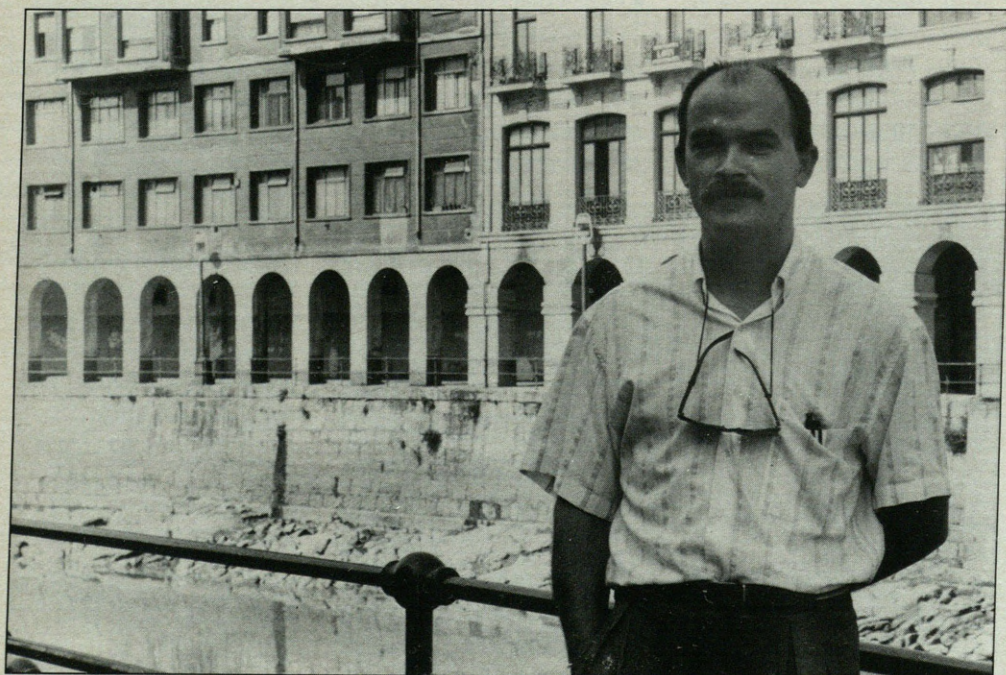
Dirudienez, musikoterapia ez da mende bart arratseko kontua, arbasoek ere bazekiten zerbait honetaz, gizakiak betidanik erabili izan baitu musika teknika osasungarri bezala. Gizarte tribaletan, adibidez, musika

tresnen soinuak erabiltzen ziren errito osasungarri bezala, edota Antzinako Grezian musika eta poesia medikuntzako elementu garrantzitsutzat jotzen ziren. EEBBetan terapia moduan erabilita aurki daiteke 50eko hamarkadan, eta ordutik hona, terapia 'berri' honen ondorioak asko eta arrakastatsuak izan dira.

«Musikoterapia, soinu, musika, keinua, mugimenduak edota isiltasunaren bidez pertsonen komunikazio bideak zabalitzen saiatzen da», esan digu Aitor Loroño, musikoterapeuta eta Bilboko Musikoterapia Eskolako arduraduna.

nak. Aitor Loroño eta Patxi del Campo, Gasteizko eskolaren sortzailetako bat eta gaur egun Munduko Musikoterapeuten Elkartearen idazkaria Euskal Herrian aritzen direnetan batera noenak ditugu. Patxi del Campok azaldu digunez, *«jaiotzatik soinuak igortzen ditugu eta musika eta arte desberdinen bitartez, espresioa eta emozioa azalgarazten ditugu. Hori musikoterapia da».*

Norberak bere buruari kin komunikaziorako jartzen duen tresna izan daiteke musika. Hau da, baikoitzaren egoera emozionalaren arabera oharkabean aukeratutako musikak komunikazioa erraz dezake.

Aitor Loroño Bilboko Musikoterapeutikako Ikerpentegiaren arduraduna dugu.

Erritmoen bide sendatu

Automedikazioa, alegia, *«Ez, oharkabean musika bat edo bestea aukeratzea gure egoera emozionala nabarmenduko du — jarraritu du Aitor Loroño — baina egoera depresibo bati irteera emateko, esaterako, ez da nabiko musika entzutea, depresio horren arazoak bilatu eta terapia zebatza aurkitu behar dira. Hori musikoterapeutarekin lana da».*

Beraz, psikoterapia honen musika erabiltzen duen tresna bezala, psikoanalisi-

siaren tresna hitza den bezala. «Ez da zeruetako musika berezia erabiltzen, ez ditugu mirakuluak edota magia egiten, baina egia da osasun mentalaren arloan bobekuntza handiak egin direla musikoterapia erabiltzen bati zenetik», azaldu digu Patxi del Campok. Musikei dagokionez, denetarik erabiltzen dute. «Nire kasuan, musika klasikoa, inprobisatua eta errituala erabiltzen dut»-azaldu digu Aitor Loroñok-, «hau da, oso musika melodikoa, armonikoa ala erritmikoa. Kontuan izan behar dugu pertsona bakoitza mundu bat dela eta gaitz bakoitzak musika mota desberdin bat behar duela. Gaixoarekin erabiltzen duzun edozein gerturatze ere baliogarria da, izan dateke musika grabatuaren bidez, zuzenean jotako musika tresna edo abotsaren bidez; soinuak, zarata, edota erritmo soila». Bestetik, badaude beste arte batzuk, margolaritza, eskultura, edota gorputz espresioa bezalakoak, musikoterapiarekin batera erabiltzen direnak.

Baina nahiz eta bi eskola egon Euskal Herrian, badaugu euren arteko desberdintasunik ere. Autismoa, psi-

Musika, norbera eta bere buruaren arteko komunikaziorako tresna izan daiteke.

kosia, toteltasuna, lengoaia eta ikaskuntza arazoak, alterazio psikomotoareak eta sensorialak eta komunikazioarekin zerikusia duten beste edozien patologia dira Bilboko Eskolaren iritziz, musikoterapiaren bitartez

osatzen diren gaitzak. Patxi del Campo eta Gasteizko Eskolari dagokionez, musikoterapiaren bidez gaitz fisikoak senda daitezke. Orain arte, haur psikosia eta elbarri mentalen arloan oso fruitu onak jaso ditu espe-

zialitate honek, baina Gasteizen burutu ziren azken Musikoterapia Kongresuan gaitz fisikoak sendatzeko ahalmena zuela frogatzen zuten lanak aurkeztu ziren. «Toxikomaniak, HIESa, haurdunaldirako prestaketa, koman dauden pertsonak, minbizia, istripu bat

■ Gasteizen egindako musikoterapia kongresuan, gaitz fisikoak sendatzeko ahalmena frogatzen zuten lanak aurkeztu ziren ●

izan duten pertsonak... Musikoterapiaren adarra den bibroakustikaren bidez senda daitezke. Hau da, frekuentzia baxuen ubinen igorketaren bitartez sistema nerbiosoan eragiten dugu. Beste adibide bat minbi-ziarena dugu. Kasu hone-tan zelula batzuk alteratu-ta daude eta beste batzuk hilik; sistema nerbiosoari bidaliko bibrazioen bidez bizirik gelditzen direnak indartu ditzakegu, eta hala testuingurua aldatu», esan digu Patxi del Campok.

Honelako esperientziei dagokionez, Gasteizko Musikoterapia eskola dugu Espainiako lehendabizikoa. Orain arte, Europa mailan gaitz fisikoen inguruko lanak egin badira ere, Euskal Herrian irailetik aurrera martxan jarriko diren esperientziak dira. Bitartean, Mozart Doktorearen kontsulta zabalik dago.

Myriam Gartzia

Zientzia ofizialen artean

PATXI del Camporen ustez, «musikoterapiak gaur egun beste zientzien pareko errespetoa du, baita medikuntza ofizialaren aldeko zientzilarien artean ere». Horren adibide dugu Kataluniako Musikoterapia Eskola, gaur egun Bartzelonako Medikuntza fakultatean dagoena; eta Euskal Herriari dagokionez, Euskal Herriko Unibertsitateko Medikuntza Fakultea eta Gasteizko Musikoterapia Eskolaren artean burutuko den hitzarmena.

Datorren urritik aurrera, Bilboko eskola eta Gasteizko eskolaren seigarren promo-

zioa jarriko dira martxan. Bertara, beste urteetan bezala, erizainak, hezitzaileak, medikuak, psikologoak, logopedak eta komunikazioarekin lan egiten duten hainbat profesional bilduko dira. Bi urteko postgraduko ikasketa hauetaz informazio gehiago nahi izanez gero, hona eskola hauetako helbide eta telefonoak: Bilboko Musikoterapeutikako Ikerpen-tegia, Ribera kalea 8, 2.ezk 48005 Bilbo/416 28 23 telefonoa. Gasteizko Musikoterapia Eskola, 585 postakutxa. 01080 Gasteiz/ 25 67 06 telefonoa.

Hilaren 13an 300.000tik gora ikaslek ikasturte berria hasiko dute:

HAU MARKA! BERRIRO ESKOLARA

Urtero legez, iraila iritsita, milaka ikasle eta irakasle udan hutsik egondako ikastetxeetako geletara itzuliko dira. Gaztetxoentzat esperientzia berria izango da. Beste batzuentzat ez hainbeste. Nolanahi ere, azken urteotan izandako jaiotze tasaren jaitsierak ikasle kopurua murriztu egin du aurten ere. Honek, dena den, ez du euskal hezkuntz adarren gorakada galerazi.

ABUZTUA joan eta iraila etorri, udazkenaren atarian gara ostera ere. Oporren biharamuna artean igaro gabe, lanean berri hastearen sindromea aurten

Irailan, eskolara itzuli behar dutela eta, ume bakoitzeko 100.000 pezeta inguru gastatzen dira.

egiteko garaia da. Urtero errepikatzen den erritua. Baina ez hargatik samurragoa.

Kontua ez da, dena den, gauzak beltz kolorez ikus-tea ere. Irailaren 13an hasiko dute Euskal Herriko umeek beren kurtso berria, eta denak ez dira, noski, kopeta beltzuta azalduko. Litekeena da, hori bai, irakasleren bat kopeta beltzuta etxeratzea. Baina zer egingo zaio, erritok berak eskatzen dituen ohizko nekeak dira horiek.

Eskolarako aurtengo itzulera honek badiu zenbait ezaugarri berri. Nagusienetako bat, dudarik gabe, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaian onarturiko Hezkuntza lege berriaren eraginez sortarazitako egoera da. Administrazioaren aurrean, ikastolak sare publiko eta pribatuan banaturik geratu direla.

Aurreko urtetan bezalatsu, bestalde, Euskal Herri osoan gertatzen ari den jaiotze tasaren beherakada dela eta, ikasle kopuruaren murrizketa nozituko da.

Jaiotze tasa behera

Euskal Autonomi Elkarteari gagozkiola, aurtun 247.438 ikasle izango dira eskolaurrea, OHO eta heziketa berezian; iaz baino 15.293 gutxiago. Gipuzkoan %5,6koa izango da beherakada hori; Araban eta Bizkaian, berriz, %4,6koa.

Nafarroan —eskolaurrea eta OHOn beti ere—, 62.553

ikasle izango dira aurtun, iaz baino 2.752 gutxiago. Horietako 14.336 eskolaurrekoak ditugu, eta 48.217 lehen hezkuntzakoak. Aurreko urteetako datuei begiratuz gero, herrialde honetan jaiotze tasaren beherakada ere nabarmen eragiten ari dela ikus daiteke: 1989-90 ikasturtean 77.835

ikasle aritu ziren lehen aipatu mailetan. Aurtun baino 15.285 gehiago.

Ipar Euskal Herriari dagokionez, Seaska eta Ikas Bik eskaintako datuak baino ezin izan ditugu lortu. Ez dugu, beraz, aipatu bila-kaera datu orokorrekin alderatzeko aukerarik izan.

Jaiotze tasaren behera-

Goiko argazkian ageri diren Hendaiko ikastolako umeei ere oporrak bukatu zaizkie. Seaskan, aurtengo ikasturtean, 1.290 ikasle arituko dira. Iaz baino 99 gehiago.

IPAR EUSKAL HERRIKO ZENTRU PUBLIKO ELEBIDUNEN BILAKAERA *

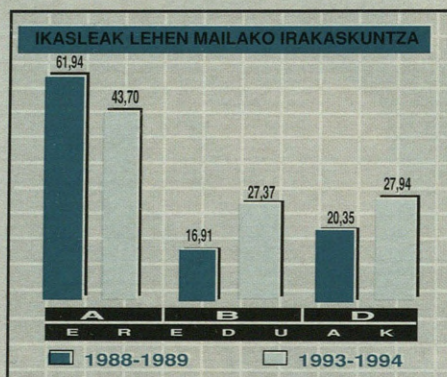
URTEA	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
IKASLE KOPURUA	184	346	579	780	980	1120	1200	1500

* Iturria: IKAS-BI

SEASKAKO AZKEN BI URTETAKO MATRIKULAZIO DATUAK

	AMA IKASTOLA 2-5 urtera		LEHEN MAILA 6-10 urtera		KOLEGIOA 11-14 urtera		LIZEOA 14-17 urtera		OROTARA	
LAPURDI	342	372	330	358	191	230	39	55	909	1015
NAFARROA	111	104	91	100	-	-	-	-	202	204
ZUBEROA	39	35	41	36	-	-	-	-	80	71
OROTARA	499	511	462	494	-	-	-	-	1191	1290
	1992-1993		1993-1994							

HIZKUNTZ EREDUEN BILAKAERA EAEN

kada, nolanahi ere, ez da euskal hezkuntz ereduen ahultzea ekartzen ari. Alderantziz, Hego Euskal Herriko lau herrialdeetan B eta

D ereduak gora egiten ari diren bezalaxe, A adarra, eta EAEn X eta Nafarroan G izena duten ereduak (euskara gai bezala ere ez du-

tenak hain zuzen ere) beherezko joeran dira.

Nafarroan, esate baterako, azken bost urteotako datuak begiratuta, eskolau-

rrean eta lehen hezkuntzan euskal ereduak aukeratzen dituztenak gero eta gehiago direla ikus daiteke. Honela, 1989-90 ikasturtean, G eredu nagusi zen ikasleen % 80,66z; bere ondoren D eredu —ikasleen % 12,89z— eta A eredu —% 6,46z— zeuden. Bost urteren buruan G eredu % 71,17ra jaitsi da; D adarra % 17,75era eta A izeneko % 11,08ra igo diren bitartean. Datu hauek Nafarroa osoari dagozkionak dira.

... eta euskal ereduak gora

Nafarroako egoera eskualdeka aztertutik, euskararen legeak zehazten dituen hiru eremuetan, egoera arraz ezberdina da. Dena den, euskarazko adarrak astiro gorantz egiten ari dira denetan. Eskualde euskaldunean, aurtun izena emandako 3 urtetik beherako umeen % 80 D ereduaren arituko dira. Mistotan, berriaz, eskolaurreko % 23,5k D eredu aukeratu du, OHOn %16,6ra jaisten den kopurua. Eskualde 'ez euskalduneari' D eredu aukeratu dutenak % 5 inguru dira.

Euskal Autonomi Elkartari gagozkiola, aurtengo ikasturtean ikasleen % 40k A ereduaren ikasiko du, beste % 31k D ereduaren eta % 29k B hautatu du. Euskal adarrean, oro har, % 6,6ko hazkunde izango dute aurtengo ikasturtean. Hezkuntza saileko Jose Luis Avila kontseilariordeak ekainaren 5ean adierazi bezala, «badirudi hiru eta hamasei urte artean D eredu izango dela hezkuntz sistema nagusia».

Ipar Euskal Herrian, azkenik, euskal ereduak ere gorako bidean direla esan

Monikari

BURUA bero bero egin da zeukenat. Eta ez dun hondartzako gauetan... zearekin... bueno, ulertzen didan. Ikasgelan berriro sartu berria naun eta etzan uste iraileko frogak egitera etorri naizenik. Orain arte behintzat ekaineko artaldekoa naun. Baina dagoeneko hasi ditun urteroko leloarekin: «Ikasteko FM-a itzali beharra dago; isiltasun giroan ikasi behar da, zaratarik gabe». Eta papera eta bolia abandona ezinezko lagunak direla, arkatza eta erreglarekin azpimarratu gabe pegoa ematerik ez balego bezala. Jode, kontzentratzeko gero, behin eseriz gero tontakeri hutsa dela bi minuturo altxatu, telebistari begirada eman eta arrebari galderaren bat egitea. Etxera joan eta mahaiarekin ere sartu beharko dinat. Posterrez, pegataz, aldizkariz beteta zeukenat. Eta aurpegia

alaitzeko esan ziguten, borrokatzeko. Ihaz ikasturte hasieran Remigiok —gogoratuko dun, Lekeitiara bizitzera joan den nire lagun pasota hura— esandakoa gogorarazi zidaten: «Ba al dakik zer den kaiola barruko oiloa bezala sentitzea, inoiz askatasun ametsik gabe eta burua noiz moztuko diaten kezkarik gabe?». Ba bueno, halako zerbait

PATXI EZKIAGA

Irakaslea eta idazlea.

sentitzen dinat. Den dena planifikatze asuntua omen dun, gaien eta norberaren beharkizunen arauera, azken orduko birpasari berea kendu gabe. Eta hasi aurretik ia ia nazka nazka niagok. Baina, tira, esango dinat zer egin dudan hori gainditzeko. Bideoklubera joan eta berriro ikusi dinat filma; auskalo zenbatgarraren aldia izango ote den. Zera, «Hildako poeten kluba». Gogoratzen al dun?

Bildu oraintxe bertan bizitzaren larrosak/ denborak ez bait du inoiz huts egiten bere hegadan/ eta orain irekitzen den lorea/ ihartu egingen bait da bihar...

Nolabait nik ere zutik jarri nahi ninake, Hildako Poetek bezala, nire mahaian eta, nire buruaren eta nire geroaren jabe, agurtu nahi ninake askatasunean hazten lagunduko digun maixua.

Eskola porrota ala eskolaren porrota?

UZTAILAREN 16an, Euskadiko Eskola Kontseiluko lehendakaria den Maria Angeles Etxebarriak, erakunde horrek 1990-91 eta 1991-92 ikasturteei buruz eginiko txostenaren berri eman zuen. Orduan eginiko adierazpenak oso gogorrak izan ziren: «Euskal Autonomi Elkarteak, maila guztietan, eskola porrotak nahiko lirakekeenak baino askoz portzentaia altuagoak ditu».

Txostenak, eskola hitzamenari buruzko adostasun politikoaz eta hezkuntz sistemaren erreformaren aurrean EAEk bizi duen egoeraz egingo diren beste bi txostenaz aurki osatuko dena, kezkarritzat jo izan diren emaitzak jaso ditu. Azterketaren arabera, EAEn eskola arrakasta gutxienez behar duen mailatik urrun dago. Ikasleen % 80-85 bitartea da gutxieneko maila hori.

Maria Angeles Etxebarriarekin hitz egiten ahalgindu baldin bagara ere, ez da posible izan. Irakasle Elkarteak Marisol Agirre,

baina, eskola porrota deitu izan zaionaren inguruan mintzatu zaigu: «Izena bera gaizki dagoela uste dut. Ez da eskola porrota, eskolaren porrota baizik.

Hezkuntz sistema nola antolatuta dagoen ikuspegi orokor batetik aztertu behar da, haurraren inguruak eta eskolak berak porrotean zein eragin

duten aztertuz». Marisolek ez du uste, dena den, EAEn argitaratu diren datuak beste leku batzuetakoak baino okerragoak direla esaterik dagoenik.

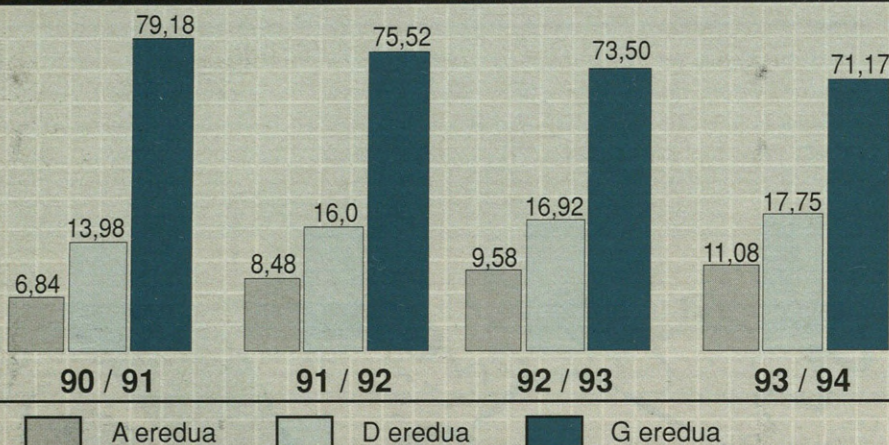
behar. Seaskan aurtengo ikasturtean iaz baino 99 haur gehiago izango dira: 1.290 denera. Horieta 511 ume eskolan, beste 494 lehen mailan eta gainontzeko 285ak bigarreanean. Ikastetxe publikoetan, berriz, 1986-87 ikasturtean 184 ikasle zeuden eta aurtengo 1.120 izango dira. Ikastetxe publikoetakoa ere leibiduna da. Eredu leibiduneari aurkituko diren hauekin batera, asteen 3 orduz euskarazko klaseak jasoko dituzten 1.800 ikasleak ditugu.

Datuen zurrunbiloa alde batera utzirik, eskolara itzulita egindako lehendabiziko egunak nolakoak izaten diren jakin nahi izan dugu: «Lehendabiziko egunak gogor samarrak izaten dira

—diosku Andoaingo Aita Larramendi ikastolan diharduen Ixiar Ibañez irakasleak—. Zu umeentzat ezezaguna baitzara, eta baiiek zuretzat ere bai. Lehen hartu-eman hori as-

EAEko Eskola Kontseilua kezkatu azaldu da hezkuntz sistemaren zenbait emaitza direla eta.

HIZKUNTZ EREDUEN BILAKAERA NAFARROAN haur + lehen hezkuntza

Bost urteren buruan, euskara hutsezko D adarrak 5 puntuko igoera izan du Nafarroan. Erdara hutsezko G eredu, berriz, 7 puntu jaitsi da. Zonaldeka ere, bai zona euskaldunean bai mistoan zein 'ez euskaldunean' ere, D ereduak gora egin du denetan.

ko zaindu behar izaten da.

Escolaurreko edota OHOk umeekin aritzea, dena den, ezberdina ei da: «Garai batean escolaurrekoak 3 urterekin etortzen zitzaizkigun, —jarraitu du Ixiarrek—, eta nabiko beldurtuta bezala etortzen ziren, hau beraientzat arrotza zelako. Gaur egun, be-

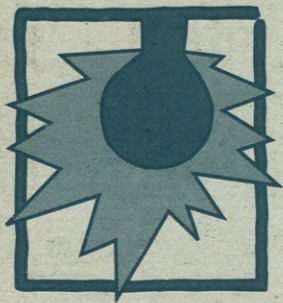
rriz, 2 urterekin ere bona ekartzen dituzte, eta obitu egiten dira. Adin borretatik gorakoak, berriz, pozik etortzen zaizkigu, lagunak ikusteko irrikiz».

Kontxi Amenabar Donostiako Santo Tomas Lizeoko irakaslea ere bat dator andoaindarrarekin. «Lebendabiziko egunean ez

zaie umeei lanik eman behar, beraiekin bitz egin behar da. Elkar ezagutu. Giro goxoa behar du izan».

Ikasturte berria dela eta, gurasoak kezkatutik egoten ote diren galdetuta, denetarik dagoela adierazi digute Kontxi eta Ixiarrek: «Bigarren zikloan, haurrek idazten eta irakurtzen hasi behar dutenean, gurasoak kezkatu samarrik etortzen zaizkigu». Beste askotan, gaineratu du Kontxi, «gurasoak ikasturtea has dadin desiratzen egoten dira».

Gurasoak haurren ikasturte berria has dedin desiratzen egotea ez da harritzekoa. Harritzekoa, baina, ikasturte berria dela eta, irailaren hasieran gastatu behar izaten den dirutza guztia ikusirik ez beldurtzea litzateke. Oporretatik etorri berriak, patrika txiki askorentzat egun latzak izaten dira abuztuaren ondorengo

ARGIA

Orain ARGIAren harpidedun eginez gero, SUSA argitaletxearen 4 liburu dohainik izango dituzu

Gartzelako poemak — J. Sarrionandia — (poesia)
Odolaren usaina — Mikel Antza — (ipuinak)
Speed gauak — Edorta Jimenez — (nobela)
Hitz etena — «Txikia» — (olerkiak)

ARGIA: Industrialdea 1-2. LASARTE-ORIA 20.160 Tel. 37 15 45 Fax. 36 10 48

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

HERRIA

HERRIALDEA

Tfnoa

BANKU EDO AURREZKI

KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSAL ZKA

KONTU ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIK (BEZ barne): Hego Euskal Herria: 10.300 pzta. / Ipar Euskal Herria: 685 libera / Espainia: 10.300 pzta. / Beste atzerriak: 13.450 pzta. / Airez: 21.300 pzta.

hauek. Iraila maldan gora jarri ohi den hilabetea izaten da askorentzat.

Euskadiko Kontsumitzaile Elkartek joan den urtean plazaratutako ikerketa baten arabera, irailean kontsumo batez bestekoa na-

■ Testuliburuaren salneurria % 3 inguru igo da aurtengo ikasturtean ●

barmen igotzen da. Arrazoiak: eskolako itzulera. Aipatu azterketak dioenez, hil honetan ume bakoitzeko 100.000 pezeta (4.166 liberra) inguru gastatzen dira eskolako gastuetan.

«Ez da gauza bera zentro publiko edo zentro pribatu batean aritzea —adierazi digu Euskadiko Kontsumitzaile Elkarteko Blanca Ibañezek—, zentro publikoetan 30.000 pezeta gutxiago izan baitaitezke. Zentro pribatu askotan uniformeak erosi behar izaten da —kasu batzuetan 45.000 pezeta balio ditza keena—, eta garraio eta janleku salneurriak dexente garestiagoak izan ohi dira».

Azterketaren arabera, zentro pribatu eta publikoetako janlekuen salneurriak dagozkiela esate baterako, % 50eko aldea egon daiteke batzuetatik besteetara. Garraioak ere 7.000-8.000 pezeta itako gastua ekar dezake. Bestalde, testuliburuaren salneurrian aurtengo % 3ko igoera izan dela kontuan harturik, ez da harrizkoa iraila aldan gora hasten den hilabetea izatea. «Testuliburuetan ia erabateko merkatu libre dago —diosku Blancak—, Admi-

1993-94 ikasturtean 247.438 ikasle arituko dira EAEn eskolaurre, OHO eta heziketa berezian. Joan den urtean baino 15.293 gutxiago.

nistrazioak ez du apenas alderdi horretan inolako kontrolik eramaten».

Umeak, baina, pozik ibili ohi dira erosi berriak dituzten liburu eta lan material guztiekin. «Alde batetik lagunak ikusteko gogoia iza-

ten dute —adierazi digu Ixiar Ibañez irakasleak—, baina erosi eta berri berriak dituzten kontu guzti horiekin ere gustura baino gusturago ibiltzen dira. Denok igaro dugu etapa hori, eta badakigu zer den».

Iraileko erritua da. Bat baino gehiagorentzat buruhauste ederra. Ekainean amaituko da hil honen 13an hasiko den zurrumbiloa.

Alberto Irazu

«Euskal antzerkia osasuntsu dago, nahiz eta dena distiratsua ez den»

Errenteriako Ur antzerki taldeko zuzendaria da. Orintsu, William Shakespeareren «Sueño de una noche de verano» obraren beren bertsio berria dela eta, Espainiako Antzerki Sari Nazionala jaso dute. Abendurako lan arrakastatsuen 200 emanaldi inguru eginak izango dituztela, emakume honen zuzendaritzapean diharduen taldea euskal antzerkiarentzat lortezinak ziruditen mugak hausten ari da. Berak, dena den, ez du protagonismoa maite. Talde lanean sinesten du. Hizketa erraz eta atsegineko solaskidea.

ARGIA. Beste hainbat sari garrantzitsurekin batera, Espainiako Antzerki Sari Nazionala jaso du Ur taldeak. «Sueño de una noche de verano», saritutako obra beraren izenak dioen legez, egia bihurtutako ametsa izan al da arrakasta izugarri hau?

HELENA PIMENTA.

«Nik badakit guk lan ona egin dugula eta onarpen handia izaten ari garela, nolanahi ere, hemen egiten den antzerkiaren erakusgarritzat jotzen dut hori».

Ametsa izan da hau dena bizitzea. Arrakasta, baina, galdera multzo handi baten fruitua izan da, urte askotan jende askok egindako lan eta ahaleginaren emaitza. Gaur egun, Shakespeare maisu handiaren laguntzaz beti ere, talde bezala oso une garrantzitsua bizitzen ari garenik ezin da ukatu. Obra orain urtebete estreinatua genuen, eta berehala ikusi zen bide handia izango zuela.

A. Antzezlanen literatura-ren klasiko batean oinarritua egoteak zerikusia izan ote du obrak izandako arrakastan? Beste era batera esanda, benetan lagundu al zaituzte Shakespearek?

H.P. Batzuk baietz diote. Hainbeste denbora pasatu arren, gaur egun oraindik gaurkotasuna duen obra dela. Alde horretatik, batzuen ustez, irabazteko dena genuen. Nire iritziz, tankera honetako lan bat ikuspuntu okerretik eginez gero, akats izugarria egin dezakezu, eta baita betirako hondoratu ere. Nahi eta nahi ez —kontuan hartu ezazu obra honen 20 bertsio ospetsu izan direla gutxienez—, konparazio erreferentzia asko izaten dira. Abantaila baino, beraz, balazta izan zitekeen, handi-mandikeriatan ari ote zaren esan baitezakete, sasi-maisutzat jo zaitzakete.

A. Zenbaitek euskal antzerkia kalitate eskasekoa dela diote. Hemendik kanpora lortu duzuen arrakasta ikusirik, zuek al zarete salbuespena?

H.P. Ez nuke esango salbuespena garenik, euskal antzerkia oso bizirik dagoela erakusgarria baizik. Ez dago euskal antzerkia gaizki dagoela esaterik, alderantziz. Ur hemendik atera da, eta begibistakoa da Euskal

Herrian egindako antzerkia dela. Nik badakit guk lan ona egin dugula eta onarpen handia izaten ari garela, baina, nolanahi ere, hemen egiten den antzerkiaren erakusgarritzat jotzen dut hori.

A. Zeintzuk dira euskal antzerkiaren egungo egoera ulertzeko klabeak?

H.P. Aldaketa garaian bizi

gara, baina oso garai itxaropentsuan. Orain dela gutxi arte, antzerkia mantentzen zuten produkzio egiturak talde egiturak ziren, independenteak. Gaur egun, berriz, logikoa denez, lan egiteko beste modu batzuk azaldu dira. Batzuetan argi eta txaloek nahastu egiten zaituzte, eta batek pentsa dezake helburua hori dela, baina hori baino askoz

«Zirkuitua erregulatu gabe, ezin zaio jendeari euskarazko antzerkia egin dezan eskatu».

NORTASUN AGIRIA

Orain 37 urte Salamancan jaioa, 16 urte daramatza Euskal Herrian ● Eskubaloian lehen mailan jokatua, pivot postuan ●

Askotan eman zioten taldeko golegile nagusiaren saria ● 14 urteko semea du, Iñigo izenekoa ● Semearekin heavy-en kantuetako hitzei buruz berriketan aritzen da ● Ez du antzerkian hori kolorearen inguruan dagoen mitoan sinisten ● Egoskorra, obra berriren baten hastapenetan etsita dagoelarik, zera esan ohi dio bere buruari: «Aurrera segitzeak beldur ematen dit, hemen uzteak lotsa» ● Sukaldari eskasa

konplexuagoa da. Nik uste dut antzerkia osasuntsu dagoela, nahiz eta dena distiratsua ez den. Proiektu amateurak eta proiektu profesionalak behar dira, estilo ezberdinak lantzea, batzuk kanpora begirako proiektzioarekin eta beste batzuk leku eta zirkuitu txikiagotara zuzenduak.

Ona litzateke hori dena definitzea. Baina oso urte gutxi dira funtzionatzen hasi ginenetik, eta denok heltzen ari goazen heinean, gauzak sistematizatzen hasteko ordua da. Serioak izan behar dugu, egiten dugunarekiko kritikoak eta kanpotik datorrenarekiko kritikoak. Eta batez ere eskuzabalak eta irekiak, mugak irekitzeari eta akatsak onartzeari heldurrik izan gabe. Elkarlana

ere premiazkoa da; instituzioak sentsibilizatzea antzerkiaren garrantzia bere osotasunean uler dezaten.

A. *Hemengo antzerkia osasuntsu dagoela diozu, baina asko dira gaixorik dagoela eta ez zaiola senda-*

■ «Euskarazko antzerkiak ezin du hizkuntzaren sustapena helburu bakartzat hartu» ●

tzeke botika egokirik ematen diotenak.

H.P. Egia da, eta denok dugu hor erantzukizunik, ez dugulako oraindik antzerkiaren bizitza osasuntsua

izan dadin eta ikusleekin harreman koherentea izan dezan formula egokia topatu. Antzerkiak bitamina asko behar ditu, eta ez dut uste dirulaguntzena salbatzeko modu bakarra denik. Ni antzerki politika sistematiko on baten alde nago, zirkuitu erregulatu batean eta lan kondizio onetan arituko dena. Zirkuitu egitura ondo araututakoa balitz, eta lana serio egiteko toki egokiak baleude, ikusleek dinamika hori berenganatu eta antzerkia ohizko gertakaria bihurtuko litzakeela pentsatzen dut.

A. *Ur taldeak balako arrakasta eduki izanak lagundu al dezake planteamentu berri horien inguruan eztabaida sortzen?*

H.P. Sari guzti hauek irabazi izanak, objezioak ahaztu gabe, hemengo proposamen artistikoak garrantzitsuak eta kontuan hartzeak direla erakusten du. Beste gauza bat litzateke hori garbi ikusiko ez balitz; baina hori garbi ikusten da. Garrantzitsuena antzerki politika serio batekiko konpromezua da, eta hor beharrezkoa da antzerki mundukook gure esperientziak nolakoak izan diren esan dezagun. Baina ez dut uste hori instituzioek bakarrik egin behar dutenik. Ez naiz antzerkiaren arazoak modu paternalistan konpondu diezazkiguten aldeko.

A. *Nola ikusten duzu euskarazko antzerkiaren etorkizuna? Erdarazkoaren ondoan are larriagoa baita bere egoera.*

H.P. Euskarazko antzerkiaren papera oso garrantzitsua da. Etorkizunik hobereena edukitzea nahiko nuke. Antzerki munduko profe-

sional bezala, baina, ez litzaidake egokia irudituko euskarazko antzerkiak hizkuntzaren sustapena helburu bakartzat hartuko balu. Antzerkia lengoia da berez, hizkuntzetatik harantz doa. Zentzu horretan, ez dut uste antzerki politikaren helburua hizkuntza bat sustatu, zabaltu eta babestea denik. Uste dut bi aldeak suertaturiko liratekeela kalteturik. Hemen, zirkuitua erregulatu gabe, sekulako kolpea ematen ari zaie euskaraz dihardutenei. Urtean hamabost emanaldi eginda bizi behar dute. Zer egin behar duzu? Goseak hil?

A. *Zirkuituan datza, beraz, giltza.*

H.P. Zirkuitu ona edukita

«Krisiak beti ondoriora eramaten zaitu. Kontraesanak oso aberasgarriak dira».

«Garrantzi-
tsuena antzerki
politika serio
batekiko
konpromezua
da, eta hor
beharrezkoa da
antzerki
mundukook
gure
esperientziak
nolakoak izan
diren esan
dezagun».

posible da euskaraz aritzea, eta baita kanpora ateratzea ere. Gertatzen da helburua linguistikoa baldin bada soil soilik, gerta daitekeela gero antzerkiaren maila konpetitiboa ez izatea. Hor duzu Kataluniako adibidea. Katalanarazko lanekin leku askotara ateratzen ari dira. Zirkuitua erregulatu gabe ezin zaio jendeari euskarazko antzerkia egin dezan eskatu.

A. Antzerki mundua alde batera utzirik, Bernardo Atxagak lehengoan esandakoez galdetu nahi nizu-ke. Euskal Herriak bere historian izandako une kultur-
nal baxuena bizi duela.

H.P. Nik hamabost urte daramatzat hemen, eta ez

dut uste horrelako diagnosi bat egiteko pertsona egokia naizenik. Berak askoz argiago eduki dezake hori.

■ **«Herri baten garapena maila ekonomiko eta sozialean bakarrik neurtzea sekulako akatsa da» ●**

Dena den, arrisku une batean gaudelakoan nago. Uste baldin bada herri baten garapena maila ekonomiko eta sozialean neurtzen dela bakarrik, sekulako akatsa da. Herri batek kulturazko

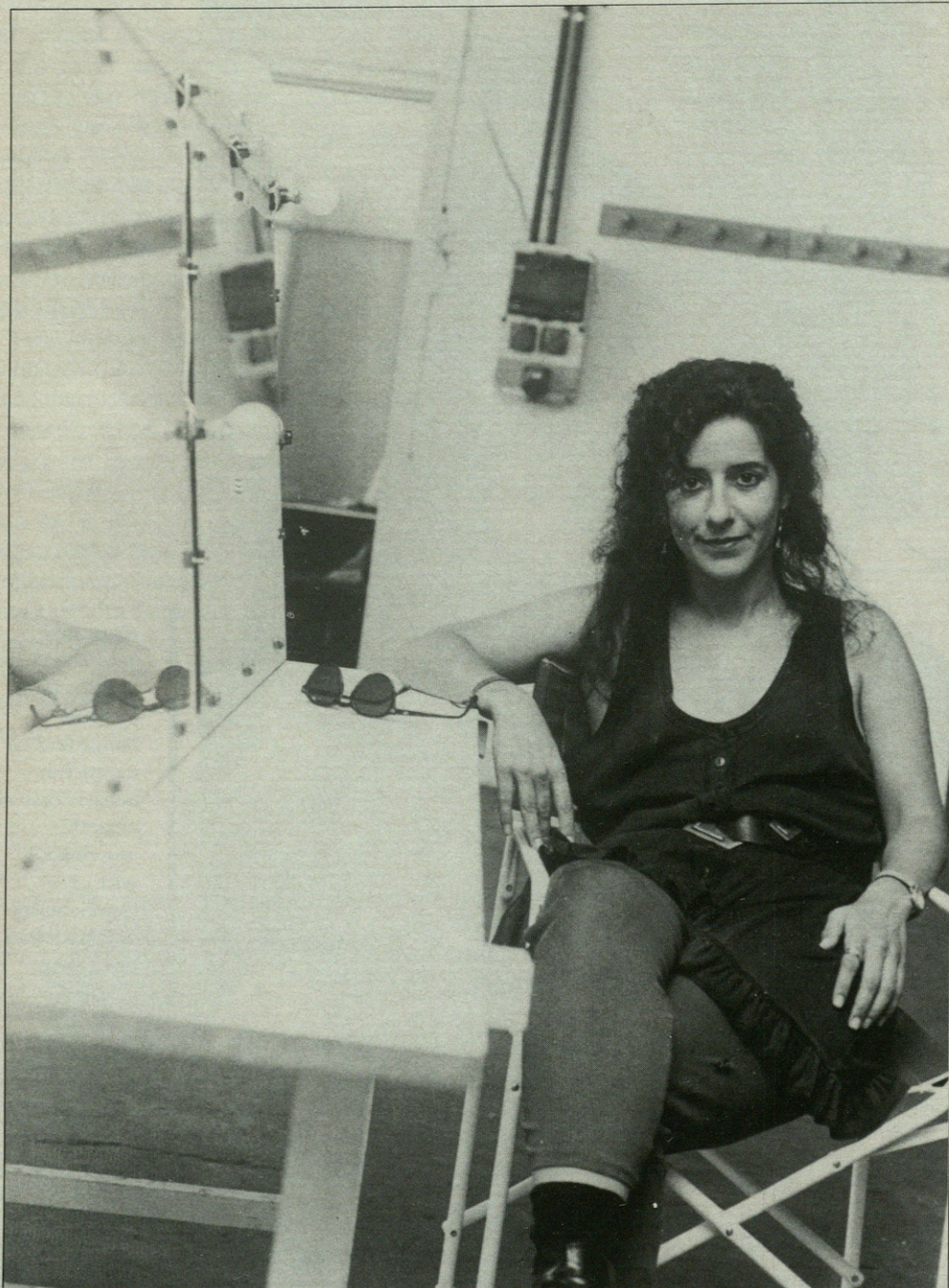
oinarri sendoak eduki behar ditu. Zentzu horretan, planteamentu sakonak egiteko garaian gaudela uste dut, bestela tren hori galdu egingo dugu.

Euskal Herriak bere oinarri kulturalak bultzatu behar ditu, dudarik ez dago. Galtzen ari den guzti horren beldurra, baina, leku guztietan gertatzen ari dela iruditzen zait. Une arriskutsu eta erabakiorrean gaude. Munduak, bere burua janda ikusten duenean defenditu nahi izaten du kultura. Krisi uneak onak dira zentzu horretan, egiak ikusi eta esan egiten direlako. Krisiak beti ondoriora eramaten zaitu. Kontraesanak aberasgarriak dira.

A. Amatiñok esandakoa

da, bestalde, intelektualek telebista kritikatzan baldin badute medio hori menderatzen ez dutelako dela. Antzerkiak telebistan duen presentzia ikusirik, kritiko taldetxo horretan egongo zara zu ere.

H.P. Ez dut uste antzerkiaren zeregina telebistan ateratzearen alde borrokatzea denik. Ni ez naiz iritzi horretakoa, telebista beste medio bat iruditzen baitzait. Bere zeregina, zentzu horretan, antzerkiari buruzko informazioa behar bezala ematea dela uste dut. Beste adierazpen horietaz, ez nuke topikoan erori nahi, ez naiz ni izango telebista erabateko zaborra denik esaten hasiko dena. Baina kontra-
koa ere ez dut onartzen,

«Hemen zer topatu behar nuen jakin gabe etorri nintzen Euskal Herrira, eta gero ez dut hemendik joaterik izan nahi».

adierazpen horiek onartezi-
nak baitira. Zein da intelek-
tualen kategoria hori gaine-
ra? Niretzat erabat abstrak-
toa da. Telebista beldurra
ematen didan medioa da.
Audientzi mailei bakarrik
erreparatuta egindako
saioak ikusten dira, seriotas-
un minimorik gabeko pro-
gramazioak. Ez bata eta ez
bestea.

A. 2.000. urtearen atarian
gaude, irudia eta teknolo-
giaren kultura gailentzen
denean. Ez al du antzerkiak
biletarako bidea hartua
izango?

H.P. Ez dut uste. Ez da
izango garai batean izan
zena, noski, beste mediorik
ez zegoenean. Gaur egun,
baina, antzerkiak beste ze-
regina du. Antzerkia, horren

komunikazio zuzena iza-
teagatik hain zuzen, orde-
zkaezina izango da beti. Me-
dio eta maila ezberdinez ari
gara, eta ez dute zergatik
elkar jan beharrik. Antzer-
kia, zuk aipatu duzun masa
kontu horregatik, egoera
larrian egon daiteke, baina
nork ordezkatzuko du sekula
mendian buelta bat ematea
ekintza bera telebistan ikus-

teagatik? Bi aukerak hor-
daude. Antzerkiak, pertso-
nak geratzen diren bitartean,
hor iraungo du. Pertsonen
arteko komunikazio zuzena
baita. Ordezkaezina.

A. Orain hamasei urte etorri zinen Euskal Herrira. Antzerkiaren metafora erabili, izan al duzu sekula Euskal Herria antzerki handi bat denaren irudirik?

■ «Ez naiz antzerkiaren arazoak modu paternalistan konpon diezazkiguten aldeko» ●

H.P. Ni hona hemen zer topatu behar nuen jakin gabe etorri nintzen, eta gero ez dut hemendik joaterik izan nahi. Hemen bihotzera iritsi zaizkidan gauza asko ikusi ditut. Iritsi nintzeneko lehen fase hura gaindituta, kritikoa izaten saiatu naiz, eta gauza asko ulertzea dextente kontatu zait. Gizaki bezala hemen asko eman zait, eta asko kenean ulertu dut hemengo jendearen izaera. Ni eremu horretan mugitzen naiz, berrreman zuzenen eremuan. Ez dut eszenografia handirik, eta ikuskizunaren zuzendaritza urrunez gehiegi ulertzen. Batzuetan ez da erraza leku batetik etorri eta beste toki batean integratzea, Salamancakoa eta hemengoak erabat umore ezberdinak dira, esate baterako. Leku guztietan, dena den, jendearen arima topatzea da kontua.

Alberto Jrazu

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa Ibilbidea, 37
ZARAUZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas ouzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegei kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Elorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaietxearen aldean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

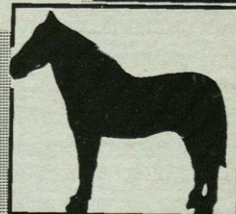

EKO AIETE
Etxaidi Salla
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

Intelektual zorri horiek!

LORIA ETBri, Amatiñori eta guztion gainetik egon dagoen Izpiritu Santuari! Sasi jakintsu erdi ikasiak zuek (harro bi; harrobirik ez, ordea), ezpain lodikoak (behatza bezain lodiak zuen buruko harrak), loro berritsuak, tribunazaleak (goi-argiz beteak)... Goi-koz behera eta azpitik gora jarri du intelektual zorrien ustezko paradisua (kaka galanki egin du, eder eta lodi) telebistaren legeak inork baino hobeto ezagutzen dituen epaile jaunak.

Alegia, telebistaren hizkuntza (kulturaren eta gizartearen gaina eta lo-

reari besterik begiratzen ez diena?) errefusatzan duten marxista ortodoxo goseti horiei, ezagutzen ez den hori kritikatzeko orduan ez dela goseegi izan behar, benetan balio diena jakin-gosea dela, kexu izateko arrazoirik ez dutela, eta gainera, gose izen direnean jatera eman zaiela arrazoitu du Amatiñok (aukera eman eta kaka egiteko gero!).

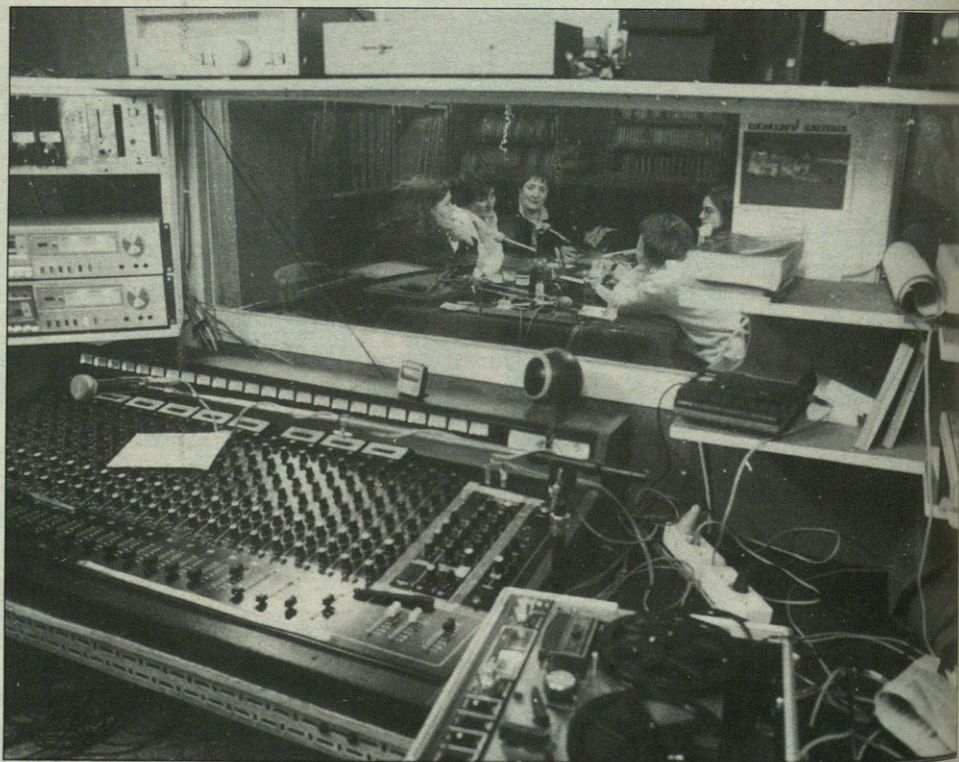
GOI kultura besterik ikusten ez duena, telebista bere egin nahian tronpatzen baita. ETBko kukuak oker jo

dizu, intelektual hori. Beste kuku batentak zirela zuk entzundakoak. Gehiengo isilaren (horren aurka aritzarela dio), oihartzuna eta zerbitzari baita bera, hots, orojaleena, eta ez kultur-mariskoa (garestia eta gutxi batzuentzat egina) besterik nahi ez duzun *gourmet* horrena. Koiperik gabeko hitzak erakutsi ditu Amatiñok, arrangurarik gabe (epaileek zigortzen dakiten moduan eta arbitroarenak ahaztuta), noski. Izan ere, telebistak ez du errurik, ETB ez da inoren infernua eta bertan sutan kiskaltzen diren bakarrak hitzontzien kritika antzuak dira...

Zure burua ur eske daukazu intelektual jaun horrek, ez unibertsitateak ezta gizarteak ere gozatzen ez dituen larreetan zabiltzana, ez lepo-

COPE kopetera igo zaigu irrati uhinen munduan. Lizentzietan banatzen direnak diru trukean eros daitezkeela dioen legeak (legeetan nagusia bera) adibide egokirik erakutsi digu, oraingoan. Izan ere, Antena 3renak ziren Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako emisora guztiak, COPEren sintoniara

aldatu zaizkigu Comecosa enpresarekin («El Diario Vasco» eta «El Correo Español» egunkariaren jabea, besteak beste) sinatutako akordioa medio. Nafarroan ere, Radio Navarra «Diario de Navarra» egunkariaren nagusi berrien agindutara jarri da. Madrilen egindako salerosketa honen ondorioz, ez da batere argi geratu Donostiako eta Bilboko Herri Irratiaren etorkizuna, oraingoz indarrean duten hitzarmena eten daitekeela. Izenez eta jabez aldatu den arren, kate beretik lotuta etor daiteke, ordea, aldaketa, euskarari dagokionez. Eta hutsaren hurrengoan izan daitekeenaz kopeteraino gaudela esan behar.

ratu telebistari besteen ajea, dio. Eta ez duzula alternatibarik. Hobe isilik, beraz. Ez eta ez, ez zarete, ez zaudete, ez dakizue. Besteren buruko zorriak. Izate gutxikoak eta uste handikoak. Intelektual kutsutik asko (bi liburu egin eta... hamalau!) eta jakintsutik gutxi. To! Erretratu honen ispiluan zaudenak, nora joan behar duzu aurpegi horrekin? Otoi, ez irten etxetik, eta irtenez gero, ibili zaitez burumakur. Eta horrela errespetatuko zaitugu.

— **Telebistak ez du errurik, ETB ez da inoren infernua eta bertan sutan kiskaltzen diren bakarrak hitzontzien kritika antzuak omen** ●

AMATIÑOK tiro batekin isildu ditu denak. Lehen harria bota eta eskua ezkutatu gabe zain daukagu, gainera, bigarrena botatzeko. Hagina sartzeko moduko jakiari norbaitek kosk egin ahal dio, gizentzen ari zaigun oroja-leak intelektual diren eta argiz labor gabiltzan guztiak antzarak ferratzera bidali baino lehen. Harrotasun kontua ere bada: euskal kulturaren asperguneak bizituko lituzke, ETBekin egun ditugun amodio-gorroto harremanak argitzeko terapia egokia litza-teke, eta hau guztiak gutxi balitz, bakoitza bere lekuan jartzeko mereziko luke. Intelektual jendea eta txori hegalaria foto berean sartzen ez badira ere. Guztiarekin ere, zorri hauei buruzko aipamenik ez da euskarazko hiztegieta egiten. Definitu ditzala Euskaltzaindiak.

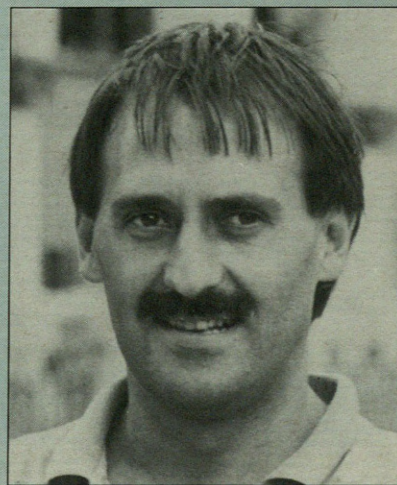
J.J. Petrikorena

TXINDOKI AURREAN DUDALARIK

Udaldiko baikortasuna

UDA parte honetan hiru solaskide, leku eta momentu diferentetan, hasi zaizkit Murphyren Legea aipatuz hizketan, beste legerik gogoan ez balute bezalaxe. Lege horren atal ezagunenean esaten da, jakina denez, gauzak gaizki badoaz ere, ez larritzeko gehiegi, oraindik ere gehiago gaizkiagotuko direla eta, dudarik gabe. Ikus daitekeenez, gaur egungo bizimoduan mugitzeko baikortasunerako programa betea. Solaskide horietako bat editorea da, bigarrena artista eta hirugarrena irakaslea. Eta antzematen denez, ez diote gaur egun leku gehiegirik uzten optimismoari benetan. Eta ez ziren hizketan ari, soilik, beren ogibideari buruz.

AURKITU dut, gainera, beste jende taldetxo askotan «bibrazio onak», «giro positiboa», «egoera gaunditua»... eta antzeko hiztegi oinarrituriko esaldiak erabiltzen zituena. Egia esan, jende klase hau droga munduan edo sekta moduko taldeetan mugitzera dago ohitua bereziki. Honekin esan nahi dut, gehien bat bere egoera pertsonalaz arduratzen dela besterik gabe eta bere buruaren ardatza (nonahi dagoelarik ere) eta mundu osoarena ez daudela oso aparte eta urrundurik; biak bat direla alegia.

JOXEMARI ITURRALDE

DENA dela, oso baikor egoteko edota azaltzeko ez dagoela orain bertan motibu gehiegirik esan nahi zidaten lehen aipaturiko taldekoek. Eta bigarren taldekoek ere ezin diote kontrakorik egin murphyzale haiei. Eta segidan datorren galdera hauxe liteke: ea baikortasun eza hori momentuko gauza den ala aspalditik euskaldunok barru-barruan erroturik daukagun zerbait. Wilhelm F. Von Humboldt jakintsu alemaniarra 1801. urtean Euskalerrira etorri zenean garbi asko konturatu zen diferentzia nabarmena zegoela Ipar eta Hegoaldeko euskaldunen artean. Eta erabaki eta sinisten zuen baikorrangoak, dudarik gabe, iparraldeko euskaldunak zirela. Eta saiatu zen gainera horren arrazoiak eta zergatiak eman eta azaltzen.

Hori dela-ta, hasi dira azkenaldi honetan batzuk Iparralderantz mugitzen bertan bizitzen geratzeko asmoz. Baina ez dut uste mugitze horren arrazoi nagusia Wilhelm Humboldt irakurri dutela izan daitekeenik.

Trikitilariak dantza sueltoan

Bakoitza bere kasa, dantza sueltoan, dabilta trikitilariak. Martin soinu-joleak trikitilari elkarte berria martxan jarri du, askoren ustez Esteban Larrañaga lehendakaria duen Trikitilarien Elkartea hil zorian dagoenean. Zenbait trikitilari eta zalek bultzatutako beste ekimen bat ere bere lehen urratsak ematen hasi da, alor ezberdinetako jendea bildu eta irtenbideak aurkitzeko saioak denon artean bideratzeko asmoz.

AURREKO elkarteak hilda zegoela ikusten zuenez, martxan jarri du Martin Aginagalek elkarte berria. Aiako-San Pedro errome-

riari eustea nahiz Zaldibarraren egiten zen Euskadiko Trikitilari Gazteen Txapelketa antolatzea izan dira elkarte berria sortzeko arrazoi

nagusiak.

Iaz zorrak egin ondoren, aurreko laguntzarik izan ez zuenez, Gazteen Txapelketa ez antolatzea erabaki

zuen Trikitilarien Elkartek. «Ikusiko banu pauso batzuk ematen zituztela besteek zerbait planteatuko nuke, baina ikusita txapelketa bat antolatzeko ez zidatela kasu handirik egiten edo ez zegoela gogo handirik, beste elkarte bat sortzea bobe izango litzatekeela pentsatu nuen».

Trikitilari afariak eta erromeriak berreskuratu, ikasten ari diren haurrei lagundu bere lana ezagutzera

eman dezaten, eta «Trikitilarien Etxea» muntatzea dira Martinek dituen beste helburuak. Estatutuak idatzita dauzka eta irailean bilera nagusia egin nahi du. Aurrrera eramaten ari den lehen egitasmoa Trikitilari Gazteen Txapelketa da. Irailaren 12an izango da finala Donostian, eta Xabier Zabale, Lurdes Alkorta eta Joseba Iparragirrenen laguntza izan du antolatzeke garaian.

Planteamendu ezberdinak

Billabonan daukan eskolan egongo da elkartearen bulegoa, eta epe luzera baserri bat erosi nahi du Martinek elkartearen egoitza nagusia, artxibategia eta biltokia izan dadin. «Trikitilarien Etxea» izango litzateke. Fandango nahiz kopia zaharrak partituretan idatzi eta bertan gordetzeko asmoa du, baita trikiti afariak egitea ere. «Gazteek atea non jo jakin dezaten», gehitu digu Martin Aginagalek.

Esteban Larrañaga Trikitilarien Elkarteko lehendakariaren aburuz, azkarregi hartu du Martinek elkarte berria sortzeko erabakia: «Zerbait egin nahi zuela komentatu zidanean, berri, eta Josebari ere berdin esan nion beste batzuekin bere aldetik bilerak egiten hasi zenean, uste nuela bazegoela elkartearen barruan lan egiteko aukerarik. Bakoitza bere aldetik hastea ez zait egokiena iruditzen».

Irailean batzar nagusia egingo du Trikitilarien Elkartek, eta bertan aurkeztuko du Larrañagak kargua uzteko asmoa. «Elkartek funtzionatu ez badu ez da izan elkarerik ez dagoelako, baizik eta barruan dau-

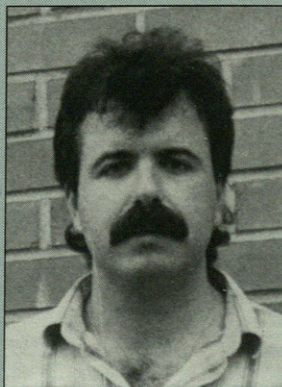

Trikitilari Gazteen Txapelketa antolatu, trikitilari afariak eta erromeriak berreskuratu, ikasten ari diren haurrei lagundu bere lana ezagutzera eman dezaten, eta «Trikitilarien etxea» sortzea dira Martinek elkarte berriaren bidez gauzatu nahi dituen proiektuak. (Argazkia: Ander Gillenea).

Joseba Tapia: «Azpiegitura edo mugimendu bat sortu nahi dugu, komunikazioa suspertu»

ARGIA. Bilerak egiten hasi zarete zenbait trikitilari eta trikitizale.

JOSEBA TAPIA. Askotan sentitu gara bakarrik denok trikitixa munduan. Gazte jendea arazoaz arduratzen hasi zela ikusirik, momentu egokia zen biltzeko saio bat egiteko. Deialdi zabala egin nahi dugu. Ez da izan elkarteren bat sortzeko inongo saiorik. Azpiegitura edo mugimendu bat sortzea da gure helburua, komunikazioa suspertu. Jende guztiarengana nola iritsi erabakitzeke bi bilera egin, eta ondoren bilerak zenbait eskualdetan antolatu ditugu guzti horretaz kezkatzen den jendea baidagoen jakiteko.

A. Zeintzuk dira zuen asmoak?

J.T. Jendea ezagutzeko, hitz egiteko biltzen gara. Arazo ugari planteatu genituen lehenengo bileran. Hezkuntzan, adibidez, bakoitzak bere aldetik erakusten baitu. Ez dago metodorik. Txapelketa kenduta, gazteek ez dau-

kate ezer. Erromeriak ere suspertu beharko lirateke, plangintza bat egin. Kantaldietako soinu ekipoei buruz ere aritu ginen. Gero norbaitek irriti saio bat egin nahiko balu taldetxo bat bilduko litzateke bideratzeko, edo norbaitek elkarte bat sortu nahi baldin badu beste talde bat arduratuko da elkarte osatzeaz.

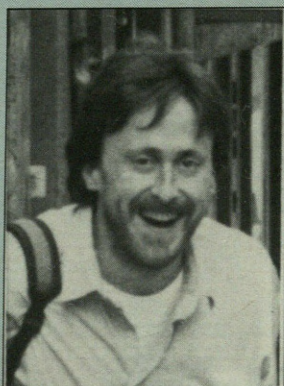
Bilerak egiten hasi ginenean Martin ere bazebylen elkarte egin nahian, eta deitu zigun. Denok batera egin behar genuela esan genion, lehenengo elkartearekin gertatu dena gertatu ez dadin. Denbora dextente pasatu eta azkenik bere kasa sortu du elkarte berria.

Elkartea ala elkartzea?

HISTORI ederra da trikitiarena. Baditu maisuak, baditu imitatzaileak; baditu klasikoak, badu odol berri-zailea. Baditu estiloak, baditu jarraitzaile sutsuak... eta eztabaida franko barruan: bizi den seinale.

Belaunaldi bakoitzak izan ditu idoloak: Etxesakorta, Oria, Gelatxo, Elgeta, Sakabi, Laja, Martin, Maurizia, Tapia, Kepa... eta beste makina bat gehiago. Azken belaunaldiak, ordea, aurrekoaren erakuspenak oinarri, abiada berezia erantsi dio trikitia eta zaletasunari. Irakasle asko gertatu bada, ikasleak mila sortu zaizkie. Trikitilari bikoteak aukeran daude. Eta dantzariak ere, orain urte batzuk baino dextente gehiago bai. Plazak ordea, ba ote dira denentzako adina?

Frutak, ontzean, erori egiten omen dira eta astinduz gero, berriz, lehenago. Aspaldiko leloa zen trikiti-

MIELANJEL HARANA

Trikitzolea

lariek izan behar zutela elkartearen edo ezein bultzadaren aintzindari. Orain artean gauzen martxa trikitilari ez beste guztik eramana izango du eta nahiko ahal-egin sakabanatuz. Basamortuko oihulari lez, hor ibili izan da Exteban Larrañaga elkarlanaren premia aldarrikatuz. Azkenean, badirudi egoerak (ez txarra, portzieto) ekarri duela trikitilariak mugitzen

hastea.

Trikitia odolberritu egin da eta inguru askotan gero eta sona hobea dauka. Trikiti eskoletan hasi ziren ume haiek, gaur, ideiaz betetako gazte eta heldu bihurtu dira. Eta ez daude geldirik egoteko. Haize berria dakarte eta ez dute zizikukeriatan ibiltzeko eta besterengandik apartatzeko joera berezirik; aitzitik, azken bolada luzean elkar ezagutzeko eta harremanak sendotzeko saioak ugaritu egin dira; hain urruneko egiten zaizkien trikitilari zaharrago horiekin ere hitz egin nahi lukete. Badago egonezin bat.

Gauza jakina da, Martinek beti izan duela begi ona eta ausardia bera dabilen inguruko gauzei aurrez taju hartzeko. Zubi aprobe- txagarria liteke hau, gazteen kezkak eta egin nahiak, urte asko daramatzaten beste kontsokratu

horien jakituriarekin lotzeko. Ez bakarria, ordea. Beste elkarte saio bat ere bada- bil, orohar esateko, diskoak egin dituzten trikitilari gazteak eta trikitiaren ikerketa eta zabalkundearen inguruko jendeak osatzen duena; hauek, Euskal Herri osoko mailan halako topaketa batzuk prestatzen ari dira, komunikazio premia batek bultzatuta eta orain artean musika honek eman dituen etekinak, aurrerakadak eta hutsuneak diagnostikatzen.

Azken finean, hemen, trikitilarien artean gertatu izan den lehia itsua gainditu eta nolabaiteko musikarien sindikatu baten hazia dago. Eta gehiago: dabilen planifikazio nahi honek, nik uste, zuzen-zuzenean *sustapena* eta *marketing* hitzak serio kontuan hartzea garamatza.

Hitza aurtengo udazkenak dauka.

Ander San Joserekin diharduen Joseba Iparragirre soinu-jolearen laguntza izan du Martinek Trikitilari Gazteen Txapelketa antolatzen garaian. (Argazkia: Juan Carlos Ruiz).

denek lan egiteko gogo bax- dirik ez dutelako azaldu. Plangintza bat aurkeztu izan balu Martinek, denon laguntza izango zukeen. Larrañagaren ustez, bere as- moak eta Martinenak osat- ezberdinak dira: «Martinek horri esker bizi da. Nik za- letasunez dihardut elkar- tean, eta berarentzat ogibi- dea da. Planteamentu ez- berdinak dira trikitia ikusteko garaian. Behin zaletasuna ogibide bihurtzen denean erabakia batzuetan presaka eta bes- tetik belburu ezberdinekin hartzen dira».

Trikiti munduan batasun- nik ez dagoela onartzen du Esteban Larrañagak: «Jende- asko bizi da trikitixari es-

Beste zenbait trikitilarirekin bildu zen Zabale anaiak bikoteko Xabier soinu-jolea, mundu honek dituen arazoei aurre egin eta irtenbideak aurkitzeko saioak egin asmoz. (Argazkia: Carlos Villagran).

ker, eta bere lanbidea denez bakoitzak bere interesak defenditzen ditu. Trikitixa kultur kontzeptu bat baino gehiago. Elkarte batean alde batera utzi behar dira jarrera horiek. Denon artean bartu behar dira erabakiak.

Zenbait trikitilari, disketxeetako kide, zale eta kazetari, Joseba Tapia, Imuntzo, Maixa, Iker Goenaga, Kepa Perez de Urraza, Joxe Mari Goikoetxea eta Laxaro Azkune, besteak beste, bilatzen hasi ziren uda aurretik.

Irtenbideak aurkitu

Trikiti munduak dituen arazoei aurre egin ahal izateko, alor ezberdinetako jendea bildu eta denon artean irtenbideak aurkitzeko saioak egitea da beren helburua. Iragan astean bilera

bat egin zuten Urola bailarran. Esteban Larrañaga, Martin, Laja, Landakanda, Epelde, Adolfo, Zabale, Imuntzo, Tapia, Imanol Urkizu eta Leturia izan ziren bertan. Irailean beste bat egingo dute Bizkaian, eta urrian orokorragoa izango den beste bat egiteko asmoa dute. Imanol Urkizu panderojolearen iritziz, «*uste dut denon artean zerbait egin behar dugula, ez banaka. Banaka ez da sekula ezer lortzen. Beharbada, hasieran lagun talde bezala, ez elkarte bezala, hasi eta lan batzuk eginez.*»

Pixkanaka ematen ari dira urratsak, baina ekimen honen bidez etor daiteke trikiti munduak hainbeste behar duen eta bere arazoak konpontzeko ezinbestekoa duen batasun ipzia.

Joxi Goikoetxea

lehen argitalpena
lau hilabetetan agortua

emakume biboteduna

2

argitalpena

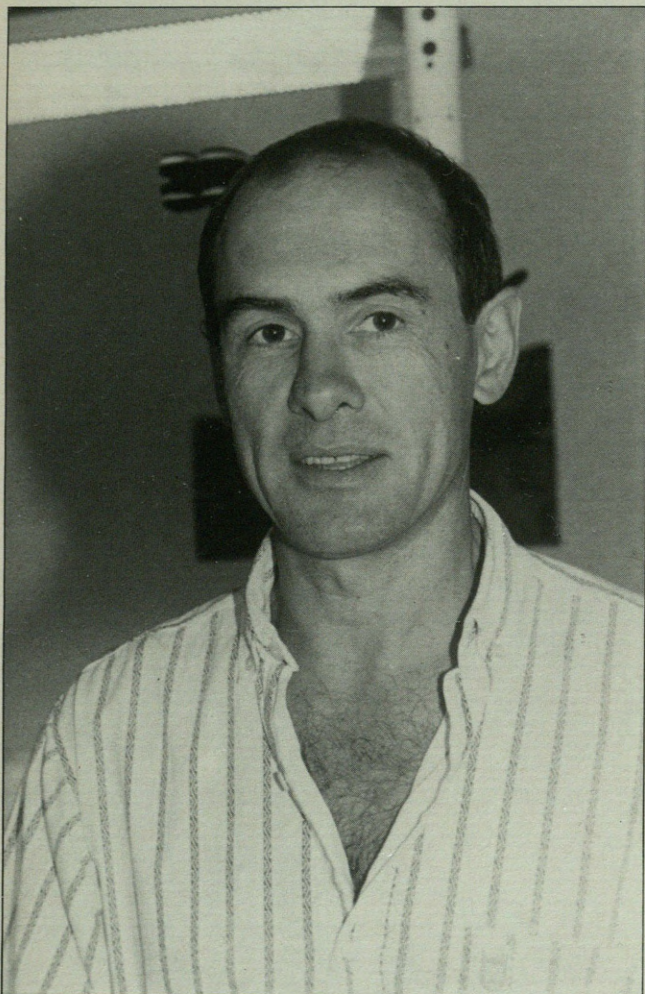
Xabier Montoia-
ren ipuin liburua

x

S U S A © (943) 37 07 38

Ali Iriart, argazkilarien biltzeko xedea bultzatu nahian

«Gure herria ezagutzeko tresna ederra da argazkia»

«Ipar Euskal Herrian ez dago deus, ez argazki elkarterik, ezta leku berezirik argazkiak egiten ikasteko ere».

Donibane Garazin, irailaren hamabian, argazkilarien lehen biltzarra egingo da. Ekitaldiaren muntatzen aritutako Ali Iriart dentista garaztarrarengana jo dugu ulertzeko nola bururatu zaion zirkulu klasikoetatik at horrelako iniziatiba bat bultzatzea, kultur bide berri batzuk urratuz.

ARGIA. Noiz hasi zinen argazki mundu honetan ibiltzen?

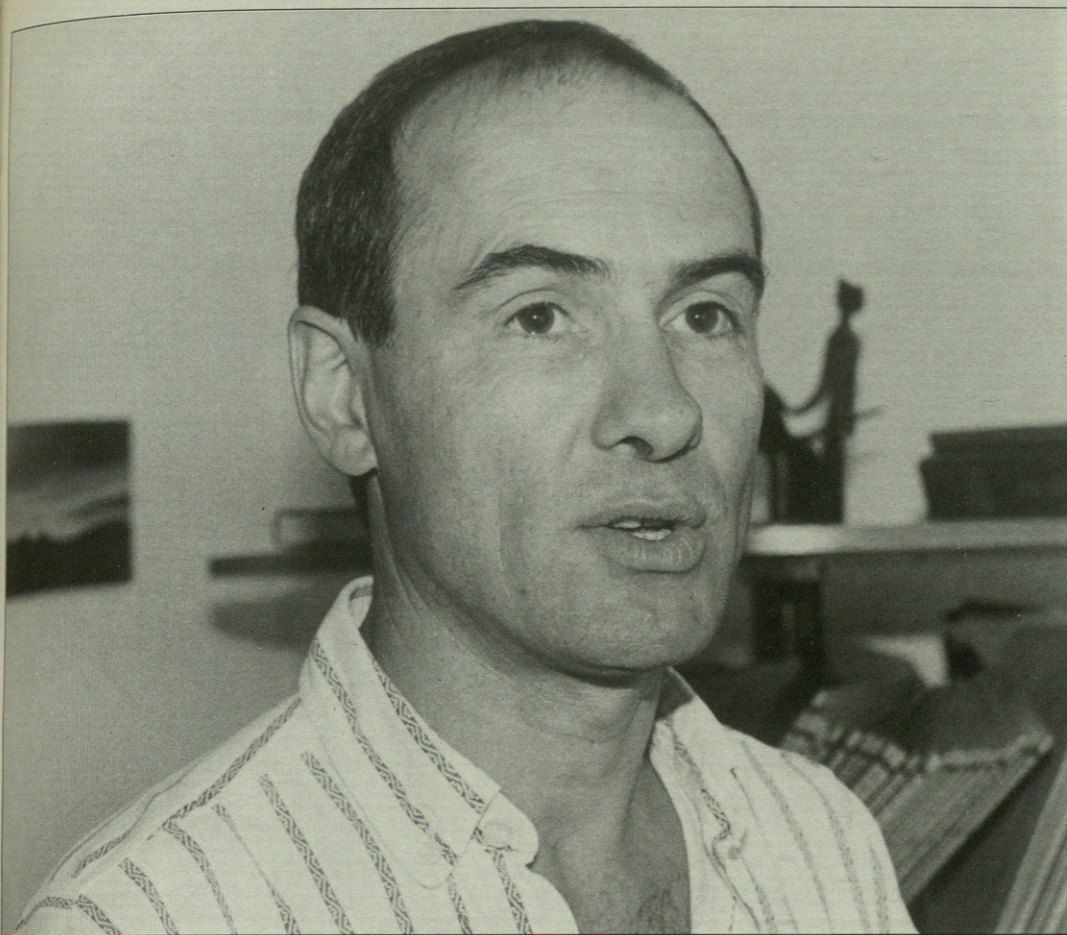
ALI IRIART. Aspaldi-danik hasi nintzen mendian ibiltzen, inguru hori asko maite dudalako eta bide beretik noiz behinka argazkiak ateratzen nituen, baina amateur moduan. Gehien gustatzen zitzaizkidanak handitzen nituen. Gauza asko gaizki egiten nituela konturatzearekin, egiten nituen argazkiak lantzen serioski hasi behar nintzela ohartu nintzen. Beraz, azken hiru urte horietan argazkigintza ikasten aritu naiz, beti ere amateur moduan.

A. Orain erakusketak ere egiten dituzu.

A.I. Iaz, Garaziko festetan kariatara egin nuen nire lehen erakusketa eta Agustín Zamorari gustatu zitzaizkion, eta geroztik Euskal Herrian zehar erakusten dut.

A. Ba al da argazki azpitururik Iparraldean, gazteak formatzeko edo?

A.I. Momentuko ez dago deus, ez argazki elkarterik, ezta leku berezirik argazkiak egiten ikasteko ere. Horrexegatik, aurtengo antolatzen dugun erakusketaren ondotik, elkarte bat sortu nahi dugu argazkiak egiten aritzen direnak biltzeko. Gertatzen da hemen, adibidez, Garazin bertan bi argazkilari profesional dau-

Hamabost profesionalak berrehun bat argazki erakutsiko dituztela adierazi digu.

kagula, baina ez dute ez horiek ez besteek gauza handirik egiten mundu hori eza-gutarazteko. Profesional gehienek dirua bildu behar dute; beraz, argazki artistikoa ez zaie sobera interesatzen.

A. Zein da argazkilari

erakusten. Herri hau maite duen jendea da, argazki bat egiteko bihotza eman behar da.

A. Profesionalak nola bartu dute zure ekimena?

A.I. Profesionalak erreakzio oso ona izan dute helburuak aurkeztu dizkiedalarik,

deak urratzeko erokeria pisika bat izan behar dela, eta hori ere gustatu zaie.

Gogoratu behar da Iparraldean eta gehienbat barnealdean kultur basamortua bizi dugula, euskararen inguruan dauden antolaketen alboan ez dago deus. Beraz, kostaldera jo dut argazki artistikoan ari diren batzuk ezagutzeko: Etxandi, Martinez, Tuirs... Elizondotik bi heldu dira. Orotara hamabost bat profesionalak parte hartuko dute erakusketa horretan. Gero gaia mugatua zen, alegia, Euskal Herriko argazkiak izan behar ziren.

A. Bestalde, amateurrei zuzendutako lehiaketa dago.

A.I. Momentuko ehun bat argazki bildu ditugu lehia-

keta honetan parte hartzeko, baina eskainiak izanen diren sariak, aurtengoz bederen, ez dira oso inportanteak. Nagusia mila liberakoa da. Baina gisa guztiz, datorren urtean esperantza dugu eskaintza handiagoak izanen direla. Aurtengoa entseiu bat da eta ondoko urteetan ate gehiagotara joko dugu. Momentuko erran behar dut deus eskatu gabe Garaziko herriko etxeak eta bertako babesleek lagundu didatela. Jakina aurrekontu oso tikiak dugula eta ekitaldi guzia kittorik dela.

A. Zer nolako elkartea sortu nahi zenuke?

A.I. Lehenik, elkarrekin bere gain hartu beharko du argazkilarien biltzar horren antolaketa, urtero irailaren bigarren asteburuan iraganen dena. Seguraz ere, horren inguruan, beste erakusketa batzuk, urtean zehar. Baina beste sail interesgarri bat litzateke formakuntzaren inguruan, hemen, Garazin, lizeo bat izatea. Ikasleak flipper-ren inguruan ikusteko ordez, argazkigintza haiekin garatzea interesatuko litzaidake.

Gure herria ezagutzeko parada ezin hobea da argazkia. Argazkien bitartez jendea ohartuko da herri zoragarria dugula eta bertan interes gehiago emateko go-goia etorriko zaiela uste dut.

Ixabel Etxeberria

■ «Argazkilari profesionalak erreakzio oso ona izan dute helburuak aurkeztu dizkiedalarik, prest izan dira laguntza ekartzeko» ●

amateurren profila bemen?

A.I. Gehienetan mendian ibiltzen den jendea da, argazkiak egiten dituzte eta familian edo lagunaren artean

harriturik pixka bat, baina ikusi dutelarik inongo talderik ez zela ekimena lotzen, prest izan dira laguntza ekartzeko. Gisa guztiz erran behar da ere horrelako bi-

Itxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA

INPRIMATEGIA

ANTZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA

Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Datorren negurako bi luzemetraia galego

Azken urteotan ekoizpen urriak eman baditu ere, martxa bizkorragoa hartu nahi du Galiziako zinemagintzak, lekukoak «A metade da vida» eta «Dame lume».

GALIZIAN bertako aktore eta teknikariek zinema egin daitekela ikusgarazi nahi du Raul Veiga zuzendariak «A metade da vida» bere luzemetraia-rekin. Pasatu den hamarkadako azken urteetan kokatzen da filmea eta gidogilea ere baden Vegaren esanetan

«maitasunaren mugak, bukatu eta hasten diren amodioak» jorratzen dira pantailan.

Laburmetraiekin zenbait sari eskuratu dituen Hector Carrek ere abuztuan filmatu du «Dame lume» filmea eta Veigak bezala zinema industariarik eza eta diru falta azpimarratzen ditu Galiziako zinemagintzaz hitz egiterakoan. Aktoreek lan handia egin behar izan dutela adierazi du Veigak, gehienak antzokietara bakarrik ohiturik baitaude eta zinemarako tonua lortzeko entsaio ugari egin dituzte filmatzeari ekin aurretik.

J.M. Heritz

Z I P R I Z T I N A K

Lluís Llach antologia Edinburghen

Hogeita bost urtetan zehar sortutako kantuen antologia eskaini zuen Lluís Llach musikari katalanak Edinburgheko Jaialdiaren barruan. Erresuma Batuan emandako lehen kontzertu honetan, «Ara» bere azken diskoaren bidea jorratu zuen, ibilbide artistiko osoaren laburpena agertuz.

Gasiorowski erakusketaren aurrerakina

Pergignanetik gertu, Cases-de-Pèn-en hain zuzen ere, Gerard Gasiorowski pintorearen hainbat lan ikusi daitezke irailean, Pariseko Beaubourgek 1995ean eskainiko dion obra osoaren erakusketaren aurretiko gisa, horien artean kakaz egindako «Les Jus» sortakoak.

IRAILAK

11

■ ARGAZKI ERAKUSKETA ELGOIBARREN

IRAILAREN 11 arte ikusi ahal izango dira Elgoibarko Kultur Etxean **Ramon Ortegak** egindako zenbait argazki. Azken aldian burutu dituen lanek osatzen dute larunbata azken eguna duen erakusketa hau.

IRAILAK

12

■ JON BERGARETXE ELDUAIENGO JAIETAN

ANDRE Mariaren jai nagusiak direla eta, igandean arratsaldeko 7.30etan, kale antzerki emaldia izango da Elduaiengo plazan. **Sebastopoleko Titiriteroek** «Giza piztiak» lana aurkeztuko dute bertan. Ondoren, Egan taldeak joko du, eta gaueko 10etan Jon Bergaretxeren kantuak entzun ahal izango dira toki berean. Kantaldia bukatu eta Egan arituko da goizaldera arte.

IRAILAK

12

■ LUZIANOREN OBRAK ZARAUTZEN

EGUNOTAN ikus daitezke Zarauzko Torre Luze aretoan Luio Ruiz-Poveda «Luziano» artistak margotutako zenbait lan. Irailaren 12a arte egongo da zabalik erakusketa.

IRAILAK

13

■ PICASSOREN OBRAK BAIONAN

ZEZENAREN inguruan Picassok egindako **ehun obra** ikus daitezke egunotan Baionako Bonnat aretoan. Frantziako Erakustoki Nazionalaren Batasuna nahiz Parise eta Bartzelonako Picassok Erakustokien laguntzaz antolatu du Bonnat aretoak erakusketa hau, eta hainbat erakustoki publiko nahiz Parise, Bartzelona, Alemania, Ingalaterra, Suitza eta Estatu Batuetako zenbait bilduma partikularretik ekarri ditu obrak.

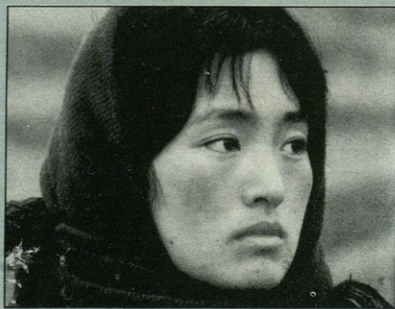
B E G I B E L A R R I

Z I N E M A

Txinatar justiziaren esanahia

AURREKO astean Montxo Goikoetxeak gomendatzen zuen bere eguneko zutabea. «Oso gomendagarria ezkertiar alderdikideentzat». Egia esan ez zuen aurkezpen handiegirik behar, aurreko «La literna Roja», «Sorgo Rojo» eta «Ju Dou» filmek nahikoak dira «Qiu Ju, una mujer china» ikustera joateko. Zhang Yimou eta Gong Li, zuzendariak eta antzezleek berriro ere arrakastaren fruituak dastatzea lortu dute Txinako egungo bizimodua deskribitzen duen filme honekin —zuzendariak Urrezkoa Leoia eta aktoreok interpretazio saria lortu zuten Veneziako Zinemaldian iaz—.

Filme edo erreportaia grafiko honek ikuslearengan lortzen duen eragina ez da gutxienekoa. Alde batera uzten ditu Zhan Yimouk Txinaren antzinako istorioak eta gaur egungo txinatar nekazari giroa aurkezten di-

«QIU JU, UNA MUJER CHINA»

ZUZENDARIA: ZHANG YIMOUI.

ANTZEZLEA: GONG LI.

gu, sinplea eta latza, hiri sozialista anbiguo eta desberdinekin konparatuz. Horrekin asetuta gelditzen ez nonbait, eta justiziaren ikuspuntu desberdinak ere agertzen ditu, justizia burokratiko eta indibiduala/kolektiboa. Fotograma bakoitzean, kale eszena bakoitzean aztertzen da Txina

sozialistako bizimodua, aurpegi bakoitzean aurkezten da pertsonaren barneko arima, kolore bakoitzean zentzumenen esanahia. Baina lerro artean justizia sistemari egindako kritika latza ez da falta beti ere, maitasun beteriko zigor bezala. Pertsonen arteko harreman errazak, sinpletasunean oinarritutako filmea baita.

Ez zuen Montxo Goikoetxeak arrazoi faltarik, itzulpen akats garrantzitsuak daudela esaten zuenean, «nagus» hitza erabiltzen zelako. Gong Liren aurpegiak, esaldi eta ekintzen arteko loturek, bizikletek eta antzinako eta egungo Txinako istorioek, urruneko kolore berriez beteriko filmea eskaintzen digute. Beti ere, herrialde sozialisten kolore gorria eta grisa ahanzi gabe.

MYRIAM GARTZIA

■ BONET ARTISTAREN LANAK ARTELEKUN

ASTEGUNETAN, goizeko 8etatik arratsaldeko 8etara ikus daitezke irailaren 14era arte Juan Manuel Boneten obrak Artelekun. «Kritikaria artista gisa» izenburuko kritika tailerraren barruan antolatu du Artelekuk erakusketa hau.

Artelekun ere, urriaren lehenengo egunean emango zaio hasiera **Jurgen Partenheimer** artistak zuzenduriko margo tailerrari. Kurrikulumarekin batera egindako obren koloreko argazki edo diapositibak aurkeztu behar dira irailaren 20a baino lehen, bertan parte hartu ahal izateko.

■ MARGO ERAKUSKETA ELIZONDON

ASTEAZKENA bitarte erakutsiko ditu bere azken obrak **Ana Marin** margolariak Elizondoko Bergarenea Etxean. Goizeko 11.30etatik 13.00etara eta arratsaldeko 6etatik gaueko 9etara dago zabalik aretoa egunero.

■ XABIER LIZARDI SARIAREN 12. EDIZIOA

HAUR eta gazte literatura suspertu asmoz antolatu du Zarauzko Udalak Gipuzkoako Foru Aldundiko Kultur Sailaren laguntzaz, Xabier Lizardi Haur Ipuin Sariaren 12. edizioa. Irailaren 15a arte dago zabalik lanak aurkezteko epea Zarauzko Udaletxean, eta sari bakarra 300.000 pezetakoa izango da (13.043 libera). Informazio gehiago Zarauzko Udaletxean.

■ BELLECAVEREN ARGAZKIAK HAZPARNEN

ARGAZKI bilduma bat ikusi ahal izango da irailaren 15a arte Hazparneko **Eihartzia Kultur Etxean**. Yolanda Bellecavek egin ditu erakusketa osatzen duten lanak.

■ URRETXU-ZUMARRAGAKO LITERATUR, KOMIKI ETA BERTSO LEHIAKETAK

LITERATUR zaletasuna sortu eta bultzatu asmoz, zenbait lehiaketa antolatu dituzte Urretxu eta Zumarragako Udalek: **IX. Narratiba Lehiaketa**, **I. Poesia Lehiaketa**, **IX. Bertso-Paper Lehiaketa** eta **V. Komiki Lehiaketa**. Irailaren 17a baino lehen bidali behar dira lanak Urretxu edo Zumarragako Udaletxera. Informazio gehiago aipaturiko udaletan lor daiteke.

«EUSKALDUNAK IRAULTZAN», Jean Louis Davantek idatziriko pastoralak eskainiko dute Gotañe-Irabarneko herriarrek irailaren 11n Donostiako Victoria Eugenia Antzokian. «Festaroa 93» egitarauak antolatu du ekitaldia, eta ikusleek pastoralak hobeto uler dezaten, obraren testua agertzen den liburuska argitaratu dute arduradunek gaztelerazko eta frantsesezko itzulpenekin. (Argazkia: Luzien Etxezaharreta).

■ LIN TON TAUN ABETXUKON

ABETXUKON joko du irailaren 18an Lin Ton Taun Zestoako taldeak. Polikiroldegian izango da kantaldia eta gaueko 10etatik aurrera entzun ahal izango dira talde honen doinu eta erritmoak.

■ WOLS ARTISTAREN 40 ARGAZKI ZARAUTZEN

1951. urtean hil zen Otto Alfred Wolfrang «Wols» Alemaniako artistaren 40 argazki ikus daitezke irailaren 19a arte, uztailen zabaldu zen Zarauzko Photomuseo aretoan. Beste erakusketa bat ere badago zabalik egunotan areto honetan. **Argazkigintzaren historia** azaldu asmoz, bere has-tapenetatik gaur egunera bitarteko asmatzaileen erretratu eta tresnen argazkiak eskaintzen ditu azken honek.

L I B U R U A K

**«BENJAMIN UNTXI
TXIKIAREN IPUINA».**

BEATRIX POTTER.

ITZULTZAILEAK: IDOIA

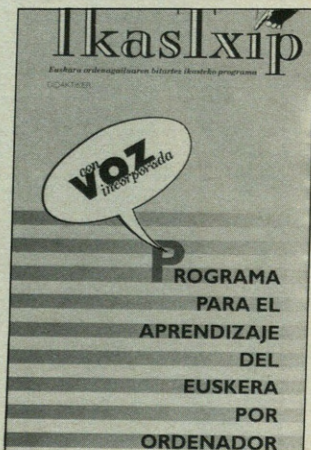
GILENEA, GARBINE

LEGORBURU. DESCLEE DE

BROUWER. 59 or.

IDAZLE famatu honen ipuin guztien itzulpen eta argitalpenari ekin dio Desclee de Brouwer etxeak. Ume ipuin laburrak dira, egilearen beraren marrazkiez osaturik eta oso irakurterazak. Edizioa oso maila onekoa da. Ipuin honetan basoan bizi

den untxi txiki baten gora-beherak dira ■

«IKASTXIP AHOSTUNA».

.DIDAKTIKER-HABE.

LIBURUAK ETA DISKETEA.

MERKATURA iritsi eta handik sei hilabetera kaleratu da Ikastxip, euskara norberak ordenagailu bidez ikasteko sistema berriaren bigarren entrega. Orain artekoari erantsi zaion berrikuntza ahotso ezartzea da, hots, ordenagailuak hitzak ahoskatzeko aukera ematen diona. Okerrena, dena den, sistema

honen prezioa, oso garestia baita ■

«SOCIALAREN LAGUNAK».

SOCIAL ANTZOKIA. 1993.EKO

IRAILA. 2. ZENBAKIA. 8 or.

FORMATO handiko aldizkari berria da Basauriko Social antzokiaren inguruan bilduriko lagunek kalera-tzen dutena. Helburua zinema eta antzerkigintza n ematen diren berriak biltzea, iritzi artikulua eta filme aipamenak ematea... Apustu zaila baina interesgarria horrelako lanek kalea ikustea ■

**«ELHUYAR ZIENTZIA
TEKNIKA».**

ELHUYAR

75. ZENBAKIA. 1993.EKO

IRAILA. 64 or.

MARDULA eta kalitate onkoak da azken aleotan agertzen zaigun «Elhuyar» aldizkaria. Helburu didaktikoa bidea emateko, oso irakurketa errazekoa gertatzen eta kolorearen erabilera berrak ko janzten du aldizkaria. Ale honetako gai nagusia lehen animalia hegalariek buruzko txostenaren lehen atala da, txitxiburduntzi

D I S K O A K

«HERRI XUMEAK».

SASOI ILUNAK. OIHUKA.

BIGARREN lan luzea da talde honek kaleratzen duena. «Herri xumeak» du izena eta bertan alde erritmikoa oso nabarmena da, gitarra distorsionatu aldetik. Proposamen berriak ekartzen dituzte disko honetan. Azalak, tituluari so eginez, Bosniako gerrako argazki bat du oinarri. 13 kantu bildu dituzte, aurrekoa bezala, Oihukaren eskutik plazaratu duten lan berrian ■

«HATOR!».

AKELARRE. ELKAR.

ASPALDIKO talde berbera honek lan berria du kaleratzen. «Hator!» izenburuko garbi agertzen du zein den bere asmoa, jendea dantzarekarraraztea hain zuzen ere. Guztira hamar kantu dituzte gehienak Juanma Landabar taldekideak idatzi eta musika emanak. Beraz, abesti guztiak beraiek sortuak eta eurek musikatuak. Proposamena, betikoa dantzarako gonbitea ■

sorginorratzei eskainia. Besterik, burdingintzare n arazoak, biologia Frantzia XIX. mendean, ordenagai-lua gidarien laguntzaile, irakaskuntzako teknologia berriak... ■

«NEGU GORRIAK». 7.
ZENBAKIA. 1993.EKO
ABUZTUA. 12 or.

DIRUDIENEZ, argi eta garbi erakutsi nahi dute Negukoek ez dutela diskogintza bakarririk jorratu nahi, beste lanetarako ere badaudela, eta honakoa euren bizitzaren egunkariaren antzekoa da. Beraz, abestiez gain, hona hemen aldiro kaleratzen duten aldizkariaren zazpi-garren alea. Bertan biltzen den informazioa oso zabala da: euren jiraren kantaldiak, euren lanen kritikak, Poliziarekiko arazoak, brigadak eta azkenik, irailean hasi be-

ria duten jiraren xehetasunak ■

**«KOIUNTURAZ». EKONOMI
ADIERAZLEAK. EUSKO
JAURLARITZA. 1993.EKO
UZTAILA.**

IZENAK dioen bezala, honako hau EAEn industriaren esparru ezberdinetan ekonomia-aren nondik norakoak zehazten dituzten adierazle-berri ematen da. Konparaketa 1990, 1991 eta 1992 urteen artean egiten da eta kontzeptu guztiak biltzen ditu grafiko argigarri batzuen bidez ■

«HERRIA» ASTEKARIA.
1993.EKO ABUZTUAREN 26.
2219. ZENBAKIA. 8 or.

MIXEL Etxekopar txi-rula-joleari eginiko elkarrizketari ematen dio aldizkariak azala. Bera «Euskaldunak iraul-

tzan» pastoreleko partaide eta musikagile, aipatu musika tresnaren berpizlea da Zuberoan. Bestelako gaiak ere badira: bosniarrak Baidgorrin, pilota informazioa, herriz herriko berriak eta Pariseko euskaldunak Miarritzen eginiko bltzarrearen berria ■

**«PUNTXIKA-MOTZ
ANDREAREN IPUINA».**
BEATRIX POTTER.
ITZULTZAILEAK: IDOIA
GILLENEA, GARBIÑE
LEGORBURU. DESCLEE DE
BROUWER. 59 or.

MIRENTXU da istorio honetako protagonista, beti sudurzapiak galtzen dituen neskatoa. Bati eta besteri dabil bere sudurzapien galdezka. Horretan dabilela, basora sartu eta Puntxika-Motzen etxera iritsi zen... ■

«ZEHAR». ARTELEKU. 22.
ZENBAKIA. 1993.EKO
MAIATZA-UZTAILA. 28 or.

ATZERAPEN apur batez iritsi da artegintzari buruzko buletin hau. Juan Luis Goe-naga eta bere taldearen lanaz artikulua idatzi du Joxe Mari Iturraldek. Bereztasuna ale honetan Edorta Jimenezen «Olerkaria Paseari Hutsa da» lanaren lehen atala argitaratzea da ■

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Sic et nun

EZAGUTZEN dügü Mariasun Landa idazlearen jeinü berezia, haurrentako libürüak izkribatzen dütüalarik. Haurren mintzamoldeari egokitzen da, adin txipikoak dütüen griñak aipatzez, ber denboran, aitamak boztariatzez. Hortan dago heltübada, Mariasun Landaren dohaiaren giltza.

ELKAR argitaletxeak, 1992an plazaratü deion «Potx» izeneko ipuin libürüak, Mariasun Landaren ahalmen eremu güziak biltzen dütü: ezititarzüna, hitzen lainotarzüna, BAIaren eta EZaren arteko güdüka barne. Hain xüxen, Erramun Landaren marrakkiz hornitü lan hontan, kontzütütüzoneetarik EZ elekia elki züan herri batetaz ari zaigü. Hango jenteek, BAIaren mändü doi bat tiranikoan zihardüen. Bortxatürik ziren züzendari andereak erabakitzen

züanaren honartzerat. EZ solasa, gogoetarik bekanika aitzinatüekin ezabatzen zeien.

Bapatean, BAIa nausi zen herri hortara jiten da «arrotza» eta desprogramatürik, herriko gizon planñetarik bilakatzen. Neska batez amosten denean, aharra builta batetan, EZ erraitearen beharra senditzen dü «arrotzak», eta ahantzia düan EZen orde, POTX hizkia eraixten zaio bürüalat. Hantik harat, Potxen ahozkatzea, BAIaren tiraniari oldartzeko seinalea da.

Mariasun Landaren ipuina, haur ipuina beno haboro dela aitor genezake: egünko jentarte homogeneizalearen —denak baikor eta berdin nahi gütüe...— kontreko metafora hunkigarria da, eta ber zoinüan, agertzen deigü EZ hitzak leküa eta

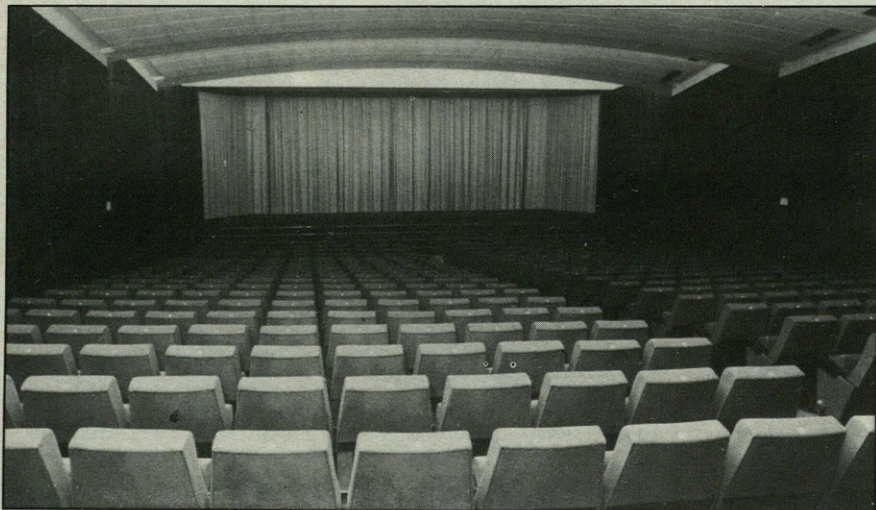

«POTX!».
MARIASUN LANDA. ELKAR. 67 or.

errespetüa merezi düala, demokrazia ez dela BAIaren tirania maioritariao.
— baietz irakurri!
— Potx!

ITXARO BORDA

T E I L A K

■ HERRIKO ZINEMA ARETOEN LORALDIA

GARAI batean hiru zituen, denak itxi ziren arte. Orain, berriaz, On-bide ize-neko aretoa ireki du Errenteriako Udalak, Diputazioaren laguntzaz. Modu honetan ireki dira, Lasarte, Legazpia, Azkoitia eta Oñatin beste lau areto ere. Martxan daude, gainera, Zumaia eta Mutrikukoak. Herri hauetako kultura mundua pizteko helburuz sortuak, azken urteotan aldarrikatutako azpiegitura faltari erantzutera datoz, bestalde, inbertsio hauek.

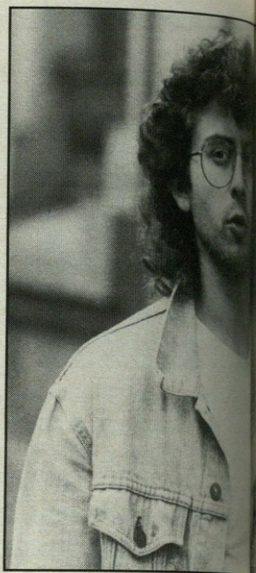
■ «LA SEMAINE DU PAYS BASQUE»

IRAILAREN 10ean abiatu zen «La Semaine du Pays Basque» deituriko aste-karia, Baionako prentsa sozietate berri batek argitaratzen duena, 40 orrialdekoa, gehienbat frantsesez (euskarari ere lekuri egin diote) eta informazio orokorra eskainiz datorrena. Roland Machenaud dugu zuzendaria eta bere ardurapean bost kazetari

ari dira. Ipar Euskal Herriko berriak emateaz gain, Donostia eskualdeari eta Gipuzkoari, oro har, erreparatuko diote. «El Diario Vasco» egunkariaren inprimategian egingo dute.

■ EUSKALKIAK ORDENAGAILUETAN

FDonald H. Burns kaliforniar hizkuntzalaria, Lazkaoko beneditarren komentuko liburutegian jarri da lanean, euskaraz ez dakien arren, gramatika liburuak hartu eta CADA (Computer Assisted Dialect Adaptation) izenez ezaguna den ordenagailu-programa euskarara aplikatu nahian. Programa honek, dialekto batean dagoen testua beste dialekto batera aldatzen laguntzen du. Lan honen lehen helburua, baxenafarrerazko Biblia prestatzen ari den Marxel Etxendiri laguntzea litza-teke. Fitxak erabiliz eta dena eskuz eginez ezagutu baitzuen Donald H. Burnsek Belokeko frailea, eta ez zuen ulertzen nola «ordenadoreen aroan lan hauek eskuz egin zitezkeen». Oraindik ere, hainbat artxibo zapata kaxetan gordetzen dela jakingo balu...

«Eusko Jaurlaritzak, Donostiako Zinemaldia irabazteagatik emandako 30 milioi pezetekin, iruzur egon nahi izan zuen. Saria zela esan eta koproduzio lanetarako dirua baino ez zen. Pentsa ezazu Spike Lee irabazi bazuen...».

Juanma Bajo Ulloa, zinemagilea.
Egin, 93-VIII-30.

«Guztiok ezagutzen ditugun lau edo bost udaletxe bandak gain, besteek, musika zentim publiko eta pribatuek, arazo asko izango dituzte».

Prudencio Arrieta, Musika Zentro Pribatuen Elkartearen lehendakaria.
El Correo Español, 93-VIII-31.

«Artea da, azken batean, gizartea mugitzen duena, gizartearen norabidea aldatu aurretik markatzen duena. Aurretik doa beti, abangoardia da».

Carlos Zabala, «Arrastal», pintorea.
Egunkaria, 93-IX-1.

TXUTXU - MUTXUKA

ARGIALETXEEN SASKIETAN ZER DAGO?

DURANGOKO Azokaren aurretik argialetxeen saskiak hutsik daudela uste duena tronpaturik dabil. Datozen asteotan, denetarik plazaratuko digute. Susa argialetxeak bi poesia liburu: Xabier Aldai 18 urteko gaztearen lehena, «Bala zeru urdina», eta Andolin Eguzkitzaren «Mila urte igaro eta, ura bere bidean». Ereinek, Patxi Zubizarretaren «Jentzi» narratibazkoa, eta honekin batera, bi itzulpen lan: Alejandro Dumas-en «Kameliako dama», Iñaki Azkunek euskaratua, eta Milan Kundera-ren «Amodio barregarriak», Karlos Cidek itzuli duena. Elkarrek, hiru aipatu dizkigu: Xabier Mendiguren Elizegiren «Ankerki» antzerki bilduma; Raymond Carver-en «Katedrala», Juan Maria Mendizabal dugu itzul-tzailea, eta «Kafkaren prozesua», Antton Garikanoren eskutik.

NOR - NORI - NOR K

EDORTA KORTADI

euskal kultur erresistentziaren eta modernotasunaren Arantzazuko tenplu sakratuaz ari da «Arantzazu, tradizioa eta abangoardia» argitaratu berri den dibulgazio mailako lan monografikoan. Antton Elizegi argazkilariarekin batera, 500 urteotako historiak Oteizaren apostolu tragikoen begietan utzitako markak erakusten ditu ●

A. LAZKANORI

ondo baino hobeto joan zaizkio egunak Montrealgo Zinemaldian. **Opera prima**-rik onenen artean jarri dute «Urte ilunak» bere filmea. Aurkakorik ere entzun du hainbat kritikari espainiarrengandik, «euskararen gehiegizko erabilera dela eta». Irakurri bitan, bai. Non entzun dut antzeko argudio burugaberik? ●

J. A. ETXENIKEK

Musika Hamabostaldiko zuzendariak, hamaika arrazoi lituzke aurtengoa bezelakorik ez duela ezagutu esateko: inoiz baino jende gehiago, diruz ongi orniturik, kritikari guztiak gozo-malkoz, Ainhoa Artetaren azken *boom*-aren lekuko... Donostiatik kanpo ere, ospez oso gora egin duen izena dugu berea ●

«Entzuleek ongi hartzen naute, baina 'munstro beltza' da, buts egiten badiezu ez dizute barkatzen».

Ainhoa Arteta, sopranoa.
El Mundo, 93-IX-1.

«Geure eguneroko bizitza istilutsu bihurtzen dugun neurrian edota euskararen inguruan beste gorabeherak eta zatiketak nabasten ditugunean herritar guztien jarrera positiboa eta aurrerakoia zapuzten egon gintezke».

Jose Maria Zeberio,
HPINeko Euskara
Gizarteratzeko
zuzendaria.
Egunkaria, 93-VIII-28.

JAIK

Salbatoreko Bortuaren Eguna berreskuratuz

LAUROGEIETAKO irekitaldian sortu zen Garazin Ozia taldea eta kultur aste baten egiteko ideia. Hainbat animazioaren artekin, deliberatua izan zen egun bat begiratzeko, medikuen igurika-geletan (zahartzean artzainak ere eritzen baitira noiztenka) entzun tokien bisita arazteko, orain mendiak iragaiten dituzten bideak bezala. Izan ere, bertso zaharrek tantaka beren herexa utzirik, bortuak leku haundia hartzen du Garazi-Baigorriren irudimenean, eta ez daiteke jarrera kultural osotik ondare parte hori bazterrerat utziz. Bost edo sei urtez ibili da Bortuaren Eguna saro nagusien bisitatzen Urkulutik Iratirat, beti arrakasta polita lortuz, Ozia desagertu arte.

HAIEK utzi lekukoa aire

hartuko du Haizoblian elkartek eta egun horri beste itxura bat emanen Salbatoren finkatuz, Mendibetik Iratirat doan auto-oldeak ahanzten duen toki miragarrian. Beila-leku (barazuzaren desmasietarik uzten gerizatzea eskatzen zitzaion santuari) eta ipuin zaharren kokagune izanki, Salbatoren nahasten baitira giristinasuna eta mitologia, basajauna ager daiteke meza misterioitsu baten erdian. Bertsoak dioskun bezala: *«Salbatore gora da Garazi aldian/ Ni ere ban nün-düzün igaran astian/ Debozione gabe bai senthoralian/ Ene gazte lagünak ban beitziradian»*, festa eta umore ona ez ziren ahanzten beila egunez eta ipuinen transmisioa egin zitekeen mezatik landa.

Salbatoren kokatuko da hemendik aurrera urtero Bortuaren Eguna.

DANTZAN aritu aitzin zangoak berotu behar dira eta hitzordua goizeko 9etan emana zaie mendizaleei egitarauak beti eskaintzen duen ibilaldiarentzat. Aurtengoa Ezterengibetik Salbatorera joanen da bide

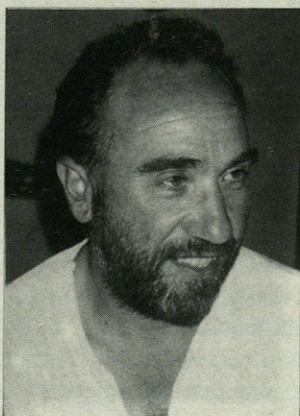
zaharretik eta hautatua da, denek, eta bereziki haurrek egiteko gisan. Ohitura denez, Alkat eta Ezpondak bertsolariek lehen bertsoak botako dituzte eguerdi inguruan, otorduaren alaitzeko. Motxilaren sobera kar-

ELKARRIZKETA

Pettan Irola: «Ez dakit zer den ekologia hutsa; dena lotua dago»

ARGIA. Bortuaren Eguna-ren lehen antolatzaileetarik zara. Mendizale eta artzain izanik, nola ikusten duzu oraingo gure mendiaren erabilpena?

PETTAN IROLA. Orain, beherean den bizi hastioarekin antz jende heldu zaigu hona. Mendiaren beharra badutela sentitzen dut. Jende hori izan dadin kanpoko ala euskaldun ez da mendizalea, ez dira kirolagatik heldu baina begien plazerra bilatzen dute. Bortu bizi bat nahi dute, kabalak jautsiak direlarik xarma guztia gal-

tzen du bortuak haientzat, eta inor ez da hona agertzen. Inor ez doa desertu batera. Baina, beharrezkoa

izanik ere haientzat, udako jendalde horrek beldur ematen dit geroko artzaintzarentzat. Artzain zaharrek ez dute bortuaren erabilpen hori onartzen. Eztabaida sortu behar dela iruditzen zait, hori antolatzeko.

A. Bortuaren Eguna sor al dezake eztabaida hori?

P.I. Bortuaren Eguna sortu zenean ideia jendea bortura ekartzea zen, hemengo edertasunaz ohart zedin. Baina mendiaren geroa ez da hor bakarrik eztabaidatuko. Erabiltzaileak bildu behar dira mahai baten in-

guruan, eta hor artzainen iritziek, mendian bizi direnez, lehentasuna behar lukete.

A. Bortuaren Eguna erabiltzeko badirudi laborantzako gaietara itzultzen zaretela, ekologia hutsa bazterrerat utziz.

P.I. Ez dakit zer den ekologia hutsa. Dena lotua dago. Mendia nire bizibidea da. Bideak egin izan dira baina ez dituzte artzain gazte gehiago ekarri hona. Alderantziz. Lehen artzaina eta hartza bizi ziren mendiaren elkarrekin.

BOST IZARRETIK GORA

HILARIO

ARBELAITZ

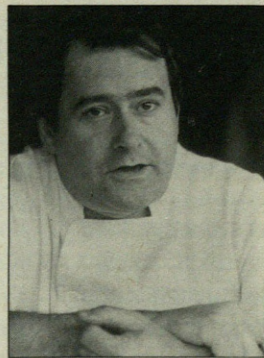
Realera itzuli berri den Loreni menu konpletoa

REALEKO jarraitzailea izanik, eta futbol denboraldia hasi berria denez, aurtengoan talde donostiarrera itzuli den jokalaria bati doakio menua. Loreni. Realetik joan eta Burgosen ibili ondoren, berriro itzuli zaigu Lehen Mailako Txapelketako pitxitxi izan asmoz. Hori dela eta, zorte ona izan dezan, ongi etorri berezi legez doa berarentzat aste honetako bost izarretik gorako menua.

Hasiera honetan nahiko forma onean dagoela dirudiela eta, jatordu arina baina konpletoa behar du izan bereak, pisurik hartu gabe indarrak manten ditzan. Sarrera gisa, entsalada pixka bat, atunarekin, barazkiak ez diote eta kalterik egingo kirolari gasteiztarrari. Ondoren, arraina. Zuria, koipe gutxiago du eta. Salmoneteak labean erreta.

Giharrek mantentzeko eta kaloriak erre ahal izateko proteinak behar dituzenez, haragia ere proposatzea komenigarria da. Garaia heldu denez, okela ez diogu eskainiko, hegaztia baizik. Saltsa goxo goxoarekin prestaturiko usapalei ezin muzin egin. Sukaldariak aukera dezala ardo zuriarekin busti ala ez platera.

Aurrendenboraldian erakutsi digun jokoak behera ezean gora egin dezan, on egin diola Loreni! Ea zenbat goletan amortizatzen duen sukaldeko jokaldi hau, jokoz kanpo geratu aurretik ■

Burgosetik talde donostiarrera itzuli berri da Loren.

BA AL ZENEKIEN?

Artoa ez zuten Ameriketatik ekarri Euskal Herrira

GURE sukaldaritzan —batez ere entsaladetan eta hamai-ketakoetan— gero eta hedatuagoa dagoen artoa Amerikako kolonietatik ekarri zigitela erakutsi izan digute beti. Baina Euskal Herrian bagenuen artorik askoz lehenagotik. Artoa izena hartzen zuen landare bat bazen behintzat, latinez Panicum miliaceum esaten ziotena.

AMERIKETATIK ekarritakoari (Zea mays latineraz), orde, berria zela eta, izena jarri egin behar. Hizkuntza

askotan izen amerikarra egokitu zen arren, Euskal Herrian ez, eta bertako artoaren antza zuelako edo, izen hori jarri zioten: artoa.

Bertako landareari, izenik gabe ezin utzi eta, izendura berria erantsi zioten ondoren. Ordutik (XVII. mende erdialdean agertzen da liburuetan lehen aldiz artoa hitza egun ezagutzen dugun landarearekin batera), artatxiki izenarekin ezagutzen dugu betidanik artoa deitua izan zena. Askok ez dute ezagutu ere egiten egun be-

Garai bateko artoari artatxiki deitzen zaio egun.

re izenaren historia. Bisitari amerikarra etorri zela hona eta berarentzat izan zela jatorrizko deitura. Bizitzaren martingalak! ■

gatzeak ez du balio, Garaziko ikastolako gurasoek bazkaria segurtatzen baitute taloak prestatuz. Arratsalde guztian kantariak arituko dira eta hor ere, tokiko uzta hobetsia izan da betidanik, eta Xalbador-Ihidoi, Etxamendi-Laralde, Kolore, Amaia Riouspeyrous, Aire ahizpek eta Irigoien anaiek ukan dute gomita. Muskildi eta Garaztarrak taldeko dantzariak neurkada eman ondoan denen aldi izan da akordeoia lagun.

MENDI bizia, bizirik den mendi bat da antolatzaileen axola nagusia. Salbatoreko kapera erakusketa gela bilakatzen da egun hartan, bera, apeza han egoten baitzitekeen urtaro ederrean, leheneko bortuko biztanle go azkarraren sinbolo ederra baita. Aurren, ekologia hutsa bazterrera utziz laborantzako gaiei ematen zaie lehentasuna. Egitarruaren aldetik, aspertzeko unerik ez da, aroa lagun. Jondoni Salbatorek begira gaitzala barazuza, tztizer, edo bazizkor erauntsi batetik!

ANTTON LUKU

Landareen terapia desoreka animikoak gainditzeko

EDWARD Bach mediku ingelesa, bere ogibidearen ortodoxiaz ahitua, hiriko etxea utzi eta mendira joan zen bizitzera 1938. urtean. Ez zen hori egiten zuen lehen medikua, ezta azkena ere, baina izan zen loreen esentzia desberdinekin osatutako terapia bat erabiltzen lehena.

1976an onartu zituen OMEk Bachen elixirrak. Baita beren erabilpena gomendatu ere. Gorputz osasuna sarritan egoera animikoen isla zela zuen teoria-tzat ingelesak. Horren arabera, eta loreak landareen energia katalizatzaileak direla pentsatuz, energia hori esentzia bihurtzea izan zuen helburu. Esentzia horiek

desoreka animikoa duten pertsonak oreka berreskura dezaten erabil daitezkeela zioen. Elixirrak landu eta merkaturatu egin zituen. 40 ziren guztira, bakoitza egoera animiko desberdinetarako.

DEPRESIOA, estresa, nekea... denetarako zituen esentziak. Baita jeloskorren-tzat ere, «jeloskor ego-teak desoreka animiko handiak eragiten ditu eta. Depresioa edota estresetik hasita bihotzerrerraino», Bachek zioen. Terapia Erresuma Batuan eta Ipar Europan hasi zen erabiltzen, batez ere. Osasunerako Mundu Erakundeak onartu zuenerako Hegoamerikara heldua zen loreen

terapia aditu europar bartzuen bitartez. Argentinara batez ere. Euskal Herrira

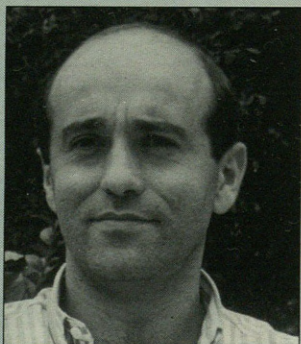
duela hamar bat urte heldu ziren Bachen esentziak. Hala ere, ez du hedapen

Gure basoetan hain ezaguna den gorosti lorea amodiozko gaitzak sendatzeko erabili zuen Bach doktoreak.

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA AIZPURUA
Elhuyar-eko kidea

PC versus Macintosh

«BATA zuria erantzita» zutabeko le-roak ARGIA fax bidez iristen baldin bazaizkio ere, guk artikulua idazteko garaian Macintosh eta PCa erabiltzen ditugu. Bi ordenadore-mota hauek mikroinformatikarekin merkatua bereganatu dutenez, ordenadoreen bat erostekotan bieta-

koren bat erosi beharko litzateke, baina zein?

Orain arte, ohizko erantzuna ondokoa izan da: diseinurako behar baduzu Macintosh aukeratu eta gestiorako behar baduzu PCa. Erantzun hau ez zait inoiz ere erabat zuzena iruditu eta orain ere eta gutxiago. Niretzat, PCa erabiltzeko informatikan jakituna izan behar zen bitartean Macintosh erabiltzeko ausarta besterik ez zen izan behar.

Garai batean, aipatu ordenadore-familien funtzionamenduak oso desberdinak ziren, baina azken urteotan sortutako WINDOWS sistemaren bidez PCak Macintoshen bidera lerratu dira. Hortaz, PCak ere erabiltzaile ausartaren atzetik daudela esan daiteke eta egia esan erabiltzaile jakitunak baino ausartak aurkitzea errazagoa da. Gainera, bi sistemek ia bateragarritasun osoa dute une honetan, hau da, ordenadore-mota batean egindako lanak bestean irakur eta

landu daitezke. Beraz, erabiltzaile ausartak zer erosi behar du: WINDOWS duen PCa ala Macintosh?

Alderdi ekonomikoari so eginez PCak apur bat merkeago dira; izan ere, markarik gabeko PCak, hau da, puzzle baten gisa etxean munta daitezkeenak badaude eta aldiz, Macintosheko sagarra ordaindu beharra dago; baina, azken honen monitorea grafikoa edozein PCrena baino ego-kiagoa da begietako.

Nik niretzat Macintosh erositako nuke, baina lagun batzuei PCak erostea aholkatu diet, une honetan ia antzekoparecido baita. Dena den, irakurle, datorren urtera arte nola hala tira badezakezu, orain gehiegi ez gastatu, datorren urtearen lehen seihilabetekoan Macintosh munduan, Apple, IBM eta Motorolak garatutako PowerPC sistema aterako baita eta hau egungo edozein mikro baino azkarragoa eta merkeagoa izango baita.

• JAKINMINEZ •

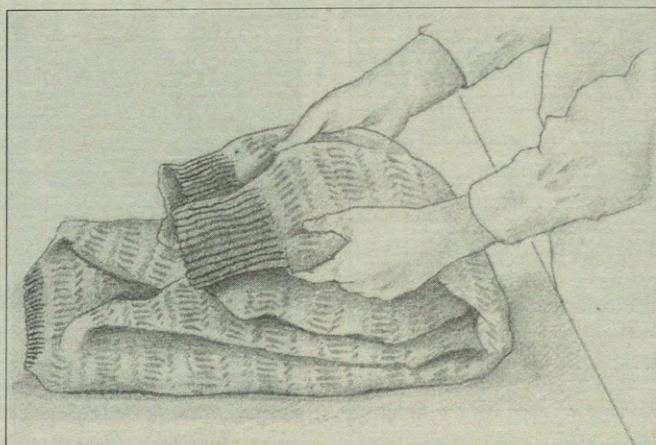
ETXE ZULOAN

• ETXE ZULOAN • ETXE ZUL

GARBIKETA

handiegia izan gure artean. Horren adibiderik garbiena hamar urtetan teknika hau gure artean oraindik ia guztiz ezezaguna izatea.

ELIXIR bakoitza landare lore bakarrarekin osatua dago, baina animoaren desorekak ardatz desberdinak izan ditzakeela eta, pertsona bakoitzak elixir bat baino gehiago nahastu beharko ditu normalean. Ziapea da, adibidez, depresioaren aurkako elixirraren gaia. Impatis izenekoa estresaren aurkakoarena. Bitxia da, gure mendietan hain eza-guna den gorostiaren loreekin osatu zuen Bach doktoreak zeloak sendatzeko elixirea. Kasualitatea ote gorostia izatea gure zuhaitzietako partaide ilustratzenarik bat? ■

Udako arropa gordetzeko orduan

UDAZKENA ia heldu zaigula eta, udan erabili izan ditugun arropa gehienak bildu eta datorren urterako gordetako ditugu. Beroa jada ez da hain nabarmena egunez,

eta gauak freskatzen hasiak dira. Horregatik aterako ditugu beren zuloetatik neguko jantzirik arinenak eta udakoak gordeko.

Arropa gordetzerako, ordea, kontuan izan behar duzu fibra sintetiko gehienak pipiaren aurka prestatuak daudela, baina fibra naturalekin nahastuak daudenez ez dutela babes hori. Datorren urtean zure arropak zuloz beterik topa ez ditzazun, babes hori lortze-

ko erarik errazena eskainiko dizkizugu. Lehenik, kaxoi hermetikoetan gorde arropa; plastikozko forroak dituzten saskietan ere gorde daitezke edota pipiaren aurkako plastiko berezietan.

PIPIAREN aurkako produkturen bat arropa artean jartzea ere ez ahaztu. Mota guztietako produktuak topa ditzakezu. Batzuk farmazietan, paradiklorobenzeno kristalak eta aerosolak bezala (hauek ez dira oso gomendagarriak usain bortitza baitute eta fibra batzuk eta ingurugiroa kaltetu ditzakete eta). Guk beste aukera bat eskainiko dizugu: izpilikua eta txitxarebelarraren jeneroko landareak pipiaren arerio gogorrak dira, batez ere asentsiobelarra.

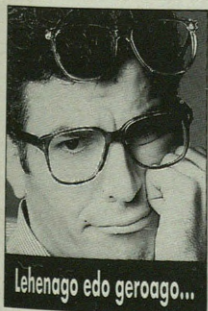
Oso eza-guna da baita ere pipiaren aurka laranja azal lehorrak arropa artean sartzearen ohitura. Muselina poltsatxoek ere lan berea bete dezakete. Poltsatxo hauek espeziaz osaturik daude ■

VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

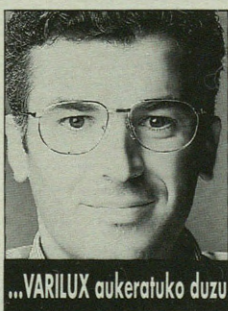
Varilux Comfort lente berria; MULTIOPTICASEK bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburrena ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik, hurbiletik urrunerako adaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eskusiboa, moderno eta edergaria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu. Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

...VARILUX aukeratuko duzu

ZINKUNEGI OPTIKA

MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

NON GORDE GAUZAK

NORMALA da oso gauzak gordetzen hasi eta ezertarako lekua ez izatea. Udazkeneroko arazoa da, udako arropa non sartu erabakitzeaz gain, zer egin haurraren surf taularekin edota bizikletarekin.

Apartamendu batean bizi beharrean eskailerak dituen etxe batean bizi bazara, eskailera azpia aprobetxa dezakezu leku ezin aproposagoa baita kaxak, oinetakoak eta tramankulu handiak

bertan jartzeko. Sotoak ere biltegi izateaz gain haurrentzako jolas leku bilaka ditzakezu.

APARTAMENDUETAN bizi direnek ez dute hain besteko aukerarik. Armairua ahalik eta ondoen sailkatu eta apalak estrategikoki kokatu arren, ziur ohe azpitan jarri beharko dituztela beren kaxak eta gorde beharrekoak. Pisuaren sabaia oso altua bada, bizikletak bertatik zintzilik daitezke.

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

BOTOIA SAKATU AURRETIK

TXORI BATEK ESAN DIGU

Euskal kulturaren iparrari (galdutakoa, ote?) hurbiletik jarraitu asmoz edo, abiatuko da, irailaren 22an, «Iparra» saioa. Kultura eta artearen eremu zabala (zinema, musika, antzerkia, dantza, bideoa, zibernetika, infografia, diseinu artistikoa, moda, literatura, komikia, arkitektura, bertsolaritza, argazkilaritza...) besapean hartuta, eta betaurrekorik gabe, arituko direla azpimarratu zaigu, aurkezlerik gabe, erreportaiak eta elkarrizketak erritmo bizian erakutsiz. Atzerriko kulturak izango du lekurik Pausoka ekoiztetxeak burututako saioan (intelektualentzat, eta beste guztientzat ere, pentsatua).

IKUSI BAIETZ

Kirola bereganatzean ari den tarte gero eta zabalagoaren erakusgarri da, aste honetan ere, hiru egunez eskainiko zaigun Munduko Zesta Txapelketa.

● Ikuslegoa iji-aja aritzeko moduko umorezko telesaila iragarri dute «**Hau nahaste borratea**» ize-nez, asteartean, irailaren 14ean, 19.05etan, hasiko dena. Manolo eta Miren bikotearen eta Igor bere semearen eguneroko kontu eta gorabeheretan oinarritua, astean zehar izango da ikusgai, 13 ataletan zehar.

● Ba al dakizue James Bond detektibe lerdan eta ausartaren semeak aitaren ofizio berean sartu dituela belanun? Halaxe erakusten digu, bederen, ostegunean, irailaren 16an, 14.40etan, abiatzen den «**James Bond gaztea**», 65 ataletako marrazki bizidunen saioak. Bigarrenaz emango digu ETBk.

● Gauzak ez dira ikusten diren bezain beltz ala txuriak. Tartekora jo behar dela diotenen tesia buruz behera jarriko du Joseba Agirretxeak, ostiral gauez, 23.00etan, «**Txuribeltz**» programaren bitartez.

● Kiroletan, kirol ikusgarri bat: zestapunta. Asteazkenean, irailaren 15ean, 20.45etan; larunbatean, irailaren 18an, 16.25etan; eta igandean, irailaren 19an, 12.00etan, **Munduko Txapelketako** partiduak eskainiko zaizkigu.

● Eta Kontxakoaren ondoren, estropada denboraldia bukatu dela uste duenak ez ditzala eskuak burura eraman, igandean ere, 17.50etan, «**Nerbioi Saria**» izango baitu zale-tuak aukeran.

Santa Kruz apaizaren ibilerak biltzen dituen Jose Maria Tuduriren lehen luzemetraia bigarrenaz ikusteko aukera eskainiko digu ETBk, larunbat honetan, arratsaldean.

Zerura ala infernura

LARUNBAT 18,
18.20etan, ZINEA: «SANTA
KRUZ APAIZ GUDARIA».

ZUZENDARIA: JOSE MARIA
TUDURI. ANTZEZLEAK: RAMON
BAREA, KARLOS ZABALA ETA
RAMON AGIRRE.

JUAN Azurmendi sakristaua, apaizari dirua lapurtu eta Ameriketako bidean jartzen da. Bidean, Magdalena Lopez izeneko neska laguntza eskainiko dio. Ihesean, gertu-gertutik biziko

dituzte Santa Kruz apaiz buru duten gudarien gerta-tea.

Duela hiru urte estreinatua eta gero, zinema areto ko-mertzialetan oihartzun tri-kiaz aritu zen filme honetan, gure hurbileko historian hatz-marka sakonak utzi di-tuen ekintza-gizon eta apa-izaren nondik norakoak kontatzen zaizkigu. Erritmo geldokoa, ikusleak izango du, baina, butakatxoan, ce-du t'erdiz zeri heldurik ■

● **IRAILAK 18, 22.30ETAN,**
GAUEKO PELIKULA: «GARAI
BATEAN BEZALA».

ZUZENDARIA: JAY SANDRICH.
ANTZEZLEAK: GOLDIE HAWN,
CHEVY CHASE ETA CHARLES
GRODIN.

NICK Gardenia, bere azken eleberria prestatzen ari da itsas ertzean duen etxean, bi gaizkilek bahitzen dute-nean. Banketxe bat lapur-tzera behartu nahi dute. Egoera zail honetan, bere emazte ohiarengana joko du, laguntza eske ■

● **IRAILAK 13, 21.10ETAN,**
«CLOWN CLUB» UMORE
SAIOA.

MUNDUKO clown edo pa-lazoen hainbat esketxe koktela osatzen digu astero saio honek, era guztietako saltsa bizigarriak nahastuz. Inazio Tolosa musikoak giro-turirik, aste honetan, I Co-lombaioni (Italia), Poppel (Euskal Herria), La Tal (Ka-talunia) eta Johnny Melville (Eskozia) arituko dira. Char-les Chaplini omenaldia es-kainiko zaio ■

Jones Dorronsoro: «Inoiz ez naiz saiatu kamera aurrean ezer egiten»

Euskalerrria irradian lan egitera joan zen Iruñera ikasketak amaitu eta gero. Ondoren, Mariano Ferrer-ekin aritu zen lanean ETB-2n. Haur programa bat eta Josetxo Lizartzaren saioa etorri ziren jarraian. Azken aldian Network produkzio enpresan aritu da lanean donostiar hau.

ARGIA. Bost urte daramazazu komunikabideetan lanean eta kazetaritza idatzia ezik denetarik probatu duzu. Azken hilabeteetan, ordea, ekoiztetxe baten bitartez egin duzu lana «Txuri-Beltz» programako lantaldean. Zer aldatu da azken urrats honetan?

JONE DORRONSORO. Egia esan, oraindik ez daramat denbora gehiegirik produk-

tora batean. Gehiegi menperatzen ez dudan mundu bat da. Pertsonalki, produktora batean lan egiteak dakarren aldaketa nagusia lehen telebistan bertan lan egiten zenuela da, bulego batean lan egiteko orain. Enpresa publiko edo pribatua lan egitearen desberdintasunak. Lan baldintzak aldatzen dira batez ere. Gai nontzeko lan dinamika ber-

dintsua da, nire kasuan behintzat.

A. *Beti mikrofonoaren babesean edota kameraren atzealdean egon zara. Nabita izan al da hori?*

J.D. Ez naiz saiatu inoiz kamera aurrean ezer egiten. Egon izan dira deialdiak ETBn, aurkezlerako, baina ez dut gogoko. Ez dut uste balio dudarik horretarako, eta horren ondorioz, ez naiz saiatu. Zorte handia izan dut gainera atzetik lan egiteko aukera izan dudalako. Aurkezle izateko aurpegi asko, tenplea... Nik ez dauzkadan bertute batzuk behar dira. Beraz, ez naiz gehiegi saiatu.

A. *Telebistan eman dituzu azken urteak. Horretan finkatuko zarela esan nahi al du horrek?*

J.D. Bietan aritu naiz gus-tura. Telebista gustatzen zait bideoaren mundua gusta-tzen zaidalako. Eta irrata, bizkorragoa delako.

A. *Zergatik bainbesteko ga-rantzia bideoari?*

J.D. Iruditzen zaidalako oso gauza kreatiboak eta politik egin daitezkeela telebista-rako bideoarekin. Telebis-tan lanean hasi arte ez nuen ezagutzen, baina edizioaren bitartez ezagutu nuen. Ka-zetaritza ez genuen horre-lakorik ikasteko inolako aukerarik izan.

A. *Kazetari ez zarela kon-tsidratzen esan izan duzu...*

J.D. Komunikabideen mun-duan lanean bost urte da-ramatzat, baina ez dut uste kazetaria naizenik.

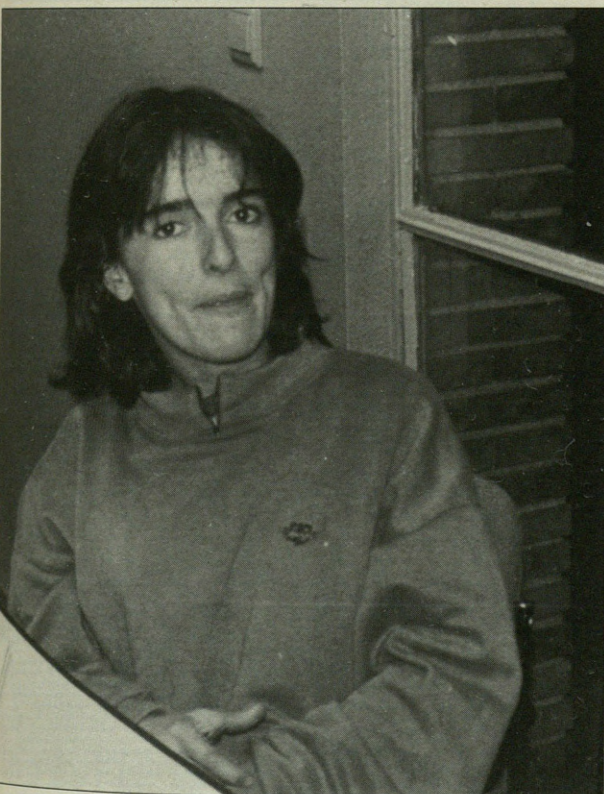
IKUSITAKOAK

IKUSITA

Intelektualak

Euskal Herriko unibertsitateak Udako Ikastaroetan «Intelektualak ikusentzutezko komunikabideetan» izenburuko debata antolatu zuen. Honetan parte hartu zuen hizlarietako bat ETBo zuzendaria, Luis Alberto Aranbarri izan zen. Honek abuztuaren 28an «Deia» egunkariak argitaratu zuen elkarrizketan honako adierazpenak egin zituen: «Telebistarekiko mesfidantza adierazten duten intelektualek hau ez dutelako menperatzen egiten dute bakarrik. Ikusentzutezko teknikak kontrolatzeko gai izango diren egunean komunikabide honetan parte hartuko dute eta gustora erabat. Ezintasun profesionaleko arazoa da... Intelektualen arazorik nagusienetarikoa bat da dauzkaten ideiak ez dakitela telebistarako proiektu konkretuetan eratzien. Proposamenak eta gidioak urri dira. Komunikabide hau eta konkretuki ETB, zabalik dago eta begi onez ikusiko du herri honetako intelektualek egin nahi dituzten programa guztiak. Gaur egun arazoa ez da diru falta...»

Ez dut uste intelektualen zeregina dauzkaten ideiak proiektu konkretuetan eratzeari denik, hori ikusentzutezko profesionalen lana izango lirake. Ez dagoela proposamen eta gidiorik; ziur naiz Amatiño oker dabilela.

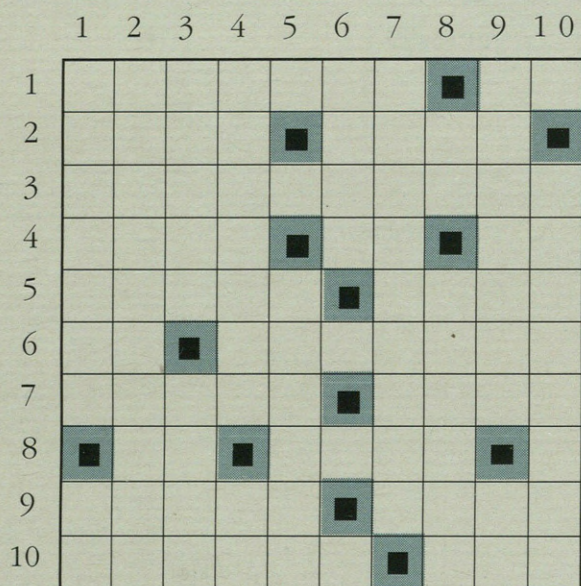
«Oso gauza kreatibo eta politik egin daitezke bideoarekin telebistarako».

AMAGOIA IBAN

JAIONE OGIZA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Urtaro bat. Interjekzioa. 2.- Zaude. Ezusteko eraso. 3.- Pluralean, lore mota. 4.- Arto, hitz elkarketan. Ukatzeko. Alderantziz, iridioaren sinbolo kimikoa. 5.- Joan den urteko. Amildu aditzaren infinitiboa. 6.- Lizioaren sinbolo kimikoa. Sendatuak. 7.- Beldurak. Eskean. 8.- Kriptonen sinbolo kimikoa. Iparraldean, oinetako mota. Röntgenen sinbolo kimikoa. 9.- Gorputz ariketa. Ekarri aditzaren infinitiboa. 10.- Nafar hizkeran, hormak, jelak. Gipuzkoako herria.

GOITIK BEHERA: 1.- Irauli. kontsonante bikoitza. 2.- Atzetik ditu. 3.- Garbi. Eskas. 4.- Txalupa txikia. Alkoholen bukaera. 5.- Kontsonantea. Bokala. Oskoldunen azala. 6.- Ezti emaile. Lehenengoa. Sufrearen sinbolo kimikoa. Kontsonantea. 7.- Izan naiteke. 8.- Indioaren sinbolo kimikoa. Doinu atsegina. 9.- Isurkai edangarriak. Interjekzioa. 10.- Tona. Intsektu mota.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Areagotu
Auzapeza
Batuketa
Portaera

7 letra

Atzenak
Batekoa
Bezeroa
Eratuak

4 letra

Abar
Aetz
Aiar
Alea
Aker
Aroa
Arta
Azak
Ebro
Egia
Eroa
Ertz

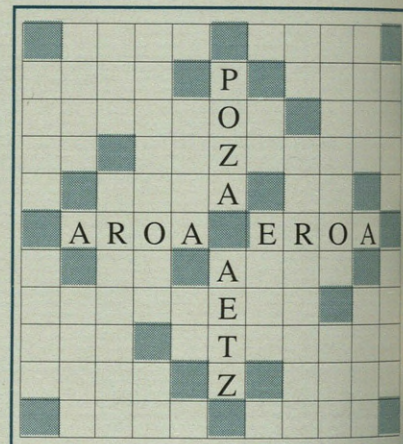
Ezar
Habi
Ibar
Igaz
Kaka
Kuia
Laga
Poza
Real
Riga
Sega
Soka

3 letra

Alu
Bat
Nik
Zai

2 letra

Aa
As
At
Ka
Le
Lo
Or
Rk

A black and white portrait of an elderly man, likely the author, looking directly at the camera. He is wearing a dark hat and thick-rimmed glasses. His face shows signs of age with wrinkles and a serious expression. The background is dark and out of focus.

Mdatu arazi	▼	Ettxeko abere	▼	Bernard de Goyheneche	▼	Txori mota
Meheak		Gidatzen duena		Greba		
▶		▼		▼		▼
Aipatu	▶					
Bokala				11		
▼						
10					6	
Dago	▶		Otsoen oihu	▶		
Boroa		5	Tona			
▶	▼		▼			Jaio aurretiko ume
Titanioa	▶		Euskal atzizkia	▶		▼
Ez on			Huts			
▼		(Her. hizk.) Zer Joan den urtean	▶	▼	Mila	▶
				9	Bizkaieraz, gehiegi	1
▶	Jupiterreko satelitea	▶	▼	Egile atzizkia	▶	▼
	50			Iridioa		
	▼			▼		
		12				
	Intsektu bizkarroi	▶				
			7			8

II %. k

Aurreko asteko soluzioak

M	A	R	I	J	A	I	A
---	---	---	---	---	---	---	---

					●	T	●	B	●	M
					L	A	K	I	O	●
●	T	●	E	●	L	A	R	R	A	
T	X	A	N	P	○	○	N	J	A	L
○	○	R	E	A	○	T	I	○	T	
○	A	R	R	A	○	K	A	N	T	U
○	I	A	○	K	A	L	T	E	A	
A	M	U	A	○	I	D	A	○	K	
○	A	N	○	G	A	I	S	O		
○	L	A	K	○	K	A	U	T	E	
○	O	K	I	N	○	K	N	○	R	

EZKER ESKUIN 1. Basakatuak. 2. Emakumezko. 3.
Ra. Abariak. 4. Ezaba. Naro. 5. Buika. Zoia. 6. Ilota
Al. G. 7. Zorupe. Ioi. 8. I. T. Eza. Ir. 9. Ki. Etileño. 10.
Okanarak. A.
GOTTIK BEHERA: 1. Berebitzako. 2. Amazulo. IK. 3.
Sa. Akori. A. 4. Akabatu. Er. 5. Kubu. Apeta. 6. Ama
Z. Ezin. 7. Ternua. Ala. 8. Uzkatli. Ek. 9. Akara. Oin
10. Koko. Girra.

Hitz
Kateatuak

Z	O	L	A	Z	A	L	E
B	I	L	A	O	T	A	L
E	Z	A	B	A	T	U	R
R	A	A	L	U	K	E	R
O	A	I	T	A	G	U	K
O	I	N	A	E	D	U	K
U	T	A	E	U	R	I	D
B	A	Z	K	A	R	I	A
E	R	I	G	A	N	T	Z
L	A	N	A	K	S	T	A
N	A	U	N	L	A	I	A

Hontza

LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Crisis, what crisis?

EDOZER baino lehen ohar bat: *futbola* ezin da buruaz eta arrazoiaz bakarrik ulertu.

Futbola pasioa da. Odola eta tri-pak. Ilusioa eta ametsa. Beraz ez ahaleginik egin hasi berri den liga ero hau aztertzen. Alferrik.

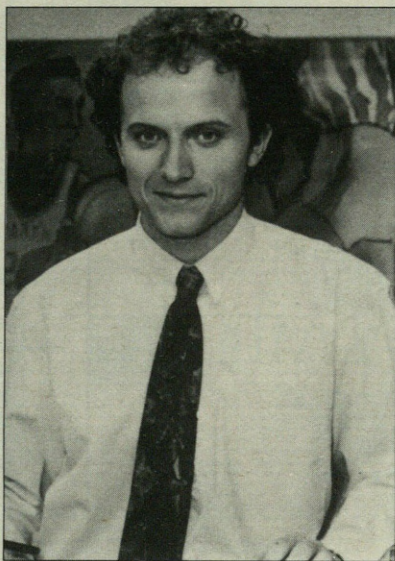
Futbola disfrutatu egin behar da. Hala ez bada, agur!. Bestela ez dago inondik inora konprenitzerik boltsikoan egunero diru gutxiago daukagunean, edo arreba langabezia gel-ditu zaigunean, edo ostiral gauez ir-teteari uko egin diogunean...

1.- Barcelona eta R. Madridek 7.000 milioiko (bai, zazpi mila milioiko) aurrekontu bat edukitzea.

Ni behintzat zifra horietan galdu egiten naiz. Gainera, liga irabaziz gero gaitzerdi; baina, Tenerife azken jardunaldian parean tokatu ezker?

2.- R. Madridek (berriro Mendo-za) fitxaketetan bakarrik 1.000 milioi inguru gastatzea -Alkorta 350, Du-vosky 300, Vitor 250-.

3.- Jesus Gil y Gil, nola ez!, bere proiektu berrian sartuta egotea plan-tilla guztia aldatu ondoren. 15. entre-natzailea eta ez galdetu zenbatgarren proiektua.

ASIER ARANGUREN

Kazetaria

4.- Bere aurrekontuak kuadratu dezan Lertxundi kriston tomatada aguantatzeko prest egotea. Horretarako bere hitza jan eta Alkorta saldu behar badu ere.

5.- Jokalari bat erosteagatik, lan-gile bat azken finean, 400 milioi ordaintzeko prest egotea. Romario. Ez dakit Arriortua berak ere hainbeste balio zuen.

6.- Euskal Herria dagoen bezala ikusi baina Athleticek 2.000 milioi, Errealak 1.500 milioi eta Osasunak 1.000 milioiko aurrekontuak mane-jatzea.

Kluben arteko diferentzia konpa-ratiboa bera ere krudela da.

7.- Urteko kuota %14an Athleti-cen edo %5ean Errealean igotzeko eskatu eta ahobatez onartzea. Diru

hori beste nonbaitetik kendu beharko da ba gero!

HORI bai!, eta hemen dator alde irrazionala, kontuak kontu eta zifra zifra, ez kendu Joxe, Jon eta Martari bere taldearen asteburuko futbol partidua. Eta hori honela ez dela dio-nik ez da jaio.

Gainera, irabazi ezker, eta Gerre-rok 3 gol egin baditu, adios, harro harro lantokira eta are eta gustorago txokora. R. Madriden kontra etxean 1-4 galdu ondoren, erredios!, kabrea-tuta ohera. Emazteari gabon ere esan gabe. Eta magia!. Nou Campen 3-0 galdu arren... lasai. Bai motel! Roma-rio monstro bat delako. Mundiala. Eta mundua artistena delako. 400 zein 4.000 milioi balio.

Izan ere, zenbat balio du ba futbol partidurik onena telebistaz ikusteak? edo asko jota ere, zeinek ez lituzke mila duro gustora ordainduko R. Ma-drid Anoetan, Sadarren edo San Ma-mesen liga jokuan dagoenean galtzen ikusteagatik?

Futbol es futbol (Boskov dixit). Eta seguruenera Supertrampek arrazoi zuen: *Crisis what crisis?*

F.M. 103.0

1992an

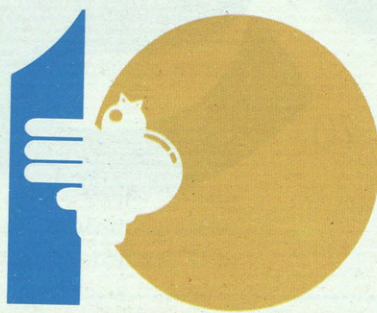

EUSKADIKO LEHEN KOMUNIKABIDEAK HAMAR URTE BETE DITU

Hamar urte pasatu dira eta badirudi atzo bertan izan zela. 1982an Euskal Irrati-Telebista martxan hasi zen. Gaur egun, bi telebista-kate eta lau irrati-emisora dituela Euskadiko lehen

komunikabidea da dudarik gabe: bai entzulego aldetik eta bai jendearen partaidetzagatik.

Oraindik badago zergatik, proiektu berriak, helburu berriak...

HAMAR URTE